

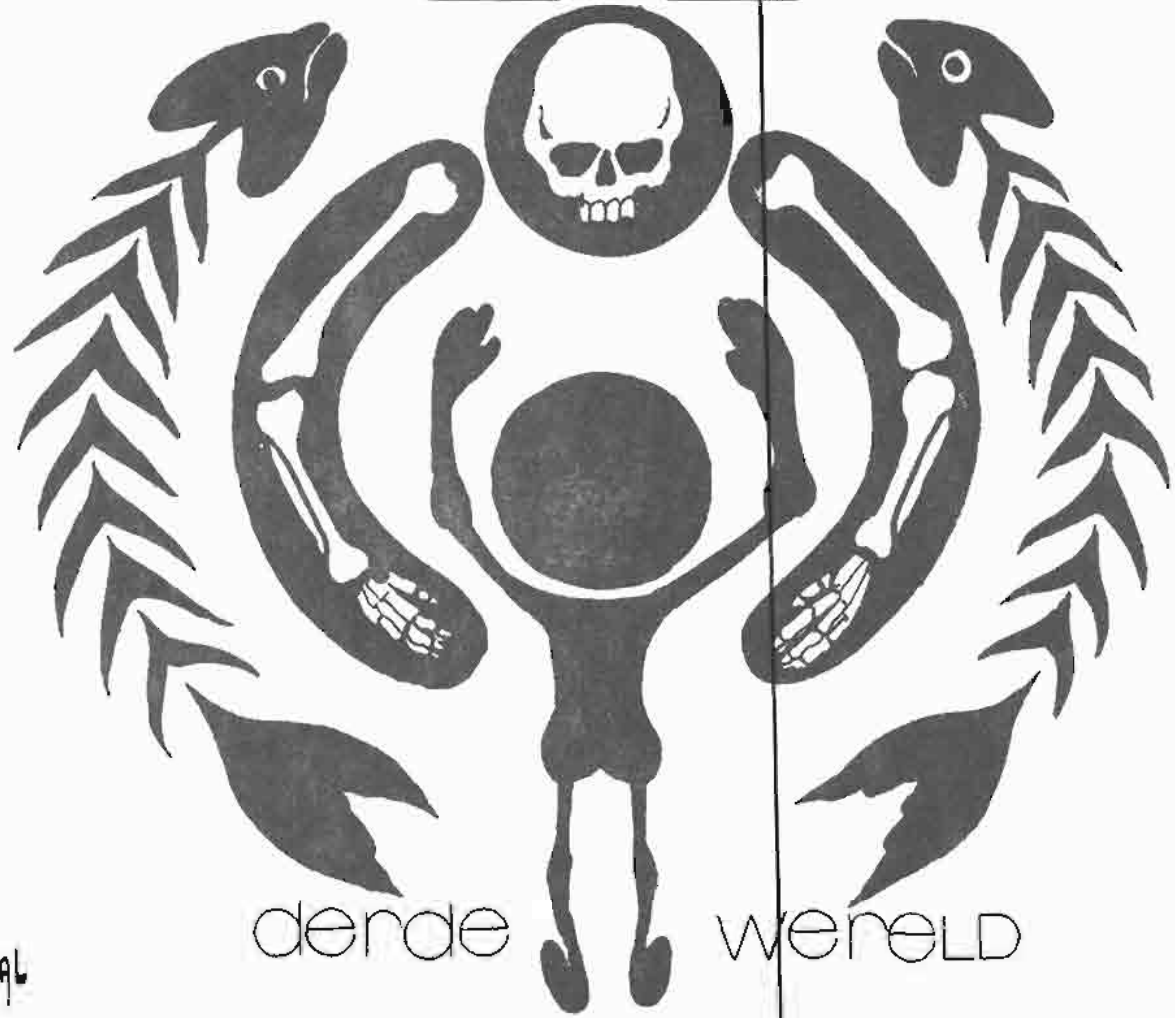
# vrede

TE GAST BIJ HET POLISARIO

MAANDBLAD VOOR INTERNATIONALE POLITIEK EN VREDESPROBLEMEN  
22ste jrg. - nr. 182 - april 1979

JAAR  
VAN HET  
KIND

in de...



derde wereld

GOAL

# vrede

„Vrede“ Studie- en informatiecentrum voor vredes- en ontwikkelingsproblematiek v.z.w.

Maandblad - 10 nummers per jaar

**REDACTIE-BEHEER PUBLICITEIT :**  
Onderbergen 51 - 9000 Gent  
Prk. : 000-0956015-80  
Vrede v.z.w. - 9000 Gent  
Tel. : 091/ 23.82.52

**LEESGELD :**  
300 fr. per jaar  
30 fr. per nummer  
Voor Nederland : 25 fl.

**STEUNABONNEMENT : 500 fr.**

**VERANTWOORDELIJKE UITGEVER :**  
Michel Vanderborgh  
Boukendreef 10a  
9401 POLLARE

**KERNREDACTIE**  
Filip De Paep, André De Smet, Ernst  
Gulcher, Lez Hendrickx, Paul Keymeu-  
len, Griet Marechal, Jan Oris, Pascal Pau-  
lus, Jan Vormeersch.

**UITGEBREIDE REDACTIE :**  
Theo Baillleul, Nadine Crappe, Chantal  
De Smet, Wilfried De Vlieghere, Alfons  
Goossens (Goal), Luc Konge, Kathleen  
Stael, Herman Talloen, Michel Tanret,  
Jan Van Calsteren, Brigitte Van Maele,  
Jouf Verhelst.

**MEDEWERKERS :**  
Frank Beke, Hugo Benoye, Robert Braet,  
Paula Burghgraeva, Toon Colpaert, Willy  
Courtaux, Robert De Gendt, Rik Denys,  
Jeanine De Rop, Jo De Schuyter, Elie  
Ella, Luc J.V. De Smet, Ignas Linde-  
mans, Freddy Maulemans (Maïke), René  
Morlion, Ward Ruyslinck, Staf Schmidt,  
Freddy Tack, Jozef Van Dromme, Yves  
Van De Steen, René Van Nerum, Jan  
Vervest, Walter Weydts, Guido Van  
Hacker (Mozambique).  
Centrum voor UNO-Recht (V.U.B.).  
Centrum voor Latijns-Amerika (Roer-  
mond).

**HOOFDREDACTEUR :**  
André De Smet.

**ABONNEMENTDIENST :**  
Lotry Verwest, Pascal Paulus.

Overname van artikels en tekeningen is toe-  
gelaten mits bronvermelding en toezending  
van een presentemplaar.

„Vrede“ wil de spreekbuis zijn van al die-  
genen die - door degelijke informatie of  
voorstellen - een bijdrage willen brengen tot  
de internationale ontspanning.

De redactie doet dan ook beroep op de me-  
dewerking van al diegenen die hiertoe kun-  
nen bijdragen.

De ondertekende artikels beantwoorden dan  
ook niet noodzakelijkerwijze aan het stand-  
punt van de redactie.

**OFFSET DRUK :**  
„Nevulland“, Besch. Werkpl., Navele  
(Landegem).



## HET WORDT TIJD...

... dat U uw vriend aanraadt een  
abonnement te nemen op Vrede, als  
hij zo, en meestal met reden, reageert  
op zijn dagblad. Want in Vrede zal hij  
waardevolle achtergrondinformatie  
vinden over vele problemen.  
Denk eraan : iedere lezer maakt een  
abonnement, dat blijft ons streefdoel  
in 1979.

## INHOUD

	Blz.
<b>EDITORIAAL</b> .....	3
Een gevaar voor de wereldvrede .....	3
<b>OP DE UITKIJK</b> .....	4
Anti... revolutionaire pillen en vaccins ? .....	4
<b>AFRIKA</b> .....	5
De economische betrekkingen tussen Zuid-Afrika, Europa en België en wat daaraan te doen ? .....	5
Steun de vakbeweging (S.A.C.T.U.) van Zuid-Afrika .....	9
Aktiecomitee zuidelijk Afrika .....	10
Groot en klein tegen de apartheid .....	10
<b>DOKUMENT</b> .....	12
Te gast bij het Polisario in de Sahara .....	12
In de woestijn bij de Sahraouis .....	16
<b>IDEOLOGIEEN</b> .....	19
Medellin of Puebla ? .....	19
<b>MIDDEN-OOSTEN</b> .....	21
Vrede interviewde voor U : Dirk Sterckx (BRT) over Iran .....	21
<b>EUROPA</b> .....	23
Een kritak dossier over de Sovjet-Unie .....	23
<b>FILMBESPREKING</b> .....	27
Holocaust .....	27
<b>LEZERSBRIEF</b> .....	28
Een kwakkel kortwieken .....	28
<b>ROEKBESPREKING</b> .....	29
Neerslag van een literaire lulavond over Jan Cremer .....	29
<b>VREDESINITIATIEVEN</b> .....	31
Vrede - in - actie .....	31
<b>TE ZOEKEN OM LOS TE LOPEN</b> .....	34
<b>AANVULLENDE KORTE BERICHTJES</b>	

## EEN GEVAAR VOOR DE WERELDVREDE

In de voorbije weken werd de wereld opgeschrikt door de brutale inval van de Chinese troepen in Viëtnam. Voor velen was dit een pijnlijk gebeuren. Anderen namen hier eigenlijk met genoeg kennis van. Wat zij hierbij echter uit het oog verloren was dat eens te meer talrijke mensen in een onzinnige oorlog hun leven zouden laten en dat het gevaar niet denkbeeldig is dat dit konflikt op een wereldoorlog kan uitmonden.

Reeds bij zijn terugkomst uit de Verenigde Staten had Deng Tsjaoing het nodig geoordeeld te verklaren dat de Viëtnamezen een „Jesje“ moesten krijgen. Andere Chinese leiders voegden hier zelf aan toe dat China het bewijs wilde leveren dat Viëtnam niet onoverwinnelijk is.

Met een dergelijke theorie kan men natuurlijk alle richtingen uit. Wie het principe aanvaardt dat hij het recht heeft een „strafexpeditie“ op touw te zetten en de normen hiervan zelf bepaalt dekt in grote mate alle interventies die in het verleden plaats hadden. Dezelfde principes konden dan ook ingeroepen worden door de Sovjetunie om China in te tomen, door de Arabische landen van het „weigingsfront“ om Egypte af te straffen en, waarom niet, door de Verenigde Staten, die in het verleden reeds dergelijke bedreigingen liet horen, om de Amerikaanse olievoorraden veilig te stellen. Kortom het wordt het recht van de grootste, de sterkste om hun kleine buurlanden aan banden te leggen.

Dat een dergelijke politiek uiteindelijk op een wereldoorlog moet uitmonden is een onweerslagbaar feit en onze geschiedenisboeken zijn gevuld met voorbeelden. Het is niet de eerste maal dat Chinese leiders het duidelijk maken dat dit de stelling is die zij aankleven. Zij praten dan ook over de onafwendbaarheid van de oorlog zonder zich te bekommeren over de catastrofale gevolgen die hieruit zouden voortvloeien. Sommigen deinsden er destijds zelfs niet voor terug te verklaren dat, wat er ook van zij, zelfs bij een atoomoorlog er van de negenhonderd miljoen Chinezen er wel voldoende zouden overschieten om op de puinen een nieuwe maatschappij op te bouwen. We danken voor een zulkdanig weinig bemoedigend perspectief en zijn er zeker van dat u ook die mening deelt. Wij geven er de voorkeur aan geen inspanning onverlet te laten om juist een derde, alles vernietigende, wereldoorlog te verhinderen. Opvallend is wel dat, tenoverstaan van de recente gebeurtenissen, er bij de democratische krachten een niet te miskennen verwarring is ontstaan. Sommige vrienden hebben het zelf nodig geacht, wellicht bezield door een soort heilige neutraliteitszin, China, Viëtnam en de Sovjetunie gemeenschappelijk verantwoordelijk te stellen. De Verenigde Staten, de NAVO en sommige landen van West Europa, die geen inspanning onverlet laten om de agressiviteit van China aan te scherpen en zelfs hun „fiat“ gegeven hebben voor de operatie Viëtnam, worden hierbij zelfs niet vermeld.

Deze verwarring is wel enigszins begrijpelijk als gevolg van de ongelooflijke campagne

die sinds enkele maanden in de persmedia tegen Viëtnam wordt ontwikkeld.

Het zou getuigen van naïviteit niet in te zien dat Viëtnam zeker met enorme moeilijkheden te kampen heeft en er niet alles ongeveer perfect loopt. De gevolgen van dertig jaar oorlog, vernietiging en ellende zijn niet in een handomdraai weggewist. De erfenis van het kolonialisme en het jarenlang korrupt regime in Saigon, de niet te miskennen en door de Chinese handig geëxploiteerde moeilijkheden met de Hoa's, de aangemoedigde provocaties van het Cambodjaans Pol Pot regime, de last van de meer dan een half miljoen Cambodjaanse vluchtelingen in Viëtnam, de recente zware overstroming zijn enkele van de vele elementen die niet in een handomdraai kunnen opgelost worden.

Sommigen hebben met dit alles geen rekening willen houden. Zij zijn doodeenvoudig in de val getrapt van een handig opgezette ideologische campagne waarachter de bedoeling steekt Viëtnam te isoleren, door normale betrekkingen met andere landen te verhinderen en de situatie in Zuid-Oost-Azië te destabiliseren.

Voor de Verenigde Staten was dit een geschikte manier om met Viëtnam af te rekenen en die resultaten te boeken die zij noot militair wist te behalen. Voor China was het de bedoeling van een in moeilijkheden verkerend Viëtnam een dociele bondgenoot te maken om haar heerschappij, haar hegemonie, in dit deel van de wereld te verzekeren.

Het is niet mogelijk deze Chinese politiek in Zuid-Azië los te haken uit het kader van de internationale politiek die door haar leiders sinds geruime tijd op wereldvlak wordt voorgestaan. Men moet of men het wil of niet vaststellen, hoe dramatisch het ook is voor allen die hun hoop gesteld hadden in de Chinese revolutie, dat hier een alliantie wordt nagestreefd met de meest conservatieve en agressieve krachten van het imperialisme. De nauwe bindingen met het Chili van Pinochet, het Zaire van Mobutoe, de rechte Holden in Angola of de Shah van Iran, de meest conservatieve krachten uit West Europa als een Strauss, Heath e.a., en de goedkeuring van de NAVO politiek zijn hier enkele illustraties van.

Moet men zich geen vragen stellen rond de uitspraken van Deng Tsjaoing in Washington waarbij hij de Verenigde Staten, West Europa en Japan oproept met China een front te maken om de „russische beer“ neer te slaan? Was het een toeval dat, onmiddellijk na zijn terugkeer, de Chinese troepen Viëtnam binnenvielen of heeft hij uit zijn kontakten met Carter, Brezinski e.a. het besluit kunnen trekken dat hem „carte blanche“ werd gegeven? Het is vandaag bekend (De Nieuwe citeerde dit uit de „The New Statesman“) dat onmiddellijk na het bezoek van Deng, dus nog voor de aanval op Viëtnam, de ambassadeurs van de NAVO bondgenoten te Washington op het staatsdepartement ontboden werden. Reeds? Hun werd medegedeeld dat de V.S. het op prijs zou stellen dat deze landen hun voorgenomen ontwikkelingsprogramma's aan Viëtnam zouden opschorten. Hierbij werden de namen van Nederland, Denemarken en België

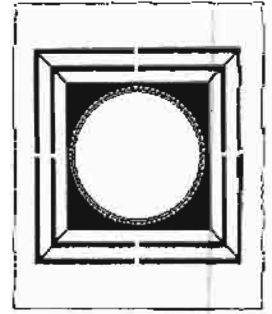


door André De Smet

genoemd daar waar Frankrijk, volgens hetzelfde bericht, geweigerd had op de uitnodiging in te gaan.

Volgens dezelfde krant is België hier direct op ingegaan zodat de destijds door Minister Outers vooropgezette hulp zou zijn stopgezet. Zo leren we ook in „Internationale Samenwerking“, tijdschrift van het Nederlands Ministerie van Buitenlandse Zaken, dat haar hulp niet zal worden stopgezet maar een humanitair karakter krijgt d.z.w. het opschorten van de economische hulpprojecten. Hebben we hier ook vroeger niet gewezen op verklaringen van staatslieden van Westerse landen en EEG leiders die gewoonweg om hun handelsbetrekkingen met China te ontwikkelen gevolg geven aan de stille wenk om Viëtnam in de kou te laten staan? Dit alles wijst er op dat, ook zo de V.S. en West Europa niet op de hoogte waren van de intenties van China om Viëtnam binnen te vallen, wat niet zo zeker is, zij in ieder geval door hun gevoerde politiek China een stilzwijgende steun verschaft hebben. Uit dit alles blijkt dat de avonturistische politiek die vandaag in Zuid-Azië door hogergenoemde wordt gevoerd een gevaar betekent voor de vrede. Ook voor de wereldvrede!

De terugtrekking van de Chinese troepen, wat betwist wordt in sommige grensstreken door de Viëtnamezen, is reeds een winstpunt maar hoegenaamd geen garantie om een blijvende vrede in dit gebied te verzekeren. Het stopzetten van iedere provocatie en het op gang brengen van onderhandelingen zijn onontbeerlijk om tot ontspanning te komen. Het ontwikkelen van normale relaties tussen alle landen van dit gewest, maar ook met alle landen van de wereld, is van essentieel belang voor de volkeren van Zuid-Oost-Azië. De Belgische regering, de democratische krachten van ons land kunnen hier toe bijdragen. Alle samen dragen we hier een enorme verantwoordelijkheid want ook het behoud van de wereldvrede is er onvoorwaardelijk mede verbonden.



## ANTI... REVOLUTIONAIRE PILLEN EN VACCINS ?

[uit „El Moudjahid“ - Algerië].

Nieuwe racistische theorieën van kapitalistische sociologen en antropologen laten uitschijnen dat de klassenstrijd haar oorsprong vindt in congenitale afwijkingen en misvormingen in de evolutie van de hersenen, zodat men deze „ziekten“ moet „verzorgen“ met speciale geneesmiddelen.

Deze waanzinnige pseudo-wetenschappelijke thema's die op dit ogenblik grote verspreiding kennen in -als toevallig- de VSA en Frankrijk, pogen de resultaten die de mensheid op vlak van sociale en politieke wetenschappen verkreeg, aldus in vraag te stellen.

Deze „wetenschappelijke“ verdedigers van deze thema's speculeren nooit met eventuele „injectie-oorlogen“ of „pillenbombardementen“, maar sporen de onderzoekers in de wereld aan, de nodige therapeutische middelen na te speuren om „die personen te verzorgen die symptomen vertonen van sociale agressiviteit“. Een boek van Arthur Koestler, dat de titel „Het niets en het oneindige“ draagt, gepubliceerd door het tijdschrift „Paris Match“, handelt over dit onderwerp, zich basierend op hypothesen van Noord Amerikaanse neurofysiologen. Deze stellingen ontwikkelen de idee dat de menselijke intelligentie niet in evenwicht is met oude cerebrale structuren die instincten veroorzaken. Deze „anatomische incoherentie“ heeft een „soort geestelijk onevenwicht“ geschapen die een „voortdurend conflict tussen intelligentie en affectiviteit“ teweegbrengt.

Koestler constateert daarentegen dat „het ongeluk van onze soort niet te wijten is aan een overdreven agressiviteit, maar aan een overdreven aanleg tot fanatische verering“, en laat deze „hypothese“ aldus toe zich rechtstreeks tegen de hedendaags sociale wetenschappen op te stellen. Deze laatste verdedigen dat er een beslissende invloed van het socio-economisch milieu bestaat op het menselijk wezen en dat de mogelijkheid bestaat hierin in te grijpen. Moord „zonder egoïstische redenen“ is het dominante fenomeen in de geschiedenis, aldus Koestler, maar hij negeert de economische oorzaken van plynderoorlogen die schuilgaan achter religieuze, patriottische en morele

motivaties.

Volgens deze racistische pseudo-geleerde „verzwakken de mogelijkheden tot redeneren bij een persoon die zich met een groep identificeert, terwijl zijn passies door een soort „positieve terugwerking“ versterkt worden“.

Deze hevestiging weerlegt de historische feiten, tracht de sociale strijd te ontwrichten en stimuleert een primitief individualisme, dat tegenover de menselijke ontwikkeling staat, vermits dit het gevolg is van de verwezenlijking van langzaam meer gecompliceerde taken.

Het anti-kommunisme is de fundamentele idiotie van ons tijdperk.

Thomas Mann

De angst en de lust.

„Onze kalmoermiddelen, barbituren en stimulerende middelen zijn slechts een eerste stap naar meer geraffineerde middelen die zullen helpen de intelligentie en het evenwicht te bevorderen: vaccin tegen zwanegezang en redevoeringen“, aldus Koestler.

Het komt erdus op aan de paranoïde tendenzen bij de personen die wij normaal noemen, te verzorgen, tendenzen die zich manifesteren op het ogenblik dat „men het slachtoffer wordt van de groepsmentaliteit“, vermaant de auteur. „Het niets en het oneindige“, is samen met een ander boek gepubliceerd, dit laatste werd geschreven door de Franse historicus Emanuel Todd, en heeft de titel „De gek en de proletariër“ meegekregen.

Todd heeft tijdens een interview, gepubliceerd in „L'Express“, toegegeven dat hij minder interesse heeft voor politieke economie dan voor het socio-pathologisch gedrag.

Volgens deze „historicus“ willen de communisten, op het niveau van het bewuste, het goede voor de mensheid, maar op het niveau van het onbewuste reageren ze met een paranoïde mechanisme, complexe mengeling van angst en lust voor geweld.

Het is noodzakelijk, voegt hij hieraan toe, het communisme niet te beschouwen als een systeem van ideeën, maar het eerder te zien als

een soort structuur van de persoonlijkheid, autoritair en schizofreen, alnaargelegd de diepere overtuiging van zijn engagement.

Todd verklaart dat „het communisme een politieke vorm van schizofrenie is“, wat voor een deel overeenstemt met de reactionaire thesise van zijn collega Koestler, hoewel de eerste geen enkel geneesmiddel voorschrijft voor dit ziektebeeld.

Todd en Koestler, verbonden door een anti-communisme, willen de politieke en ideologische strijd ook op het psychopathologisch vlak brengen, wat diegenen die een behandeling van de „revolutionaire epidemie“ voorstaan erin doet een gevaar betekenen voor het wereldkapitalisme, gelijk zou geven. Deze behandeling zou dan moeten gebeuren door gebruik te maken van anti-revolutionaire pillen en vaccins. De publicatie van deze boeken en artikels, en hun massale verspreiding in de U.S.A. en in Frankrijk zijn een poging de „pseudo-wetenschap“ te gebruiken voor zuivere ideologische doeleinden en afleidingsmanoeuvres.





## DE EKONOMISCHE BETREKKINGEN TUSSEN ZUID-AFRIKA, EUROPA EN BELGIE EN WAT DAARAAN TE DOEN ?

Het zal door iedereen nu wellicht stilaan gevoelen zijn dat er in Zuid-Afrika een verderfelijke systeem van „gescheiden ontwikkeling“ doorgevoerd wordt tussen de blanken enerzijds en de

kleurlingen en zwarte bevolking anderzijds. Een uitermate racistische politiek en op de koop toe nog duidelijk geïnstitutionaliseerd ook.

### Apartheid

De „gescheiden ontwikkeling“ of apartheidspolitiek vraagt de zgn. volledige ontwikkeling van „thuislanden“ of Bantoe-stans voor de Afrikanen volgens de stammen waartoe zij behoren. Krachtens de Bantu Homelands Citizenship Act van 1970, moeten alle Afrikanen burgers zijn van hun respectieve thuislanden, of zij daar wonen of niet. In één of andere vorm moeten deze thuislanden tenslotte, onder de leidende hand van de minister van Bantoe-administratie, tot onafhankelijkheid komen (cfr. onlangs Transkei en Bophutatswana).

De officiële ideologie die hierachter steekt is de volgende :

- De Bantoe in Zuid-Afrika dient zich verder als Bantoe te ontwikkelen en moet daartoe over een eigen thuisland kunnen beschikken, waar zijn cultuur en zeden gevrijwaard worden van vreemde (lees westerse) invloeden.
- Ieder thuisland moet kunnen uitgroeien tot een economische, leefbare, autonome staat die de Bantoe aldus geleidelijk politieke burgerrechten zou verlenen. Dit wil nog niet zeggen dat de zwarten niet meer kunnen pendelen naar de arbeidsintensieve industriezones van de blanken en de grensgebieden van de thuislanden, integendeel !

### Apartheid is structureel

Uit wat er van dit alles terecht gebracht wordt blijkt dat heel de theorie van de „gescheiden ontwikkeling“ één groot bedrog is, bedoeld om de buitenwereld om de

tuin te leiden. Zelfs de meest noodzakelijke stappen naar een economische ontwikkeling van de Bantoe-stans zijn nooit gezet. Apartheid betekent niet op de eerste plaats scheiding van rassen maar het is wel een middel om er zeker van te zijn dat de zwarte arbeidskrachten voortdurend beschikbaar blijven. De Zuidafrikaanse economie is altijd van hen afhankelijk geweest en zal dat altijd blijven. De apartheid heeft een systematisch, structureel karakter. Ze is een brutale verschijningsvorm van het kapitalisme en imperialisme in de wereld.

### Het Westen verantwoordelijk

Dat het Westen in het algemeen en West-Europa in het bijzonder het Zuidafrikaans regime ondersteunen heeft ons geenszins te verwonderen. Politici en bedrijfsleiders van hier denken uitsluitend in kapitalistische termen. Dat Zuid-Afrika daar zeer handig op inspelt is duidelijk. Temeer gezien het open conflict met heel wat landen in de Verenigde Naties na 1960, is het voor het land van Krüger uiterst belangrijk bondgenoten te hebben. De strategische ligging wordt sterk benadrukt. Het buitenlandse kapitaal wordt dringend verzocht hecht samen te werken met het binnenlands kapitaal en met de overheid, zodat kapitaal terugtrekken moeilijker wordt in de praktijk. Daarbij worden uit angst voor een mogelijke handelsboykot de afzetmarkten gespreid. Hoe dan ook, Zuid-Afrika is zeer afhankelijk van het buitenland, zowel wat betreft de *kapitaalvorming* als de *handelsrelaties*. De Zuidafrikaanse economie heeft zich ontwikkeld van een primaire

economie, gebaseerd op land- en tuinbouw, tot een uitgebouwd industrieel apparaat. Dit heeft slechts kunnen plaatsgrijpen door de inbreng van buitenlands kapitaal, oorspronkelijk bijna uitsluitend Brits, maar na 1945 raakte de ganse Westerse industriële wereld erbij betrokken. Natuurlijk mogen we het geraffineerd sociaal-politiek systeem in Zuid-Afrika zelf niet vergeten, dat er nauwgezet zorg voor draagt dat er een uitgebreide reserve goedkope arbeid beschikbaar blijft om die investeringen uit het buitenland lonend te maken en te houden.

### Buitenlands kapitaal

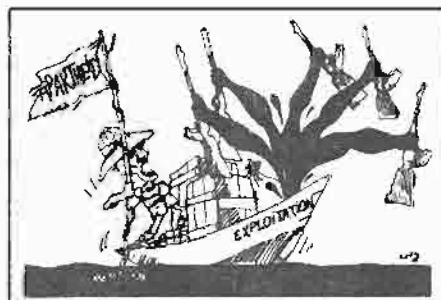
Hoge opbrengst bij betrekkelijk veilige omstandigheden, vormt een sterke prikkel voor buitenlandse investeerders om hun kapitaal in Zuid-Afrika uit te zetten. De Britse opbrengst van *direkte investeringen* steeg van \$ 81 miljoen in 1960 tot \$ 181 miljoen in 1968. De Amerikaanse investeringen in Zuid-Afrika brachten in de afgelopen tien jaar 17 tot 21 percent 's jaars op, terwijl het gemiddeld winstpercentage van de totale overzeese investeringen van de Verenigde Staten 10 percent bedroeg. Waar de EEG-landen, uitgezonderd Groot-Brittannië, ten achter blijven in *direkte investeringen*, is de betrokkenheid bij *indirekte investeringen* (aandelen, leningen) des te groter. Via verschillende kanalen heeft de uitgebreide Europese Gemeenschap een groot aandeel verworven in de Zuidafrikaanse economie ; dit beliep in 1974 63 procent van de buitenlandse passiva van het land (zie bijgevoegde tabel). Frankrijk, West-Duitsland, België... hebben zich gekoncentreerd op deze

oorechtstreekse investeringen, die samenhangen met bank- en handelstransakties. Verschillende jaren reeds stellen zij kapitaalmiddelen ter beschikking van Pretoria, waardoor de Republiek alternatieven geboden worden voor de Britse en Amerikaanse kapitaalmarkten.

Deze direkte en indirecte investeringen zijn noodzakelijk om hoogwaardige technologieën tot stand te kunnen brengen om aldus een plaatsje te verwerven tussen de andere Westerse kapitalistische economieën. Deze investeringen hebben de Zuidafrikaanse economie doen evolueren naar een evenwichtig uitgebouwd systeem. *Infeite betekent dit niets anders dan dat het buitenlandse kapitaal in Zuid-Afrika NIET kan vervangen worden door andere financieringsbronnen in Zuid-Afrika zelf!* Aldus dragen deze investeringen een onmiskenbare verantwoordelijkheid voor de apartheid. Hoewel geenszins de enige garanten voor apartheid, moeten de buitenlandse investeerders niettemin gerekend worden tot de bankiers en de leveranciers van de nodige kennis en ervaring voor de huidige versie van apartheid. Hun rol moet rechtstreeks vereenzelvigd worden met een voorname hoeksteen van rassenbeheersing, nl. de economische uitbuiting. Buitenlands kapitaal wordt niet gebruikt als pressiemiddel tegen het Zuidafrikaanse regime, integendeel. Het helpt het regime zich te verweren tegen elke aanval op de apartheid. Hoe nauwer het Botha-bewind met het Westers economisch systeem verbonden is, des te gemakkelijker zal steun te vinden zijn in Washington, Londen, Parijs en Brussel.

**Buitenlandse handel en wapenverkoop**  
De voornaamste kenmerken van Zuid-Afrika's buitenlandse handel in de afgelopen tien jaar omvatten:

- Invoer om de binnenlandse economische ontwikkeling te bespoedigen en de inflatie tegen te gaan.
- Uitvoer en export van invoer om de unilaterale onafhankelijkheidsverklaring van Rodesië te steunen, daarbij inbreuk makend op de afgekondigde Internationale boycot.
- Opbouw van de Afrikaanse markten: b.v. in Kinshasa vindt men veel ingeblikte konsumptieartikelen uit Zuid-Afrika.
- Differentiëring van de handelsrelaties teneinde te profiteren van West-Europa en Japan als markten en bron voor handelsartikelen.
- Het opvangen van de inflatoire gevolgen van de niet-sluitende handelsbalans.



Even belangrijk als de toevloed van kapitaal, is voor Zuid-Afrika de enorme *expansie* geweest van de handel met het Westen. De laatste veertig jaar werden er ernstige pogingen gedaan om de afhankelijkheid van de handel met Engeland te verkleinen. Deze politiek heeft succes gehad. Een bijkomend motief om dringend alternatieve partners te zoeken in Europa, was de beslissing van Groot-Brittannië om uiteindelijk tot de EEG toe te treden, want indien dit land zich terugtrekt achter de EEG-tolmuren, zou dat voor Zuid-Afrika zware exportverliezen meebrengen. Zuid-Afrika voert dus vooral handel met industrieel sterk ontwikkelde landen, die dure kapitaalgoederen uitvoeren naar het land van apartheid en eerder goedkope grondstoffen en halfafgewerkte fabriekaten invoeren. De handelsbalans van Zuid-Afrika kan dan ook niet anders dan deficitair zijn. Aldus is zij een duidelijke weerspiegeling van de verschillen in technologische ontwikkelingsgraad tussen Zuid-Afrika en haar voornaamste handelspartners. Voor deze laatste valt er een dikke stuiver mee te verdienen en alle methoden blijken goed te zijn om deze handelsrelaties in stand te houden. Interna-

tionale pogingen en campagnes om Zuid-Afrika te boycotten worden door hen genegeerd. Wanneer de Verenigde Staten b.v. de rechtstreekse *wapenverkoop* gaat staken, is West-Europa er als de kippen bij deze over te nemen, alsmede licenties, concessies om kennis en ervaring over te dragen om ter plaatse wapens te kunnen produceren.

Dit komt uiteraard goed van pas in de zgn. „uitwaartse politiek naar Afrika“ van de Unie van Zuid-Afrika. Naast het zoeken van afzetmarkten en het doordrukken van economische overheersing in Malawi, Botswana, Lesotho, Swaziland, Zambia... speelt ook de *militaire overheersing*, in stand gehouden door het Westen, haar rol. Het repressieapparaat tegen de zwarte bevolking en haar bevrijdingsbewegingen wordt verder uitgebouwd, Namibië blijft onder de Zuidafrikaanse knoet ondanks talloze Uno-resoluties tot ontruiming, de produktie van de *atoombom*... allemaal zaken als gevolg van de hulp die de V.S., Groot-Brittannië, West-Duitsland, Frankrijk, België, Nederland... aan dit land blijven geven.

#### En België?

Alles wat over Europa gezegd werd is uiteraard ook van toepassing op België. Zuid-Afrika is België zeer erkentelijk voor zijn bereidwillige samenwerking op economisch gebied. Het *handelsverkeer* tussen de BLEU en Zuid-Afrika heeft de afgelopen jaren een voortdurende expansie gekend. De handelsbalans sluit (ook hier) geregeld ten nadele van de BLEU, er wordt dus meer ingevoerd dan uitgevoerd. Koper, diamant en straks ook het geliefde en begeerde uranium, maken het leeuwedeel uit van die invoer. Wat de uitvoer betreft, voert de BLEU vooral machines, apparaten en chemische produkten uit. *Direkte investeringen* door Belgische ondernemingen in Zuid-Afrika gebaren meestal in de metaalbouw en scheikunde. Verder biedt de levering van kapitaalgoederen en know-how gunstige perspectieven op de Zuidafrikaanse markt. Van hieruit grijpen er dan ook regelmatig *handelsmissies* plaats naar „het land van belofte“. De bankwereld is op dit vlak zeer bedrijvig. De Generale Bankmaatschappij heeft zelfs een permanent vertegenwoordigingskantoor in Johannesburg. En de Bank Brussel-Lambert en de Kredietbank doen graag aan prospectie voor de Belgische bedrijven die een oogje hebben op dit investeringsparadijs. Tenslotte springen ze regelmatig bij in de *financiering* van de export.

De *overheid* heeft al evenveel belangstelling. De Nationale Delcredere dienst gaat

Buitenlands passiva van Zuid-Afrika, 1974 (in miljoen rand).	
EEG-landen	7.945
Rest van Europa	1.147
Noord- en Zuid-Amerika	2.557
Afrika	447
Azië	279
Oceanië	84
Internationale organisaties	205
Niet nader bepaald	93
Totaal	12.757

transakties in verzekering nemen, ja, gaat zelfs de exportkredieten subsidiëren! Als dat geen rechtstreekse steun is aan het apartheidsregime in Pretoria?

### Een efficiënte handelsboycot?

De vraag dient dus gesteld: wat staat ons te doen om de apartheid uit Zuid-Afrika te bannen?

„Alleen een totale en effectieve economische, militaire en kulturele boycot van de blanke minderheidsregimes in zuidelijk Afrika, zou een bijdrage kunnen vormen aan de strijd van de bevrijdingsbewegingen. Gezien de bedreiging van de wereldvrede die uitgaat van Botha's kernbewapening, is dat meer dan ooit de verantwoordelijkheid van iedereen” zegt Alfred Nzo, algemeen sekretaris van de Zuidafrikaanse bevrijdingsbeweging African National Congress (ANC).

Aldus komen we hier op het vlak van de *internationale aktie* en solidariteit. Dat de Verenigde Naties zich reeds veel inspanningen getroost hebben om dit probleem bij de wortel aan te pakken en uit te roeien is welbekend. Dat het ANC op heel wat steun en sympathie mag rekenen van de progressieve krachten in gans de wereld is duidelijk. Het is zelfs zover gekomen dat de Westerse mogendheden er niet meer omheen kunnen de bevrijdingsbewegingen in dit gebied als reële kracht te erkennen. De Nederlandse regering ontving reeds met alle eerboden een delegatie van het ANC. Iets wat een paar jaar geleden ondenkbaar was.

Het beleid van deze en andere regeringen tegenover Zuid-Afrika wordt nog steeds gekenmerkt door sleutelbegrippen als „dialoog”, „vreedzame verandering” en „legitimiteit van het Botha-bewind”. Toch gaat men praten met een bevrijdingsbeweging die in 1963 terecht tot de gewapende strijd tegen het apartheidsregime oopriep. Dit bewijst wel hoe de krachtsverhoudingen zich, ook in Zuid-Afrika, ten gunste van de bevrijdingsbewegingen gewijzigd hebben.

Of dit op korte of half lange termijn reeds zal leiden tot een effectieve handelsboycot e.a. is een andere vraag. Het blanke minderheidsbewind is er in geslaagd haar afhankelijkheid t.o.v. Groot-Brittannië om te buigen in een diversifikatie van de investeringen en handelsbetrekkingen vanuit het Westen. Deze konstatie alleen al, plus het feit van allerlei achterpoortjes om een dergelijke boycot te omzeilen, rekening houdend met de enorme financiële belangen die er achter steken, doet reeds veel vraagtekens zetten achter dit opzet.

### Boa en vakbonden

Kans op sukses is wellicht wel verzekerd indien *aktiegroepen, bewegingen, vakbonden en partijen* die hier aanwezige handelskringen gaan bewerken. Wat de Boykot Outspan Aktie op zichzelf (niet de organisatie als dusdanig die daaruit voortgekomen is) in Nederland, België en andere Europese landen op korte termijn bereikt heeft is van niet geringe waarde. Vele winkeliers zijn zich bewust geworden van de situatie in Zuid-Afrika dank zij de reaktie van een deel van haar cliënteel, nl. geen sinaasappelen te kopen uit Zuid-Afrika. De rof van de vakbeweging dient eveneens sterker uit de verf te komen. Reeds meermaals werden internationale konferenties tegen de apartheid in deze milieus georganiseerd. Daarop werden prachtige resoluties goedgekeurd, o.a. ook door ABVV en ACV. In de praktijk staan ze echter nog ver van hun moedige stellingen tegen de apartheid. Alhoewel. Van 17 tot 23 januari 1977 werd de oproep van het Internationaal Verbond van Vakverenigingen (IVVV) en het Wereldverbond van de Arbeid (WVA) voor een gezamenlijke aktie tegen Zuid-Afrika vrij goed opgevolgd. In alle Westeuropese landen had men zich bezonnen over een aantal aktiemodellen, gaande van protestbrieven aan de Zuidafrikaanse regering gezonden waar in de vrijlating van gearresteerde zwarte vakbondsleiders werd geeist, over discussies in ondernemingsraden van bedrijven die konnekties hebben met Zuid-Afrika, tot publikaties over de apartheidssituatie in de vakbondsbladen. Een echte boycot van b.v. de invoer van Zuidafrikaanse goederen via de havens werd echter niet overal konsekwent doorgevoerd. En een aktie van slechts één week zal het regime in Pretoria zeker niet doen wankelen. Er is nog veel werk aan de winkel voor de „arbeiders aller landen”. Dat de banken hierbij een geliefkoosd proefterrein zouden kunnen zijn, is de arbeidersbeweging totnogtoe blijkbaar ontgaan.

### Akza en Koba

Wie de medeplichtigheid van de banken aan de apartheid vlug doorzien had, was het Aktiekomitee Zuidelijk Afrika (AKZA). In 1975 en 1976 werd de Belgische bevolking ingelicht over de financiering aan Zuid-Afrika door de Generale Bankmaatschappij, de Kredietbank en (toen nog) de Bank van Brussel. Hierbij werd een oproep gedaan tot eenieder zijn/haar bankrekening bij genoemde banken op te zeggen of spaargelden terug te trekken, samen met een gemotiveerd schrijven, nl. niet meer wensen mee te doen aan de ondersteuning van het apartheids-

bewind. Het resultaat van deze aktie was jammer genoeg niet zo direkt te meten, alhoewel veel mensen zeker tot de daad zijn overgegaan.

In het kader van het Internationaal Jaar tegen Apartheid (21.3.'78 tot 20.3.'79) besloot Koba (Kerken Ondervragen Banken over Apartheid) ook een initiatief te ontwikkelen rond de bankwereld. Een uitgebreid artikel hierover verscheen in Vrede van maart 1978. Samengevat kwam het hierop meer: de Generale Bankmaatschappij (G.B.M.) en andere banken verwerpen al de overwegingen, de morele overweging inkluis, van genoemde groep om niet meer te investeren in Zuid-Afrika. De G.B.M. antwoordde dat zij inderdaad aan de Zuidafrikaanse overheid geld leende, via een internationaal EABC-konsortium (met de Amsterdam-Rotterdam Bank en de Midland Bank) en dat zij daarmee zou doorgaan omdat geen Belgische wet dit verbiedt. (In Zweden is er wel zo'n wet in de maak). Een soortgelijke aktie behaalde in Nederland tegen de Amsterdam-Rotterdam Bank wel sukses, zodat het consortium uiteenviel. Maar de voorzitter van G.B.M., de heer Albert Coppé, verklaarde onomwonden dat zijn instelling zich heel goed met andere formules kan inzetten voor de financieringen ten gunste van Zuid-Afrika en buiten het genoemde consortium om.

Intussen is er in Nederland een zgn. *Ontwikkelingsbank* opgericht, die haar geld uitsluitend belegt buiten het „normale circuit”, nl. in welzijns- en ontwikkelingsprojecten. De deposito's brengen uiteraard minder intrest op, maar het verschil wordt uiteindelijk als een persoonlijke bijdrage aanzien. In België denkt men blijkbaar nog niet aan een dergelijk initiatief. Waarom gaan zich niet eens een aantal welzijns- en andere entiteiten rond de tafel zetten om te onderzoeken welke ervaringen men daarmee heeft in Nederland, welke mogelijkheden er zijn om hier te starten met een eigen bank, een filiaal of een joint venture...?

### Spanningen in Koba

Inmiddels is er ook gebleken dat er ernstige spanningen gerezen zijn binnen de werkgroep Koba zelf over deze tematiek. Dit hoeft ons geenszins te verwonderen gezien de samenstelling van de groep. Koba omvat afgevaardigden van de Kommissie Rechtvaardigheid en Vrede (Justitia et Pax) en Kerk en Ontwikkelingssamenwerking, opgericht in opdracht van de Belgische Bisschoppenkonferentie en de Opperste Protestantse Synode. Binnen de Kommissie Rechtvaardigheid en Vrede kwam er veel weerstand van een

aantal grote aangesloten organisaties die niet bereid waren tot actie voeren tegen de banken. VKW (Verbond van Katholieke Werkgevers) en de Boerenbond voelden er niets voor hun deposito's uit de banken terug te trekken onder het voorwendsel „dat men niet aan politiek mag gaan doen“. Het kwam zelfs zo ver dat de Kommissie Rechtvaardigheid en Vrede zich een tijdlang terug trok uit KOBA. Na harde discussies in het kader van een herstructurering van Rechtvaardigheid en Vrede trokken VKW en Boerenbond er uit omdat elk lid voor elke stellingname geen vetorecht kreeg. Aangezien Rechtvaardigheid en Vrede beschouwd wordt als een platform van kristelijke organisaties, probeert deze alsnog dat Boerenbond en VKW lid zouden worden. Men is hiervoor zelfs bereid de statuten te wijzigen! Intussen is de Kommissie Rechtvaardigheid en Vrede enigszins op haar standpunt teruggekomen i.v.m. haar medewerking aan KOBA: „De Kommissie vaardigt haar voorzitter af naar de werkgroep KOBA. Hij zal bij elke nieuwe stap die de groep neemt, de Kommissie informeren, die dan een standpunt kan innemen“. Het is duidelijk dat de werkgroep KOBA door dit schandelijk kompromis zijn slagkracht heeft verloren. Van de progressieve kristenen zal het deze keer niet meer komen. Arm Vlaanderen. En wanneer gaat Vlaanderen de Proteafavorieten eens en voor goed op hun plaats zetten!



#### Strategie

Uit deze summiere analyse van de economische betrekkingen tussen West-Europa en Zuid-Afrika en een overzicht van de acties die op dit vlak reeds ondernomen werden, blijkt dat de strijd nog lang en moeilijk zal zijn om het apartheidsregime in Zuid-Afrika uit de wereld te helpen. Aan ons, progressieve krachten, om onze verbeelding te laten werken en met veel moed te blijven ageren. Een aangepaste, harde strategie is hierbij noodzakelijk. Pas dan zullen de dagen van Botha definitief geteld zijn!!

Paul Keymeulen

#### Bronnen :

- *Kritak-dossier* : jrg. 3, nr. 5-6, jan. 1975, „Apartheid, met een bijdrage over de Belgisch-Zuidafrikaanse betrekkingen“.
- *Zuid-Afrika en Apartheid*“, Julian R. Friedman, uitgave Vereniging voor de Verenigde Naties, 1978.
- „Een verraden opdracht : Namibië“, Informatiedienst Verenigde Naties, New York, 1974.
- *Bijdragen uit de Groene Amsterdammer*, 1977.
- *Dokumenten van KOBA en Rechtvaardigheid en Vrede*, 1978.

#### WIE KAN ONS HELPEN ?

Om de uitgave van ons maandblad VREDE en de activiteiten van de vzw Vrede te financieren verkopen we posters, stickers, wenskaarten, T-shirts, meetlatten, bics, brochures, e.a. materiaal.

Graag ontvangen we van onze lezers ook andere suggesties maar gebeurlijk ook voorstellen en mogelijke ontwerpen voor de uitgave van nieuwe posters, stickers, enz.





## STEUN DE VAKBEWEGING (S.A.C.T.U.) VAN ZUID-AFRIKA

Op 21 maart a.s. eindigt het „Jaar van de Anti-Apartheid“, zoals dat door de Verenigde Naties werd uitgeroepen. Maar niet het apartheidssysteem van Zuid-Afrika verdwijnt hiermee...

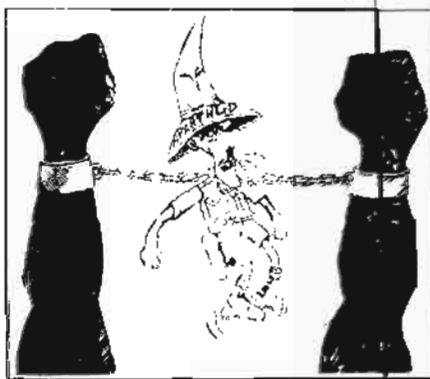
Meer dan ooit gaat het verzet in Zuid-Afrika verder. De bevrijdingsbeweging „African National Congress“ A.N.C., heeft 1979 uitgeroepen tot het „Jaar van de Speer“. Dit betekent niet meer of niet minder dat de militaire vleugel van het A.N.C., UMKHONTO WE SIZWE (Speer van het Volk), haar acties dit jaar onverminderd zal uitbreiden.

Een andere verzetsorganisatie in Zuid-Afrika is het „South African Congress of Trade Unions“. SACTU is de Zuidafrikaanse multiraciale en politieke vakbond die ervan uitgaat dat de organisatie van de arbeiders voor hogere lonen en betere levens- en arbeidsvoorwaarden, onverbreekelijk verbonden is met de vastbesloten strijd voor politieke rechten en de bevrijding van alle onderdrukkende wetten in Zuid-Afrika. Wegens de toenemende repressie van de Zuidafrikaanse racistische overheid, besloot SACTU reeds in 1967 om haar activiteiten ondergronds verder te zetten. Organisatie, bewustmaking en vorming van de Zuidafrikaanse arbeider blijven essentieel in de revolutionaire anti-apartheidsstrijd.

Om het SACTU financieel en politiek te steunen is er in ons land een „Solidariteitsproject met SACTU“ in voorbereiding. Verschillende organisaties waaronder Oxfam-Wereldwinkels, Broederlijk Delen, Jongeregemeenschappen, Wereldscholen, Elcker-Ik, Vrede, e.a. werken nu reeds samen onder coördinatie van BOA en AKZA, om in het najaar een uitgebreid

de informatief-politieke campagne uit te bouwen.

De reden om het SACTU te steunen zijn legio... Onder het racistisch regime is vrije vakbondswerking onmogelijk. Daarom moet het SACTU zijn werking coördineren vanuit de verschillende Zuidafrikaanse buurlanden. Deze vakbond moet dus werken in erg moeilijke omstandigheden. Daarenboven werd een striktere organisatie op regionaal- en bedrijfsniveau noodzakelijk, op het moment dat het SACTU gedwongen werd ondergronds te



gaan. De dagelijkse vakbondswerking van het SACTU groeit nog steeds. Het is daarom juist nu belangrijk om deze arbeidersstrijd in Zuid-Afrika te steunen...

Vakbondsrechten en betere arbeids- en levensomstandigheden, kunnen voor het SACTU niet in het luchtledige verbeterd worden. De leuze „Geen politiek in de vakbeweging“, die de meeste blanke bonden voeren, heeft niets te maken met de Zuidafrikaanse realiteit. SACTU is dus een politieke vakbond. Omdat deze vakbond strijdt voor politieke rechten en bevrijding van alle onderdrukkende wetten

en maatregelen in Zuid-Afrika, betekent steun aan het SACTU een echte solidariteit met de arbeidersstrijd en de bevrijdingsstrijd in Zuid-Afrika.

Met de financiële steun vanuit België gaat het SACTU een drukkerij en vormingscentrum uitbouwen in een Zuidafrikaanse buurland. De vorming van SACTU arbeiders staat er centraal. In de drukkerij zal in de toekomst het SACTU-blad „Workers' Unity“ van de persen komen; (op dit ogenblik wordt dit kwaliteitsblad van de Zuidafrikaanse arbeidersstrijd nog gedrukt in Londen, met alle moeilijkheden vandien, o.a. hoge verzendingskosten).

Het totale SACTU-project, gespreid over '79 en '80, is begroot op 6.391.217,- fr. Op dit ogenblik wordt het project reeds gesteund door Broederlijk Delen, Oxfam-Belgie vzw, en het Solidariteitsproject SACTU. Tevens is via Oxfam-Belgie een medefinanciering aangevraagd bij het ABOS. Dit betekent dat elke frank die voor het SACTU-project wordt ingezameld, maximaal kan verviervoudigd worden; (echter, er bestaat nog geen garantie omtrent een eventuele ABOS-tegemoetkoming).

Een bedrag van 6,5 miljoen is niet zo maar in een handomdraai bijeen te brengen... daarom doen wij een beroep op zoveel mogelijk organisaties en personen om dit project rond te krijgen. Naast bovengenoemde organisaties wordt momenteel ook door andere groepen een financiële steun aan het SACTU overwogen (N.C.O.S., Eénplusbeweging, Ita i Unidad, een gemeente in West-Vlaanderen, ...).

Dit is een oproep aan allen die aan dit initiatief hun medewerking willen verlenen, in bijzonder ook aan onze arbeidersbeweging.

# AKZA

AKTIEKOMITEE ZUIDELIJK AFRIKA

Kinderen tekenen apartheid

*Jongen op de schommel*

*Langzaam gaat hij  
heen en weer, heen om weer,  
dan sneller en sneller  
zwaait hij op en neer.  
Zijn blauwe bloes  
bolt in de wind  
als een gehavende vlieger.  
De wereld wervelt voorbij  
oost wordt west  
noord draait naar zuid;  
de vier windstreken vinden  
elkaar in zijn hoofd.*

*Moeder!*

*Waar kom ik vandaan ?  
Wanneer krijg ik een lange broek ?  
Waarom zit vader gevangen ?*

Dit gedicht van de Zuidafrikaan Mbuyiseni Mtshali lees je op de achterkant van de mooie tekening van Sophie...

Reeds tientallen kinderen in Vlaanderen hebben tekeningen gemaakt over racisme en apartheid in Zuid-Afrika. Zes van deze kunstwerkjes worden verspreid en verkocht ten voordele van het SACTU-steunproject.

De tekeningen zijn in veelkleurendruk gereproduceerd op postkaartformaat (10 x 15 cm). Op de verso-zijde van elke kaart staat een gedicht van het Zuidafrikaans verzet: Jongen op de schommel, Dag van het gezin, Vrijheidskind, Het gelaat van de honger en Twee kleine zwarte kereltjes. De tekeningen kunnen als wenskaarten verstuurd worden!

Met de verkoop van deze tekeningen zal reeds een deel van het SACTU-project kunnen gefinancierd worden.

Gelieve dit terug te sturen naar het „SACTU-steunproject“, Maria Theresiastr. 93, 3000 Leuven. Tel. 016/ 22.91.93.

Met de toezending van de pakketten ontvang je ook een faktuur. Je kan dan betalen via de volgende rekening van het SACTU-steunproject: 001-0366500-13. Aankoopprijs voor Wereldwinkels en andere BTW-plichtingen: 50 fr. Officiële

verkoopprijs: 60 fr.

Dankjewel voor de medewerking!  
Kaarten kunnen bekomen worden door storting of rekening 001-0366500-13 van het „SACTU-steunproject“ aan 60 fr. het pakket. Men kan zich deze eveneens aanschaffen bij de Wereldwinkels of bij vzw Vrede.

Bestel bij Vrede vzw - het „Vredes-  
cahier“, „Het charter van de vrijheid  
van Zuid-Afrika“ door overschrij-  
ving van 20 fr. + 6 fr. port op prk.  
000-0956015-80 van Vrede vzw,  
Gent.

## GROOT EN KLEIN TEGEN DE APARTHEID TWEË STANDPUNTEN:

### BELGIË BESTENDIGT EN VERZEKERT DE APARTHEID-MISDAAD.

Het sociaal-ekonomisch kernkabinet besliste op 1 februari over het uranium-kontrakt met Zuid-Afrika. De tussenkomst van de Delcredere dienst werd er goedgekeurd... SYNATOM, de privémaatschappij die optreedt voor rekening van de Belgische elektriciteitsproducenten, heeft in maart 1978 een langlopend kontrakt van ongeveer 5 miljard frank afgesloten met de Zuidafrikaanse HARMONY GOLD MINING CY Ltd.



Daarenboven heeft SYNATOM een renteloze lening toegestaan aan het Zuidafrikaans bedrijf. De ontwikkeling van de mijnexploitatie in Zuid-Afrika op lange termijn en de uitbouw van de noodzakelijke installaties voor de Zuidafrikaanse uraniumproductie wordt hiermee rechtstreeks een hand toegestoken.

De Belgische Delcredere dienst, die onder de bevoegdheid valt van minister van Ekonomische Zaken CLAES, verzekert het Synatom-kontrakt tegen politieke en financiële risico's.

Minister Claes gaf zijn goedkeuring hieraan en het sociaal-ekonomisch kernkabinet bevestigde dit. Konkreet betekent dit dat de Delcredere dienst financieel borg staat voor de apartheid in Zuid-Afrika! Dit uraniumkontrakt verhoogt immers

duidelijk de militaire capaciteit van het racistische regime. De noodzakelijke technologie en know-how voor het Zuidafrikaans-militair-industrieel kompleks wordt met dit kontrakt bevorderd. De bouw van de uranium-verrijkingfabriek in Zuid-Afrika toont dat aan. Met een verrijkingfabriek kan Zuid-Afrika zelf kernwapens gaan maken. Ze hebben al een kleine proeffabriek, maar om deze zeer grote fabriek te kunnen bouwen hebben zij de technologie nodig voor het op grote schaal vervaardigen van verrijkt uranium, en de technologie om de onderdelen van de fabriek te maken. Zuid-Afrika heeft ook erg veel geld nodig. Het gaat niet alleen om de fabriek, maar om een reeks samenhangende projecten, te beginnen in de mijnen, en het betekent in zijn totaliteit een enorme uitgave.

Daarom, als België een renteloze lening toestaat aan Zuid-Afrika, - en met de goedkeuring van de risikodekking van Delcredere aan Synatom is het zo ver - betekent dat, dat het Zuidafrikaans racistische regime dat bedrag uit eigen bronnen kan vrijmaken en gebruiken voor de ontwikkeling op atoomgebied.

De bedreiging die van deze ontwikkeling uitgaat is heel wezenlijk en direkt, niet iets van de toekomst. Kijk maar naar de uitspraken van de laatste paar weken. Het hoofd van de „Atomic Energy Board“ van Zuid-Afrika, de heer Roux, heeft gezegd: „Ons nukleair programma is vreedzaam totdat de regering anders beslist“... Het is onduidelijk dat België, uitgerekend in het Jaar van de Anti-apartheid, het racistische regime mee overeind houdt. Het Aktiekomitee Zuidelijk Afrika protesteert hier tegen.

AKZA  
Aktiekomitee Zuidelijk Afrika  
M. Theresiastraat 93  
3000 LEUVEN

## KONTRAKT TUSSEN SYNATOM EN ZUID-AFRIKA VOOR LEVERING URANIUM.

Verleden jaar sloot de privé-vennootschap Synatom, dochterbedrijf van de drie grote elektriciteitsmaatschappijen - Ebes, Intercom, Unerg - met de Zuidafrikaanse firma Harmony Gold Mining Company Limited een kontrakt in verband met de levering van 2.000 T uranium die tussen 1980 en 1991 aan België moesten worden geleverd voor de som van 5 miljard B.F.

Als verantwoording voor dit kontakt met een onderneming die gevestigd is in een land met een racistisch regime, waarvan de politieke stabiliteit op lange termijn erg onzeker is, geeft Synatom aan dat er markten zoals Canada en de V.S.

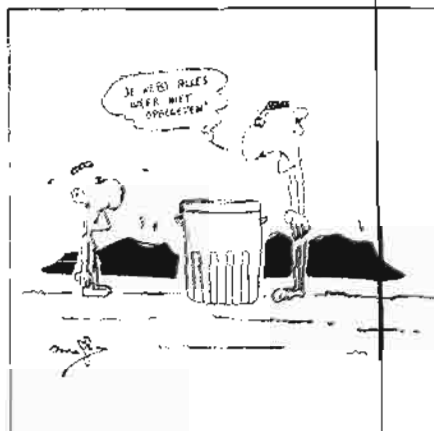
Dit kontrakt belangt de openbare sektor op dubbele wijze aan :

enerzijds moet Synatom een gemengde onderneming worden, belast met het beheer van de kernsplijtstofcyclus.

Door in die vennootschap aandelen op te nemen, zal de openbare sektor automatisch ook dit kontrakt met Zuid-Afrika erven.

anderzijds heeft Synatom zich tot de Nationale Delcredere dienst gericht om

een verzekering los te krijgen. Synatom moet inderdaad bijdragen tot investeringen in de mijnen van het Zuidafrikaanse bedrijf voorealer uranium te krijgen. Synatom heeft dus aan de Delcredere dienst gevraagd deze investering te verzekeren tegen politieke risico's ten bedrage



van 1,3 miljard B.F., evenals tegen nog andere risico's.

Op 5 december 1978 betreurde het

ABVV de ondertekening van dit kontrakt; het vroeg dan ook dat de Delcredere dienst deze transaktie niet zou verzekeren.

De Raad van Beheer van de Delcredere dienst heeft dan toch zijn waarborg gegeven, zodat het Bureau van het ABVV op 6 februari '79 de aktie van de elektriciteitsbazen en van de regering in die zaak, alsmede de aldus verleende steun aan de apartheid veroordeeld heeft.

Uit dit kontrakt kunnen twee lessen getrokken worden. De elektriciteitsbazen beweren dat de kernenergie de energiebevoorrading van België en onze onafhankelijkheid zal veilig stellen.

We moeten echter vaststellen dat :

- de uraniumbevoorrading zo moeilijk is geworden dat de elektriciteitsbazen vandaag verplicht zijn zich bij een politiek instabiel land te bevoorraden ;
- om onze uraniumbevoorrading te verzekeren, de elektriciteitsbazen de belangen van het Belgisch buitenlands beleid in het georand brenge : door hun steun aan de apartheid.

(De werker 17/2/1979)

## EEN KIND OP 10 STERFT

### VOOR HET 1 JAAR OUD IS

In 1978 werden 125 miljoen kinderen geboren. 12 miljoen daarvan lopen kans te sterven voor hun eerste verjaardag. Dit volgens dr. Halldan Mahler, alomtegenwoordig directeur van de Wereld Gezondheidsorganisatie. Er zijn op dit ogenblik zo'n anderhalf miljard kinderen op de wereldbol en daarvan leven er 1,22 miljard (61 oct.) in ontwikkelingslanden.

Volgens de Heer Mahler is deze kindersterfte slechts het topje van een ijsberg : de overlevende kinderen leven in verschrikkelijke omstandigheden : ondervoeding, infectieziekten, tekort aan zuiver water, onvoldoende geneeskundige zorgen... Deze kinderen zullen zich nooit tot volwaardige mensen kunnen ontwikkelen. De Heer Mahler vervolgde dat de Wereldgezondheidsdag, op 7 april, als aanleiding moet gebruikt worden om de openbare opinie in te lichten over dit drama. Er moeten verder onmiddellijk maatregelen ten gunste van die kinderen komen : het is tenslotte zo dat de kinderen tussen 1979 en 2.000 geboren, begin volgende eeuw een derde van de wereldbevolking zullen uitmaken.

## HYPOCRISIE...

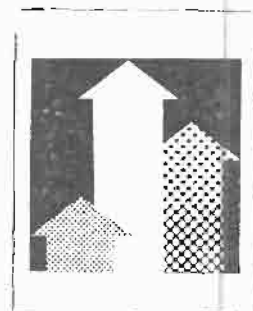
In het kader van het „jaar van het kind“, nodigt de bank Brussel Lambert kinderen van minder dan 16 j., uit deel te nemen aan de grote tekenwedstrijd „mijn huis“ : er zijn meer dan 1.000 prijzen te winnen !

De hypocrisie van de banken is werkelijk zonder einde. Aan de ene kant delen ze belangrijke kredieten uit aan moordende regimes, zoals dat van Zuid-Afrika en Argentinië, en aan de andere kant maken ze misbruik van „het internationaal jaar van het kind“ voor wat kleine publicitaire campagnes op de rug van onze kinderen. Nog onlangs kende de bank Brussel Lambert, in navolging van andere Belgische banken, leningen toe aan de Zuidafrikaanse regering, leningen die op open

tot een half milj. Bfr.

Officieel veroordeelt de Belgische regering de Apartheid. In 1979 werd zelfs al 2 miljoen uitgetrokken voor slachtoffers van de Apartheid. Toch staat België op de zwarte lijst van de UNO, wegens economische samenwerking met Zuid-Afrika. Onze minister van Buitenlandse Zaken, de Heer Simonet, wast zijn handen in de onschuld : „Dit slaat alleen op de privé-sector“.

De banken daarentegen vinden dat zij ontsnappen aan de wetten van de politieke moraal. Wellicht hebben ze helemaal géén moraal : geld geven aan de fascisten van Afrika en Latijns-Amerika, en „onze lieve kindjes“ „gezellig“ bezighouden...



## TE GAST BIJ HET POLISARIO IN DE SAHARA

Op 27 februari j.l. werd, ergens in de door het Polisario Front bevrijde gebieden ten Westen van Algerije, in een in de woestijn opgeslagen kamp, de derde verjaardag gevierd van de oprichting van de Democratische Arabische Sahraoui Republiek. Voor de talrijke vreemde gasten werd het een ontmoeting met een andere wereld waarover we, alle boekenwijsheid ten spijt, weinig benul hebben.

Het werd een confrontatie, een kennismaking met een volk dat heldhaftig strijdt voor zelfbeschikkingsrecht en onafhankelijkheid. De ontdekking van een nieuwe jonge natie die vorm krijgt en traag maar zeker, dank zij veel wilskracht, zijn plaats onder de zon zal veroveren. De talrijke gasten waren de vertegenwoordigers van de achttien regeringen die de D.A.S.R. reeds erkennen (1); de afgevaardigden van talrijke politieke en

sociale organisaties uit de wereld; socialistische, kommunistische en kristen democratische partijen uit verschillende landen van Europa en, het spreekt vanzelf, de solidariteitskomitees die in verschillende landen geen inspanning onverlet laten om het Sahraouivolk ter hulp te komen.

T.V. stations uit verschillende landen waren eveneens ter plaatse om de onvergetelijke beelden van dit gebeuren te schieten terwijl ook de pers op deze herdenking flink vertegenwoordigd was. Een brede Belgische delegatie was eveneens bij de Sahraoui te gast o.m. Volksvertegenwoordiger Tijn De Clercq, Nelly Maes, André De Smet, Pierre Galand, Paulette Pierson-Mathy, Raf Coeckelbergh en Dr. Claire Dumortier die zich vorig jaar negen maanden ten dienste stelde van het Sahraoui volk.

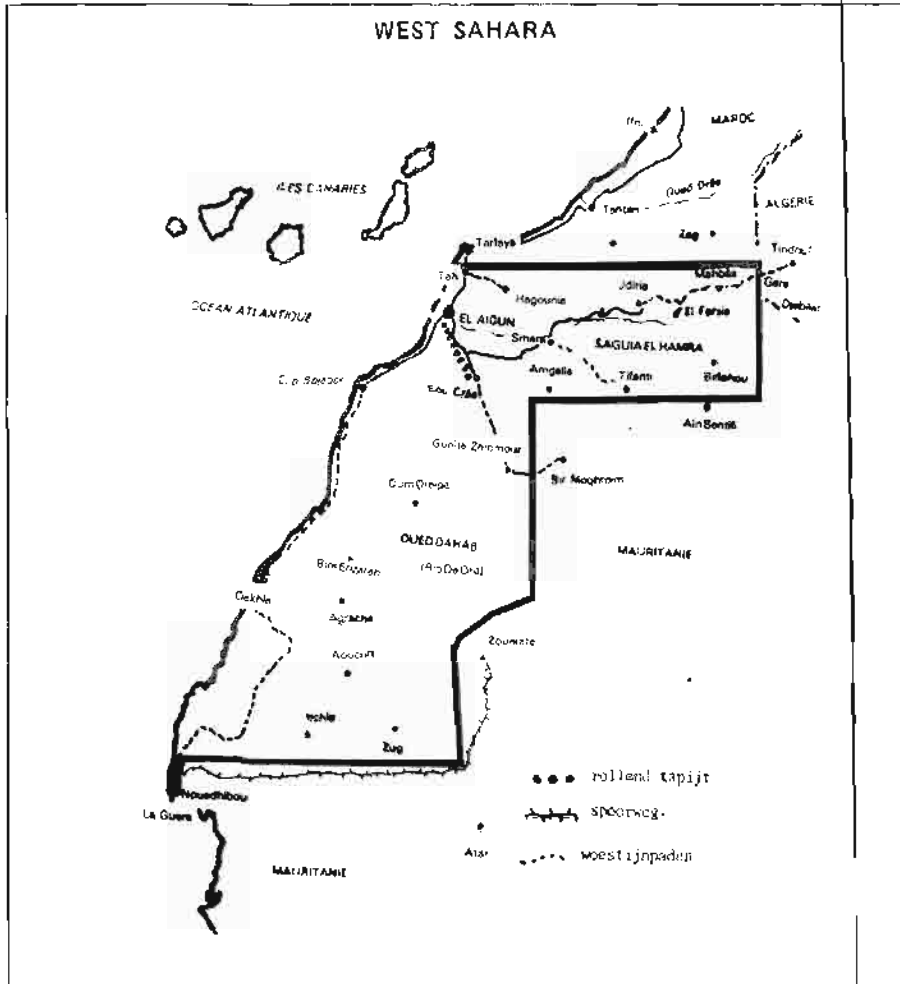
### De koloniale overhaersing.

In het glorietijdperk van het kolonialisme, tijdens de berucht geworden Konferentie van Berlijn in 1885, werd de huidige Westelijke Sahara toegewezen aan Spanje. Alle militaire operaties ten spijt bleek

1) De Democratische Arabische Sahraoui Republiek werd tot heden door negentien landen erkend. Dit zijn: Madagascar, Algerije, Mozambique, Burundi, Benin, Togo, Guinea-Bissau, Angola, Rwanda, Noord Korea, de Seychellen, Congo, Sao Tome en Principe, Zuid Yemen, Equatoriaal Guinea, Panama, Tanzania, Eritroë en Vietnam. Op 10 december 1975 werd door de Dekolonisatiekommissie van de O.V.N. een resolutie aanvaard waarin de nadruk werd gelegd op het zelfbeschikkingsrecht van de Sahraouis in de vorm van een daartoe te organiseren referendum onder toezicht van de O.V.N. Deze resolutie werd aangenomen met 84 stemmen voor, 3 tegen en 42 onthoudingen.



Enkele leden van de Belgische delegatie: André De Smet, volksvertegenwoordiger Tijn De Clercq, Nelly Maes, Karim (de vertegenwoordiger van het Polisario in ons land), Pierre Galand, Dr. Claire Dumortier en Raf Coeckelbergh.



Spanje echter niet in staat, met uitzondering van enkele steunpunten, het land te bezetten. Frankrijk daarentegen, die Algerije, Marokko en Mauretanië onder zijn bevoegdheid kreeg, slaagde er wel in deze streken, met de steun van het vreemdelingenlegioen, onder zijn controle te krijgen. In 1905 kwam echter, onder leiding van Cheik Ma El Ainin, het eerste verzet los tegen de koloniale mogendheden. De Sahara stammen, om het even of ze uit de Sâhil (West Afrika), Mauretanië, Algerije, Mali, of Marokko waren, stapten gezamenlijk op tegen de gemeenschappelijke vijand. Als gevolg van het verraad van de Marrokaanse sultan werd het verhoopte succes echter niet geboekt. Cheik Ainin keerde zich hierop tegen de sultans die de zaak van het volk verraden hadden. Frankrijk wierp al zijn militaire macht in het strijdperk om de collaborerende sultans in het zadel te houden. De opstandige rebellen werden tot in Spaans Marokko vervolgd waarbij de door de Sahara bewoners heilig beschouwde stad, Smara,

werd verwoest en 5000 oude manuscripten vernietigd. De strijd zou, zij het dan dikwijls spontaan, als een soort guerrilla-oorlog worden verder gezet. De Sahraouis voerden hun „woestijnoorlog“ en vielen, meestal onverwacht en bij dageraad, de posten van de bezetters aan. In Europa kregen wij echter filmen en reportages van het heldhaftige vreemdelingenlegioen dat de strijd voerde voor de Christelijke Beschaving tegen wat men de bloeddorstige en vreedvaardige barbaarse moren noemde... Gehoepen door Frankrijk slaagde Spanje er in vanaf 1934 het land onder controle te houden. Toen in 1956 Marokko zijn onafhankelijkheid veroverde en ook in Algerije de bevrijdingsstrijd was losgebroken, kwam ook de Spaanse Sahara aan bod. Gesteund door een Marokkaans bevrijdingsleger werden de Spanjaarden door de Sahraouis naar de kust verdreven. Een van uit Senegal door Frankrijk massaal aangevoerde militaire legermacht liet Spanje

toe nieuwe troepen te ontschepen. Marokko verandert van kamp met als beloning het toekennen van een deel van de Spaanse Sahara (de huidige provincie Tarfaya) en de Sahraouis moesten opnieuw het onderspit delven.

Tengevolge van een brutale meedogenloze bezetting, het bombarderen van de kameel- en geitenkudden en de vergiftiging van de waterputten door de Spanjaarden werden de Sahraouis verplicht zich in de steden te vestigen zodat het verzet in grote mate ontkracht werd.

Het einde van de Spaanse kolonisatie. Om de uitbating van het fosfaat mogelijk te maken bracht Spanje een ontzaglijke troepenmacht naar de Sahara. Het dekolonisatieproces was intussen in Afrika op gang gekomen en door de Verenigde Naties werd ook bij Spanje aangedrongen om aan Sahraouis het zelfbeschikkingrecht toe te kennen. (Resolutie 2229-20 dec. 1966). Zoals andere machten voor naar, trachtte Spanje met een ingewikkeld neo-kolonialistisch project de touwtjes in handen te houden.

Een adviesraad van notabelen en stamhoofden zou worden opgericht. Deze raad (de Jemaa) die uit 101 leden zou bestaan heeft, zelfs in deze beperkende vorm, nooit gefunctioneerd. Op de bijeenkomst van deze raad, die de aansluiting bij Marokko stemde, waren zelfs slechts 27 van de 101 leden aanwezig terwijl op de vooravond van deze bijeenkomst 67 leden van dezelfde raad zich te Geulte Zemmour uitspraken tegen genoemd akkoord. In 1968 werd door Mohammed Bassiri standvastig de Bevrijdingsbeweging voor de Sahara opgericht. Bassiri voorzag een moeilijke en lange strijd in het perspectief van de organisatie van een referendum dat in principe reeds door de internationale organisaties maar ook door de buurlanden Algerije, Mauretanië en Marokko werd aanvaard.

Spanje tracht dit te omzeilen door een politiek van integratie en doet het voorstel tot de organisatie van een plebiscliet dat de eenheid tussen Spanje en de Sahraoui zou bekrachtigen. Een grote betooging te El Aaiun op 17 juni eindigt op een massale slachtoffertij door de Spaanse troepen met als resultaat een vijftigtal doden, duizenden gewonden en gevangenen en de aanhouding van Bassiri waarover men tot heden, negen jaar later, nooit meer iets gehoord heeft.

Deze tragische gebeurtenissen drijven de Sahraouis tot een herziening van hun politiek. Op 10 mei 1973 heeft het stichtingskongres plaats van het Polisario Front dat resoluut voor de gewapende bevrijdings-

strijd kiest. Pas tien dagen later werd reeds de eerste actie gevoerd. Onder leiding van El Ouali Mustapha Sayed die later in een andere bevrijdingsactie het leven zou verliezen.

Onder druk van de steeds toenemende guerrilla en de internationale instanties zou Spanje uiteindelijk, zoals dit gevraagd werd door de O.V.N. en het Internationaal Gerechtshof van Den Haag, aan het Sahraoui volk het recht op zelfbeschikking toekennen. Het referendum dat in dit perspectief moest plaats hebben zou echter nooit doorgaan want in november 1975 trekken de troepen van Marokko en Mauretanië de West Sahara binnen en bezetten beiden een deel van het land. Spanje had hun hiervoor op 26 februari 1976 het fiat gegeven door, bij het terugtrekken van haar troepen, de macht aan beide buurstaten van de West Sahara over te dragen.

Frankrijk die deze oplossing voor de verdediging van haar belangen het best geschikt achtte verleende haar steun aan de huidige formule. Met deze dacht ze haar enorme belangen in Mauretanië, onder meer de uitbating van de fosfor, veilig te stellen. De franse regering heeft later zelf niet gearzeld de Mauretaanse regering militair ter hulp te komen. Franse vliegtuigen bombardeerden vluchtelingen kampen en staken de Mauretaanse militairen een handje toe in de strijd tegen het Polisario.

#### De Sahraoui en hun bureu.

Marokko, een der conservatiefste regimes van het Afrikaans continent, heeft steeds een expansiedrang gehad. In september 1956 werd zelfs een kaart gepubliceerd dat het Zuid Oosten van Algerië, delen van Senegal en Mali en geheel Mauretanië en de Westelijke Sahara omvatte. Zelfs de oppositiekrachten die zich normaal tegen Koning Hassan richtten, ook de linkse, verdedigden het historisch recht van Marokko op de West Sahara. Hassan weigerde zelf tot 1970 de onafhankelijkheid van Mauretanië te erkennen. Mauretanië zelf is een van de zwakke broers in het gebied. De bevolking van dit land heeft dezelfde etnische en kulturele afkomst als de volkeren van de vroegere Spaanse Sahara. Leiders van het Polisario verklaarden ons enkele jaren geleden dat zij de uitbouw van een Konfederatie met Mauretanië als een mogelijk perspectief voor de toekomst beschouwen.

Het was dan ook een volledige verrassing Mauretanië, die voordien haar steun toezegde aan de Sahraoui, de kaart van Marokko te zien uitspelen.

Rekening houdende met de militaire

zwakte van Mauretanië dat slechts over 8000 soldaten beschikt, bevinden zich vandaag volgens recente cijfers ruim 15.000 Marokkaanse soldaten in dit land. Men kan dus reeds gerust van een niet de miskennen bezetting spreken.

Algerije, geprangd tussen twee conservatieve regimes die in Tunis en Marokko aan de macht zijn, is het meest progressieve land van de Magreb. Algiers heeft nooit territoriale eisen gesteld tenoverstaan van de Westelijke Sahara. Tot 1972 verleende zij zelfs minder steun aan de verzetstrijders dan Mauretanië en Lybië.

*De wereldvoorraden voor fosfaat worden op 80 miljard ton geschat. Daarvan bevinden er zich ongeveer 50 miljard in Marokko en, volgens Spaanse ramingen, 10 tot 13 miljard ton in de Westelijke Sahara. Marokko beweert dat er geen enkele economische reden bestaat voor de inpalming van de Westelijke Sahara gezien er slechts 600.000 ton fosfaat in de ondergrond van de Westelijke Sahara zou zitten. Dit argument wordt ook in de Westelijke pers overgenomen en we noteerden deze bewering nog kort geleden in een artikel in De Standaard. De investeringen die gedaan werden voor de fosfaatexploitatie in dit gewest tonen echter het tegenovergestelde aan.*

*Volgens het blad „L'économist du Tiers Monde" - jan. 1978 bedroeg dit tot heden 1 miljard dollar waarvan 33 miljoen dollar voor het bouwen van een rollend tapijt dat de fosfaat tot de haven van El Aaiun brengt. Wanneer men weet dat genoemd rollend tapijt 2.000 ton per dag kan vervoeren zou dit betekenen dat hogergenoemde investering van 1 miljard diende voor de uitbating voor slechts één jaar. Het is duidelijk dat dit economisch onverantwoord is. Bovendien is het bekend dat alleen in 1975 reed 4 miljoen ton geëxporteerd werd.*

Tot 1975 heeft Boumedienne geen enkele inspanning onverlet gelaten om voor het konflikt een vreedzame oplossing te vinden. Na de mislukking van de besprekingen om tot een drie partijenakkoord te komen is Algiers gestart met een uitgebreide humanitaire, politieke en militaire hulp aan het Polisario. Algerije heeft aan het Polisario front de mogelijkheid gegeven de vluchtelingen samen te

brengen in kampen langs de grens, in de omgeving van Tindouf. Ongeveer 140.000 Sahraouis die tengevolge van de repressie in de Westelijke Sahara de steden zijn ontvlucht en talrijke nomadenstammen die tengevolge van bombardementen en de vergiftiging van bronnen geen enkele bestaansmogelijkheid meer hebben, werden in hogergenoemde kampen samengebracht.

Marokko heeft steeds beweerd dat de leden van het Polisario verklede Algerijnse soldaten en huurlingen zijn. We hoorden van Marokkaanse krijgsgevangenen dat hun gezegd wordt dat dit de vijanden zijn die ze moeten bekampen.

Hieraan wordt toegevoegd dat ook Cubanen en Viëtnamезen van de Polisariotroepen deel uitmaken. We konden ook persoonlijk vaststellen dat de Sahraouisoldaten die onze landrovers karavaan vergezelden naar Tindouf op een bepaald moment in de woestijn een andere richting insloegen waarop we kort daarop werden opgevangen door een gevechtswagen van het Algerijnse leger. We hebben alle reden om te geloven dat de Sahraouis geen Algerijnse soldaten nodig heeft.

#### Het Polisariofront in het offensief.

Het Sahraoui volk voert zijn strijd met hardnekkigheid en geduld op twee niveaus : militair en politiek. De kennis van het milieu heeft het Polisario de mogelijkheid gegeven in de woestijn een ware guerrillaoorlog te voeren. Honderden kilometer ver worden grootse verrassingsaanvallen uitgevoerd. Enerzijds tegen strategische punten en militaire konvooien en anderzijds op industriële instellingen met de bedoeling de economie van de bezetters te ondermijnen o.m. op de fosfaatexploitaties en de ijzerertswinning.

Dergelijke raids werden en worden zelf ver in het grondgebied van de tegenstrever gedaan. Enkele jaren geleden werd zelfs de hoofdstad van Mauretanië, Nouakchat, aangevallen en in januari j.t. werd de stad Tantan, in Marokko, een viertal uren bezet en alle daar opgesloten gevangenen bevrijd. Het Polisariofront voert vandaag zijn strijd praktisch hoofdzakelijk met wapens die op de vijand werden buit gemaakt. Op 26 februari werden we, ergens in de woestijn, gekonfronteerd met de resultaten van een raid tegen een militair konvooi dat in het Zuiden van Marokko werd uitgevoerd. De buit bestond uit een twintigtal landrovers, enkele kamions, kanonnen en een gevechtswagen van franse makelij. Een twintigtal Marokkaanse krijgsgevangenen, met wie we vrij en zonder getuigen konden praten, bevestig-

den ons het relaas van deze operatie waarbij een 150 tal Marokkaanse soldaten sneuvelde. Op een ander moment werden bij een enorme hoeveelheid buit gemaakte landrovers, kamions, kanonnen, munitie gevechtswagens, munitie en geweren gebracht waaronder natuurlijk onze bekende Belgische F.N. geweren (FAL).

Een 200 tal Marokkaanse krijgsgevangenen, waaronder een majoor van de luchtmacht, vertelden ons de wijze waarop deze bezettingsoorlog hun door de autoriteiten van hun land wordt voorgesteld. Wat bij dit alles bijzonder opvalt is het feit dat onder de laatst genomen krijsgeslagenen zich een steeds groter aantal oudere soldaten bevinden. Mensen van om en rond de vijftig jaar verklaarden ons dat ze kortgeleden gemobiliseerd werden.

#### Doorbraak op diplomatiek vlak.

Het ziet er naar uit dat de oorlog voor Hassan II een steeds grotere last wordt. De regering van de Democratische Arabische Sahraoui Republiek boekt hier winstpunten. Hassan II die met toenemende

economische moeilijkheden worstelt, wordt met een toenemende sociale onrust gekonfronteerd. Voorlopig is de heilige oorlog nog het enige element dat het losbreken van de sociale strijd naar later verschuift. Hierbij komt dan nog de last van de Marokkaanse interventietroepen in Zaïre, kosten die Hassan II op de rug van België en Frankrijk tracht af te wendelen. Het Marokkaanse parlement, dat kort geleden een „Defensieraad“ oprichtte, spreekt een steeds hardere oorlogstaal. Dit komt tot uiting in het zich toeëigenen van een „interventierecht“ waarmee bedoeld wordt de geurrillero's zo ver mogelijk te achtervolgen, met andere woorden, het recht Algerië binnen te vallen, inval die zeker tot een oorlog zou leiden, maar voor Marokko uiteindelijk zware gevolgen zou kunnen hebben.

Van de zijde van Mauretanië is er sinds de omverwerping van de President d'Ould Dadda op 10 juli 1978 en zijn vervanging door kolonel Ould Salek, een atwachtende houding merkbaar.

Van de zijde van het Polisario Front werd vanaf dit moment iedere militaire opera-

tie tegen Mauretanië opgeschort.

Besprekingen tussen de leiders van het Polisario en Mauretanië zijn tot op heden niet ver geraakt. Het ziet er wel naar uit dat de Mauretaniërs enigszins in de klem zitten tengevolge van de aanwezigheid van een grote Marokkaanse troepenmacht op hun grondgebied.

De Eerste Minister van de Sahraoui, Mohammed Lamine, verklaarde ons van de Mauretaniërs binnen afzienbare tijd een duidelijk en klaar standpunt te verwachten, zoniet zou het Polisario zich verplicht zien haar akte te hernemen. Vijftien dagen later verklaart Brahim Hakim, de Minister van Buitenlandse Zaken van de Sahraoui, dat eerstdaags in een Afrikaanse hoofdstad, de besprekingen met Ould Salek opnieuw zouden aangevat worden. Ook op internationaal vlak worden door de Sahraouis winstpunten geboekt. In de organisatie voor Afrikaanse Eenheid (O.V.A.) worden steeds nieuwe vrienden gevonden. In bijgaande lijst van regeringen die de D.A.S.R. erkennen zal men vaststellen dat onder deze hoofdzakelijk Afrikaanse Staten voorkomen.

## DEMOKRATISCHE ARABISCHE SAHRAOUI REPUBLIEK

**Ligging :** In Noord-West Afrika, aan de uiterste Westkant van de Grote Sahara. Het land heeft een kust van 1.500 km, grenst in het Zuiden en Zuid-Oosten aan Mauretanië (1.570 km) en in het Noorden aan Marokko en Algerië (475 km). Tegenover de kust, in de Atlantische Oceaan, liggen de Kanarische Eilanden. De grenzen van de D.A.S.R. werden vastgelegd bij toepassing van een aantal internationale akkoorden afgesloten in een periode van 1900 tot 1958.

**Taal :** De officiële geschreven taal is het Arabisch. Het volk gebruik echter een dialect, het Hassaniya, dat afgeleid is uit het Arabisch. Het analfabetisme bedraagt ongeveer 90 pct.

**Territorium :** De oppervlakte bedraagt 284.000 km<sup>2</sup>. De D.A.S.R. is verdeeld in twee gewesten : Saguia El Hamra en Oued Dohab. Het klimaat is onstandvastig : forse temperatuurverschillen, zandstromen, enz. De grond mist regen - gezien de klimatologische elementen, wat een dorre streek waarin bossen ontbreken tot gevolg geeft. In 1964 werd bij hydrolische onderzoeken over een oppervlakte van 100 km en een diepte van 10 à 70 km

een omvangrijk reservoir drinkbaar water ontdekt. Volgens andere rapporten zouden zich in de ondergrond eveneens enkele grote meren bevinden.

**Bevolking :** ongeveer 1 miljoen. Met uitzondering van concentraties in enkele kleine steden (El Ayoen - hoofdstad -, Dakhla, Smara, La Geurra en Guelta) bestond de bevolking vroeger hoofdzakelijk uit nomaden en verschillende stammen : Reguibat, Tekma, Ulad Delim en Bergers. Deze rondtrekkende stammen hielden zich, tot voor enkele jaren, hoofdzakelijk bezig met veeteelt : dromedarissen, schapen en geiten.

Sinds een tiental jaren hebben velen de steden vervoegd, anderen kwamen in vluchtelingenkampen terecht. Op Algerijs grondgebied bevinden zich ongeveer 130.000 vluchtelingen, naast een groot aantal in tentenkampen in de Bevrijde Gebieden.

**Economische toestand :** De ondergrond is rijk aan grondstoffen. Hiervan werd, met uitzondering van de fosfaatmijnen, nog niets ontgind. Uit onderzoeken blijkt dat er ontginbare hoeveelheden uranium, gas, ijzererts, zink, koper, petroleum e.a. grondstoffen in de bodem zitten.

De kusten van West-Afrika staan eveneens bekend als de meest visrijke van de wereld, zowel wat betreft hoeveelheid als diversiteit. Het Zuidelijk deel van de territoriale wateren is gekend voor zijn kreeften.

De belangrijkste bron van inkomsten blijft vandaag het fosfaat. Ontdekt in 1947 werd de ontginning aangepakt in 1962. In 1974 werden 2 miljoen ton fosfaat geëxporteerd. Voor 1975 was dit 3,7 miljoen ton. Het objectief voor 1980 is, door het inzetten van aangepaste installaties, de 10 miljoen ton te bereiken.

**Vlag :** zwart, wit en groen, met rood aan de zijkant. Er staat een halve maan en een ster in het wit gedeelte.

**Blad :** Sahara Libre (Vrij Sahara) Uitgaven in het Arabisch, Spaans en Frans.

**Radiozender :** La Voix du Sahara Libre (De stem vande vrije Sahara). Uitzendingen in het Frans : dinsdag en donderdag 50 minuten vanaf 21 uur op lange golf (251 Khz of 1200 meter), middengolf (1600 Khz of 556 meter), korte golf (1191-9610-17823 of 2519-3122 en 1682 meter).

Uit de talrijke politieke partijen (socialisten, kristen democraten en kommunisten) die op de feestelijkheden van de 111e verjaardag van de Republiek vertegenwoordigd waren, blijkt ook wel dat in Europa de Sahraouis op een groeiende steun kunnen rekenen.

Bovendien is het zo dat ook Frankrijk het konflikt op een meer voorzichtige wijze schijnt te willen benaderen. De recente verklaringen van de Franse minister voor Overzeese Gebieden Stirn, waarin deze zegde dat onderhandelingen in het vooruitzicht waren tussen Hassan II en de nieuwe Algerijnse President Chadli Benjedid, werd wel door de Algerijnse regering als ongegrond afgewezen.

Het is echter niet uitgesloten dat de regering van Giscard hier een proefballonnetje oplaait. De nefaste ervaringen in T Chad, waar Frankrijk verzocht wordt zijn troepen terug te trekken, maar meer nog de noodzakelijke aanwezigheid van Marokkaanse troepen in Zaire, waar belangrijke, franse economische belangen te verdedigen zijn, zou aan een wijziging in de franse houding wellicht niet vreemd kunnen zijn.

#### De laatste faze.

De Sahraoui regering is er van overtuigd dat zij de laatste faze van de strijd heeft ingezet. De militaire en diplomatieke overwinningen die tijdens de laatste maanden werden geboekt zijn voor hen een spoorslag om met verdubbelde ijver

**DEMOKRATISCHE ARABISCHE SAHRAOUI REPUBLIEK**

**HERDENKINGSDAGEN**

**27 februari 1976.**  
*Oprichting van de Democratische Arabische Sahraoui Republiek.*

**28 maart 1974.**  
*Dag van de martelaren.*

**10 mei 1973.**  
*Stichtingskongres van het POLISARIO FRONT. (Libération de Saguia El Hamra y Rio de Oro).*

**20 mei 1973.**  
*Begin van het gewapend verzet tegen het Spaans kolonialisme.*  
*Internationale solidariteitsdag met het Sahraouivolk.*

**9 juni 1976.**  
*Dood van de Algemene Sekretaris van het Polisario El Duali Mustapha Sayed bij een aktie tegen de Marokkaanse bezetter.*

**17 juni 1970.**  
*Volksopstand tegen het Spaans kolonialisme.*

**12 oktober 1975.**  
*Dag van de nationale eenheid.*

de strijd verder te zetten.

Het Sahraoui volk, dat diep doordrongen is van de wil zijn onafhankelijkheid te veroveren, zal zich zonder twijfel eensgezind

en met enthousiasme verder inzetten voor de verwezenlijking van hun ideaal.

André De Smet.

## IN DE WOESTIJN BIJ DE SAHRAOUI'S

Twee en half uur vliegen brengen u in Algiers en ruim drie uur van daaruit en men staat in Tindouf. Tindouf, een groot dorp midden in de woestijn, het laatste bewoonde centrum voor de grans van Marokko. Met een rit van anderhalf uur per Landrover, hotsend en botsend door de woestijn, bereikten we de eerste halte van onze reis: een sober en met eenvoudige middelen opgetrokken gebouwtje op een plek die door de bekenden „le lieu-dit robinet" wordt genoemd. Met andere woorden een ontmoetingsplaats, een kruising van woestijnpaden, bij een

#### Leven in de woestijn.

We hadden het genoegen Pierre Galand, voorzitter van het Belgisch Komitee voor hulp aan de Sahraouis, die reeds vroeger terplaatse was, en Dr. Claire Dumortier, die negen maand in de vluchtelingenkampen werkte en enkele oude Sahraouivrienden in ons gezelschap te hebben. Mensen met een tikje ervaring dus. Spoedig ontvangen we het kledingstuk dat in de woestijn onmisbaar blijkt te zijn.

Een lange brede zwarte sjaal die systematisch rond hoofd en hals wordt gewikkeld en waarbij ook de mond gedekt wordt zodat slechts de ogen bloot blijven. Het komt er namelijk op aan in de woestijn zich tegen de zon, de wind, het zand en... de koude te beschermen. Ja, want het kan koud zijn in de woestijn. Niet alleen tijdens de nacht wanneer de temperatuur tot zero of min zero daalt maar ook tijdens de dag door de striemende wind

waterbron. Wij bevinden ons hier nog op Algerijns grondgebied, dicht bij een van de talrijke vluchtelingenkampen die langs de grens werden opgeslagen. Binnen het gebouwtje enkele doodeenvoudige kamers wit gekalkt, tapijten op de grond, een lang kussen langs de muren, een tafel van amper 50 cm. hoog en het is al. Het wordt dus eten op de knieën of op het achterwerk gezeten. Kortom een houding die we alles behalve gewoon zijn en onze benen, rug en wat weet ik al meer heel wat last bezorgen.

en de zandstormen die er legio zijn. Tijdens de winterperiode duwt de zon de thermometer tot temperaturen van 30 tot 35 graden. Tijdens de zomer loopt dit op zestig graden en meer.

Wie nu even nadenkt over de enorme temperatuurverschillen zal gauw inzien dat het leven in deze omstandigheden geen sinecur is. Daar komt nog bij dat de mensen er in tenten leven en dat schaduwwerf praktisch een ongekende luxe is.



Het was dan ook niet verwonderlijk dat we, bij het bezoek van vluchtelingenkampen of van de nationale school, ongelooflijk veel kinderen hoorden hoesten. Dokters vertelden ons dat tijdens de winterperiodes „bronchitis“ een erg verspreide kwaal is.

Tijdens de zomermaanden is het „diarree“ waaraan een groot deel van de bevolking lijdt.

Het instrument dat vandaag een belangrijke plaats heeft ingenomen in het woestijnleven is zeker de landrover. De tijd van de kameelkaravaan is voorbij.

Voor ons als leek blijft het een groot vraagteken inzicht te hebben op de wijze hoe de leider van zo'n landroverkaravaan in deze ontzaglijke woestijnvlakte zijn weg vindt. Het is een zig-zag rijden, over en tussen heuvels, bestendig stenen en putten ontwijkend en er over wakend zo weinig mogelijk in het spoor van de voorgaande wagens te rijden. Enerzijds, om met de wielen een betere kleefkracht te hebben, en anderzijds om zandwolken voor de achterkomende wagens te voorkomen. Wanneer men dan weet dat het om tochten kan gaan van meerdere uren, van honderden kilometers waarop men amper links of rechts in de verte een soort verdorde boom bemerkt, ja dan moet men wel erkennen dat wij over heel wat dingen toch onwetend zijn.

**Enkele dagen in de vluchtelingenkampen.**  
In de vluchtelingenkampen worden door groepen vrouwen en kinderen gezongen en leuzen gescandeerd waarin ze uitdrukking geven aan hun overtuiging terug te keren naar hun land na de overwinning: „Door de strijd, door de wapens, zullen we Sahara met al onze kracht verdedigen“. De kampen behoren tot drie Willayas (provincies) volgens de drie gewesten van de Westelijke Sahara d.w.z. El Aïun, Dakla en Smara. Iedere Willaya heeft zijn administratieve leiding en zijn politieke verantwoordelijken.

Iedere Willaya bestaat uit Dairas (dorpen) waarvan er meerdere kunnen zijn in een kamp.

De raad van de Daira wordt voorgezeten door een politieke verantwoordelijke en bestaat uit vertegenwoordigers van de verschillende verkozen basiskomitees.

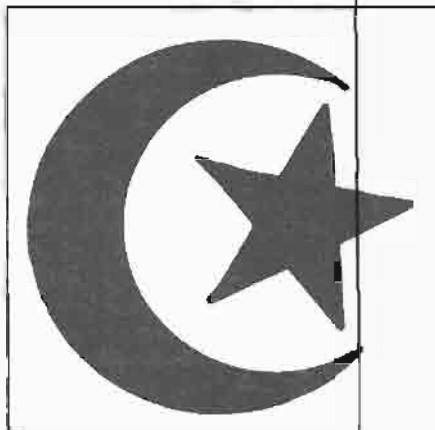
Deze komitees dragen de verantwoordelijkheid voor:

- Onderwijs en kindverzorg.
- Bevoorrading en voeding.
- Gezondheid.
- Justitie en sociale problemen.
- Ambachtwerk
- Politieke commissie

Al de verantwoordelijken van deze komitees zijn vrouwen gezien de mannen tot de bevrijdingskrachten behoren en direkt bij de strijd betrokken zijn.

Een zelfde organisatievorm bestaat op het vlak van de Willayas en op nationaal vlak. Volkskongressen komen om de acht maanden samen en verkiezen op ieder niveau de verantwoordelijken.

Bij officiële plechtigheden dragen de vrouwen van ieder komitee een kleed in een bepaalde kleur: groen, blauw, rood, geel enz. zodat dit een mooi en kleurrijk geheel maakt in optochten en andere manifestaties.



#### Werking van de komitees.

Men mag hier niet uit het oog verliezen dat de Sahraoui van onderaan een nieuwe maatschappij trachten uit te bouwen. In grote mate met een bevolking die kort geleden nog analfabeet was (of het nog is) en bovendien nog doordrongen is van de oude tradities.

De Sahraouis leven tevens in een noodsi-

tuatie, hebben geen munt, zodat alles een gemeenschappelijke zaak is.

Het Komitee van de Daire „Justitie“ volgt b.v., o.m. de problemen van de huwelijken en echtscheidingen om te voorkomen dat gewoontes uit de vroegere tradities, zoals het uithuwelijken van kinderen en dergelijke, verder zouden voortbestaan. Het komitee „Opvoeding“ is ingeschakeld in het nationaal programma. Het houdt zich in hoofdzaak bezig met de kinderen van 2 tot 6 jaar, kinderkribben, de voeding van de kleinsten, het analfabetisme bij de ouders enz.

Het Komitee „Gezondheid“ staat in voor de hygiëne, preventieve geneeskunde enz. en werkt nauw samen met het nationaal hospitaal.

Het Komitee „Ambachten“ houdt zich bezig met de produktie en verdeling van de verbruiksvoorwerpen, maar tevens voor het vervaardigen van kleren, tapijten e.a. produkten die aan het buitenland kunnen verkocht of geruild worden. Het Komitee „Bevoorrading“ bekommert zich om het opstaan en de verdeling van de eetwaren, hierbij b.v. rekening houdende dat zwangere vrouwen een andere voeding moeten krijgen.

#### Bezoek aan de nationale school en het nationale hospitaal.

In het kader van de plechtigheden van de 11e verjaardag van de Republiek wonden we de opening bij van de nationale school.

Ergens in de woestijn word door vrouwen, ouderlingen en met de hulp van enkele vakmensen een sober complex van gebouwen opgetrokken - muren met gegolfde



platen op - dat nu als nationale school zal fungeren.

We konden op het plan vaststellen dat zelfs de bouw van een zwembad wordt voorzien.

In feite gaat het hier om een internaat waar ruim 3.000 kinderen zullen worden ondergebracht.

Het nationaal hospitaal is een gelijkaardige constructie met verschillende afelingen.

School en hospitaal beschikken echter over een minimum aan materiaal, zodat hier nog een aanzienlijke humanitaire hulp onontbeerlijk is.

Hierbij mag wel onderlijnd worden dat een deel van de apparatuur, röntgenstralen, koelkasten enz. geschonken werd door het Belgisch Hulp Komitee voor de Sahraoui en Oxfam België.

#### Waar de internationale organisaties tekort schieten.

Hoe zonderling het ook mag lijken maar de Sahraouis ontvangen praktisch geen hulp van de internationale organisaties. Het Internationaal Rode Kruis komt de vluchtelingen niet ter hulp! Het Hoger Commissariaat voor de Vluchtelingen dat voor 1976 een bedrag van 11 miljoen dollar voorzien had, bezorgde in drie jaar tijd slechts 2,9 miljoen dollar voor de vluchtelingen wat uiteindelijk slechts 8 dollar per persoon en per jaar uitmaakt. Een commissie van de E.E.G. voorzag vorig jaar een schenking van 120 ton eetwaren, maar het Frankrijk van Giscard verhinderde de uitvoering van dit project. Kortom tegenover de tekortkomingen van de internationale organisaties kan er maar één antwoord zijn: een grotere en gecoördineerde inspanning van onderuit, vanwege de volkeren, om de noodzakelijke humanitaire acties te ontwikkelen.

#### In de bevrijde gebieden.

Na een lange nachtrit, vergezeld door een patrouille van het Polisariofront, bereikte onze karavaan landrovers en vrachtwagens een onzaglijk groot tentenkamp.

Wij werden er in een zeer grote eetzaal opgewacht door een aantal politieke leiders in hun blauwe gewaden en vrouwelijke verantwoordelijken.

Na het avondmaal werden we in groepen van vier overgebracht in tenten.

Tussen de verschillende tentenblokken was een soort „woestijncafé“ geplaatst waar thee kon bekomen worden (de Sahraouis gebruiken noch bier, noch alcohol). Een tweetal gebouwtjes met W.C. en wasplaatsen, zij het primitief, werden speciaal voor de genodigden gebouwd. Water werd met tankwagens, van

wie weet waar, aangevoerd maar één van de dagen dat we ter plaatse waren, was er niettemin geen druppel water te bekomen.

#### INSTITUTIES

*Het Polisario Front heeft zich als opdracht gesteld het gehele grondgebied, vervat in zijn internationaal erkende grenzen, te bevrijden.*

*Om de nationale eenheid te consolideren, de volksmassa's bewust te maken en te mobiliseren werd het leggen van een politieke administratie de eerste te vervullen taak.*

*De enorme bronnen van natuurlijke rijkdommen bewijzen dat het land meer is dan zand en woestijn en dat er ongelooflijke mogelijkheden bestaan om een nationale onafhankelijke economie uit te bouwen, een onafhankelijk land, een nieuwe maatschappij, waar de macht door het volk zal uitgeoefend worden.*

*Toen door de Nationale Raad van de Sahraoui tot de oprichting werd overgegaan van de Democratische Arabische Sahraoui Republiek werden de noodzakelijke staatsstructuren vastgelegd die onmisbaar zijn voor de organisatie van het leven en de strijd van het volk. De D.A.S.R. gaf zich als opperste lichaam - de Raad van de leiding van het Revolutie - organisme dat de voortzetting is van het uitvoerend Komitee van het Polisariofront - een ministerraad en een verkozen orgaan: de Nationale Raad van de Sahraoui. Tijdens het derde volkscongres, werd Mohamed Abdelaziz verkozen tot Secretaris Generaal van het Polisario Front, en neemt deze het voorzitterschap waar van de Revolutieraad. Mohamed Lamine Ould Ahmed, werd voorzitter van de Ministerraad (Eerste minister), waarvan ministers voor Defensie, Binnenlandszaken, Buitenlandse Zaken, Onderwijs, Justitie, Informatie, Energie, Communicatie, Handel en Gezondheid deel uit maken. De rode halve maan van de Sahraoui, (Rode Kruis) staat in voor de humanitaire problemen en de bevorrading van de vluchtelingenkampen.*

Eetzaal en tenten waren voorzien van electriciteit dank zij een grote generator. De omvang van het kamp liet vermoeden dat hier duizenden mensen werden samengebracht.

Dagelijks zagen we in verschillende richtingen vrachtwagens en landrovers rijden,

waaruit we konden opmerken dat in de omgeving nog andere kampen waren opgeslagen.

Groot was onze verwondering aan de „bar“ met een „hoe gaat het met jou?“ aangesproken te worden. De twee ogen die ons van onder de zwarte sjaal aankeken bleken deze te zijn van een Sahraoui die jarenlang in Eindhoven (Nederland) had gewerkt en degelijk Nederlands kon praten.

#### Een onvergetelijk schouwspel.

Van in de vroege morgen in de blakende zon kwamen op 27 februari kleurrijke groepen vrouwen naar een soort stadion opgestapt. Duizenden vrouwen en kinderen stonden opgesteld langsheen de verschillende zijden van het plein. Uit deze mensenmassa steeg de met veel enthousiasme geciteerde ordewoorden die krachtig werden onderlijnd door het zwaaien van de arm en het maken van een V-teken. Boven dit alles stijgt dan het joe-joe geluid dat de vrouwen uitroepen. Alles gaf de indruk van een soort superproductie, maar dan niet met figuranten, maar met mensen die weten wat ze willen.

Het militair défilé werd ingezet door twee escadrons meharis, Sahraouis staande op hun kamelen, uiteindelijk echte reproducties van diegenen die vroeger door de woestijn trokken.

Hierop volgden acht compagnies infanterie en een ongelooflijke hoeveelheid gemotoriseerde troepen met hun wapens. Allemaal voertuigen en wapens die op de Marokkanen werden buit gemaakt.

De journalist van „Le Monde“ schatte het aantal deelnemers aan het défilé op zo'n 3.000 man, maar het zou ons niet verwonderen moesten het er 5 à 6.000 geweest zijn.

Tijdens de namiddag waren het de leerlingen van scholen, gezondheidsdiensten, sport- e.a. groepen die aan de beurt kwamen. Dit alles aangevuld met een kleurrijk en enthousiasmerend cultureel programma met zang, dans en muziek. Kortom een onvergetelijk schouwspel in een voor ons boeiend decor.

Alles wees er ons op dat het Sahraouivolk een natie in wording is. Een niet te onderschatten politieke en militaire macht waarvan velen zich tot op heden nog onvoldoende rekenschap geven.

Een volk dat aan zijn toekomst bouwt en eren overtuigd is dat met de 11e verjaardag van de Democratische Arabische Sahraouirepubliek de laatste fase van de bevrijdingsstrijd is begonnen.

A.D.S.



## MEDELLIN OF PUEBLA ?

### Voorspel.

Deze titel klinkt wellicht vreemd in de oren van vele lezers en vraagt derhalve enige toelichting. In 1968 werd de 2e algemene vergadering van de CELAM - de raad van de Latijns-Amerikaanse bisschoppen - conferenties - gehouden te Medellin, een stad in Colombia. Hun 1e algemene vergadering te Bogotta was kwasi-onopgemerkt aan de wereldopinie voorbijgegaan.

Medellin daarentegen betekende voor de christenen van Latijns-Amerika, wat enkele jaren voordien Vaticanum II had betekend voor West-Europa. Het bracht een ommezwaai tot stand in de opstelling van de katholieke kerk t.o.v. de maatschappelijke problemen. De Kerk van Latijns-Amerika koos de kant van de onderdrukten in hun strijd tegen de uitbuiters. Het ontwikkelingsmodel van de christelijke democratie à la Frey (Chili) dat armen voortdurend armer maakte en rijken nog rijker werd afgeschreven als een verkapt vorm van nekolonialisme en resoluut sprak men zich uit voor de bevrijdingsbewegingen. Het klonk op dat ogenblik meer als een emotionele kreet dan als een goed uitgebouwde leer en het slotdocument van Medellin kan zeker niet doorgaan voor een goed uitgestippelde bevrijdingsstrategie. Ondanks allerlei tekorten werd Medellin gezien als een mijlpaal in de geschiedenis van de Latijns-Amerikaanse Kerk. Die nieuwe koerswending kreeg geleidelijk aan een steviger onderbouw in de doorbraak van de bevrijdingstheologie (bv. G. Gutiérrez), in het ontstaan van de beweging van Christenen voor het Socialisme (Santiago de Chili 1972) en vooral in het uitzwermen over het ganse continent van basissgemeenschappen, dikwijls in gezamenlijk verzet van christenen en marxisten tegen de

onderdrukkende machtstructuren in samenleving en kerk.

Ondertussen kende Latijns-Amerika een onwenteling op politiek gebied. Bijna in alle landen kwamen de militaire junta's aan de macht en de bestaande militaire dictaturen wisten hun bewind steviger uit te bouwen dank zij een vernuftig net van gevangnissen, foerzeringen, deportaties en martelingen, waardoor veel revolutionaire krachten werden uitgeschakeld. Een aantal bisschoppen en kerkelijke leiders kwam in de verzoeking om terug te krabbelen op de besluiten van Medellin. Zij kregen de indruk dat men zich te ver had gewaagd op de weg van het verzet.

### Vorbereiding.

In zulk klimaat werd de 3e algemene vergadering van de CELAM samengevoepen te Puebla (Mexico) voor oktober 1978, maar zij werd ten gevolge van het overlijden van Paus Paulus VI in het begin van augustus verschoven naar 27 januari - 12 februari 1979. Wat stond er op het spel ?

Een vergadering van 350 mensen, waaronder een ongeveer 180 stemgerechtigde bisschoppen, zou samenkomen om zich gezamenlijk te beraden over „de evangelisatie van Latijns-Amerika vandaag en morgen“. Eenvoudig uitgedrukt en wellicht een weinig gesimplificeerd, zou men de vraag als volgt mogen formuleren : Zal de kerk terugkeren op haar standpunt van Medellin en zich opstellen langs de kant van de politieke machten en van de economische belangengroepen of zal zij de lijn van Medellin doortrekken en zich scharen langs de kant van de onderdrukten, van de arbeiders, de boeren, de vrije vakbonden, de coöperaties ? Langs beide kanten schommelde men tussen vrees en verwachting.

Her ontwerp - document van december 1977 ter voorbereiding van de samenkost te Puebla was in ieder geval erg teleurstellend : men koos voor het ontwikkelingsmodel, belangrijke bevrijdingstheologen werden verdacht gemaakt, men verschanste zich in een opvallend stilzwijgen in verband met de reële situatie van de krottenbewoners en de militaire regimes werden godgepraat onder beroep op de noodzaak van een sterk gezag om de economie draaiend te houden en om het gevaar voor terrorisme te bezwaren.

### De reis van paus Jan-Paul II.

Niettegenstaande heel wat strubbelingen, want de Mexicaanse staat onderhoudt geen diplomatieke betrekkingen met het Vaticaan, verwierf Puebla een tot nu toe ongekende publiciteit dank zij de spectaculaire reis van paus Jan-Paul II naar Mexico om op een plechtige wijze de conferentie van de bisschoppen te openen. Sommigen verwachtten dat die openingsrede van de ene kant de richting zou aanwijzen die de conferentie zou inslaan en van de andere kant ons als in een test-case op de hoogte zou stellen van de politiek van de paus zelf. Geen van beide verwachtingen zijn in vervulling gegaan. De paus hield zich nogal diplomatisch op de vlakte. Hij kwam beter over in de minzaamheid, waarmee hij kinderen in zijn armen nam en vooral wanneer hij zich bovendien nog tooide met de pluimhoed van de indianen, dan in de profetische kordaatheid, waarmee hij zijn 33 toespraken aflas. De kwantiteit was er, maar kwalitatief bleef hij beneden peil, tenminste voor Westeuropese oren, want we moeten toegeven dat mensen die de situatie van Latijns-Amerika van binnenuit kennen, over het algemeen een positiever oordeel vellen over de inhoud en de draagwijdte

van zijn talrijke speeches. In ieder geval moet toch worden aangestipt dat de paus herhaalde malen waarschuwt tegen interpretaties van de bevrijdingstheologie die niet steeds correct en niet altijd weldadig zijn voor de kerk, terwijl hij het nergens nodig oordeelt te waarschuwen tegen de voor maatschappij en kerk funeste uitwassen van de klassieke theologie en moraal, dat hij met geen woord heeft gerept over de politieke gevangenen en over de vele mensen die gefolterd en gedood zijn door de militaire regimes en dat hij op zijn zachtst uitgedrukt een erg spiritualistische opvatting vertolkt over de zaak en de opdracht van bisschoppen en priesters. Hij ziet ze liever voorgaan in de heiligdommen dan actief aanwezig te zijn midden de verdrukten.

### CELAM 3.

Puebla is achter de rug. Een balans van de conferentie opmaken is niet gemakkelijk, zeker niet voor een buitenstaander die uitsluitend aangewezen is op tweede handinformatie. Na de terugkeer van de paus naar Rome werd het veel stiller rond de bisschoppenconferentie, grotendeels omdat de journalisten niet werden toegelaten tot de vergaderingen. Samen met de meest bekende bevrijdingstheologen die evenmin toegang hadden tot de vergaderingen mochten zij het schouwspel gadeslaan vanuit de belendende vertrekken van het „seminario palafoxiana“.

### Wat is er uit de bus gekomen ?

- Medellin is niet geblokkeerd geworden. Voor een groot deel is dat te danken aan de niet aflatende waakzaamheid van de bevrijdingstheologen die erin geslaagd zijn door bemiddeling van hen wegezinde bisschoppen de meest knellende problemen zich op tafel te brengen : economische uitbuiting, hongersnood, werkloosheid, ondervoeding, kindersterfte, bestaansonzekerheid enz. Verschillende commissies hebben zich radicaal uitgesproken voor de rechten van de armen en de onderdrukten. Wel heeft men die uitspraken ingeraamd in een theologie van vóór Vaticanum II. Zodat het geheel een ambig uitzicht krijgt.
- Puebla heeft zonder veel nuances zowel het marxisme en het economisch liberalisme als de ideologie van de nationale veiligheid verworpen, zich beroepend op de sociale leer van de kerk. Maar tot een eigen strategie, gefundeerd in de reële situaties van Latijne-Amerika, is men niet geraakt. Basisgemeenschappen en bevrijdingsbewegingen kunnen dus verder werken.

- Het slotdocument wordt gekenmerkt door een eenzijdige opvatting over de kerk als goddelijke instelling, die bijgevolg niet moet veranderen. De afzonderlijke leden moeten zich bekeren, maar als instelling heeft zij geen bekering nodig. Het is precies alsof zij getooid gaat met een engelachtige onschuld in een comment dat druipend van zondigheid. Men erkent het bestaan van klassen, maar over klassenstrijd durf men niet te spreken.
- Alle vormen van geweld worden zonder meer afgewezen. Een bijbels-prophetische visie op het geweld krijgt geen kans. In die zin is het document ongetwijfeld een stap achteruit in vergelijking met de encycliek „Populorum progressio“ van Paulus VI.
- Men wil een poging ondernemen de basisgemeenschappen sterker te coördineren en ze te stellen onder het gezag van de kerkelijke hiërarchie. Men bedoelt ze meer te integreren in de bestaande parochies.

### Slot.

Volgens het nederlandse werkblad „De Bazuin“ van 23 februari zou bisschop Helder Camara in de wandelgangen van het seminarie hebben gezegd : „ik heb thuis een grote boekenkast. Daar staan prachtige banden in, hele rijen. Allemaal vreslagen van congressen en conferenties die ik heb meegemaakt. Daar komt nu weer een prachtige band bij te staan. En dan gaat het leven weer zijn gang“.

G. Sniijkers, 15/03/79, Gent.

### ZONDERLINGE VRIENDEN.

*De lezer herinneren zich zeker Hans Filbinger, ex-premier van de deelstaat Baden-Wurtemberg, die vorig jaar gewipt werd om zijn nazi verleden. De man was namelijk rechter geweest in de nazi tijd en had enkele mensen doen terechtstellen. Dinsdag meldde de pers dat Hans Filbinger tijdens het Kongres van de C.D.U. in het Westduitse Kiel uit de partij werd gezet. Woensdag kwam reeds een terechtzetting. Filbinger is enkel geen lid meer van het bureau maar blijft lid van de C.D.U. Kom... een bondgenoot in het Europa van de E.V.P.*

### MET ONZE CENTEN

Ze zijn u zeker reeds opgevallen. Ze.. dit zijn de grote aanplakborden die op de muren van onze gemeenten en in de stations werden aangebracht. Ze.. dit zijn de duurbetaalde advertenties die sinds enkele weken in onze kranten en weekbladen verschijnen. In sommige natuurlijk, want de „klassieke“ formule indachtig zijn het de steunpilaren van het establishment die hun deel van de kook krijgen. Het is met een dergelijke monstercampagne dat men aan de man van de straat Europa wil verkopen. Eenvoudigweg zoals men dit waspoeder doet. Natuurlijk is het met onze centen dat dit betaald wordt. Hebt u het reeds anders gezien ? Ook dat moet van onze reeds te hoge belastingen komen waarvan een steeds groter deel naar de militaire uitgaven gaat. Volgens de gegevens van de NATO strategie besteedde ons land vorig jaar bijna honderd miljard frank voor bewapening. Met de Hawk Helix, de tanks, corvetten, AWACS beloven ze ons nog beter voor de toekomst. Spijtig dat de regering er nooit aan gedacht heeft een monstercampagne met affiches en advertenties in te zetten tegen de onzinnige wapeningswedloop. Wedden dat velen zelf vrijwillig hun duit in het zakje zouden doen ?

In afwachting hiervan kunnen de mensen van goede wil ook in Vrede investeren. Het is een goede plaatsing van kapitaal want men is er zeker van dat de centen nuttig gebruikt worden. Het is en blijft de enige investering in de strijd tegen de wapeningswedloop en bijaldien een bijdrage in de aktie voor minder belastingen. Stort dus ook uw aandeel in het Vredesfonds. Beter nog, laat door uw financiële instelling met een Bestendig Order, maandelijks een klein vast bedrag op onze rekening overschrijven. We danken u reeds oprecht bij voorbaat.

### VREDESFONDS

F.V.L. St.-Amandsberg : 200 fr. ; R.M. Oostende : 100 fr. ; F.D.V. Gent : 75 fr. ; M.V. Gent : 300 fr. ; F.V.Z. Bornem : 100 fr. ; J.M. Brussel : 1.000 fr. ; W.W. Tielt : 250 fr. ; G.D. Oostende : 100 fr. ; J.E. Gent : 50 fr. ; M.V.H. Gent : 100 fr. ; J.C. Oostakker : 50 fr. ; E.M. Brussel : 100 fr. ; A.M. Dilbeek : 100 fr. ; W.W. Kortrijk : 100 fr. ; J.V. Gent : 100 fr. ; G.M. Gent : 100 fr. ; N.V. Evergem : 100 fr. ; B.B. Tongeren : 100 fr. ; C.D.S. Gent : 100 fr. ; R.W. Brugge : 50 fr. ; A.D.S. Oostende : 100 fr. ; E.D. Brugge : 100 fr. ; T.B. Gent : 100 fr. ; E.C. Antwerpen : 100 fr. ; F.V. Gent : 50 fr. ; L.F. Gent : 100 fr. ; W.P. Brussel : 100 fr. ; U.C. Oostkamp : 100 fr. ; M.L. Wetteren : 500 fr. ; N.G. Betekom : 100 fr. ; C.S. Genk : 100 fr. ; Naamloos Oostende : 175 fr.



## VREDE INTERVIEWDE VOOR U : DIRK STERCKX (BRT) OVER IRAN

De jaren '80 lijken een nieuwe „groene” revolutie te zullen brengen. Wat in Iran gebeurde - onder de groene banier van de Islam - herhaalt zich misschien niet zo direkt, maar toch mag verwacht dat in de komende jaren het Midden-Oosten een kruitvat zal blijven, met een verse lont in de vorm van de heroplevende Islam. Het fragiele vredesverdrag tussen Egypte en Israël zal daar niet zo veel aan veranderen. Blijft dat de opstand van het Iraanse volk toch wel de ogen heeft uitgestoken. Een voor driekwart ongeletterd volk dat als

De BRT heeft in het verleden nog al eens belangrijke buitenlandse gebeurtenissen gerateerd. Ditmaal was ze er wel bij. De principiële vraag die je je - achteraf gezien - moet stellen is : is het voor de BRT interessant om daar op dat ogenblik iemand te hebben die iets kan meebrengen ? Kan de BRT honderdduizenden franken uitgeven om iemand een half uur over Iran te laten maken veertien dagen nadat het gebeurd is ? Dat soort vragen moet je je stellen en in die zin hebben wij een Pano gebracht die eigenlijk een week te laat kwam. Voor mij persoonlijk - journalistiek gezien was het natuurlijk heel interessant.

Journalistiek bekeken heb je er in de gegeven omstandigheden kunnen werk leveren ?

Er is niemand die ons verhinderd heeft om te werken. Integendeel, de organisatie was zeer behulpzaam. Probleem was alleen dat er zo immens veel gebeurde en dat je, in de militaire fase van de revolutie, niet kunt verwachten dat je alles wordt gezegd wat er gebeurt. Dat zou strategies niet verantwoord zijn. Daarbij zijn de Iranzen ontroerend naïef. Op perskonferenties - iets totaal nieuw voor hen - werd ons b.v. gevraagd „jullie kunnen ons helpen, deel uw informatie, want de Islam zegt dat de concurrentie een slecht principe is”. Dat zeggen voor

één man opstond en de sjah buitentrapte. Dirk Sterckx van de BRT-televisie was er bij toen het allemaal gebeurde in die memorabele februaridagen... We hadden een gesprek met hem over zijn ervaringen ter plaatse. Voor de niet-T.V. kijker voegen we er nog haastig bij dat Dirk Sterckx één van die klaarziende kerels is die de nieuwsredactie de laatste jaren rijker is geworden. Een rustig, trefzeker iemand die er altijd net niet in slaagt om het met de BRT-bonzen aan de stok te krijgen.

de internationale pers... Voor de rest gewoon op straat gaan en gaan werken was geen enkel probleem.

Bijtijden was het toch wel gevaarlijk ? Er is een verschil tussen u op uw gemak voelen en eigenlijk gevaarlijk. Het was inderdaad gevaarlijk in die zin „daar vlogen zeer veel kogels rond...”.

Bijzonderlijk dat bewuste weekend van 10-11 februari toen de opstand voorop aan de gang was. Waar was je toen ?

De vrijdagavond waren de gevechten uitgebroken in die kazerne en daarover deden de wildste geruchten de ronde. De zaterdag vertrokken we vanuit het hotel naar de universiteit om te vragen wat er de vrijdagavond in de kazerne gebeurd was. Aan de universiteit reden de ambulancewagens af en aan met doden en gewonden. Op dat ogenblik was het hoofdkwartier van Khomeiny - een ware burcht in een netwerk van straatjes, steegjes, doorgangen en poortjes - al niet meer door te geraken zelfs niet met een perskaart. We hebben het niet geprobeerd, want dan zaten we midden in de heksenketel, in een ongelooflijk soort wanorde hoewel met organisatie.

De bevolking bleek toen wel bewapend, hoewel kon gedacht dat Khomeiny daar rond gebluft had de weken tevoren.

Ze hadden die wapens al lang. Vorige zomer nog werden drie kamions met wapens tegengehouden die van de Palestijnen kwamen. De Palestijnen hadden al lang kontakten met de fedayin en de moujahidin.

De fedayin zijn naar voren gekomen als een soliede, militaire organisatie. Eind februari organiseerden zij - tegen een veroordeling door Khomeiny in - een 100.000 koppige betoging in Teheran. Moet daaruit afgeleid dat de fedayin een beweging vormen met kaders, met omlijnde politieke denkbeelden, met invloed in de arbeidersklasse ?

Het opduiken van de zeer goed georganiseerde fedayin en de moujahidin in het heetst van de strijd is de verrassing geweest. Ik geloof trouwens dat dat - na Cuba - elke keer de verrassing zal zijn en dat we hier te maken hebben met de klassieke onderschatting van deze groepen. Ik denk dat zij vrij sterk zijn omdat zij beter georganiseerd zijn dan de anderen. Het Nationaal Front b.v. is als politieke organisatie veel zwakker dan de fedayin en de moujahidin. Hoe deze zich als politieke partij gaan gedragen is een andere zaak, maar ik heb de indruk dat zij het niet zo onverstandig doen. Het zijn nationalisten, zoals iedereen trouwens. Dat nationalisme is de basis van het politieke denken en de Amerikanen hebben dat onderschat deze keer.

Anderzijds hebben de Amerikanen in Bazargan de man die voor hen het best geschikt is. De regering Bazargan is de meest traditionele ploeg die je je kunt indenken. Geen enkele van de omstreden figuren zit er in. Als Bazargan echter politiek gezien meer zou moeten gaan rekening houden met b.v. een hergroepering van fedayin, moudjahidin, oliestakerskomitees en andere komitees tot een politieke partij, dan zouden de Amerikanen nog harder kunnen bloeden dan ze nu al doen.

#### **Heb je contact(en) gehad met mensen van die stakerskomitees ?**

Zeer weinig. De contacten die we gehad hebben wijzen nochtans op een goede organisatie. De vraag is natuurlijk of zij die organisatie van die staking kunnen omzetten in een „positieve“ organisatie.

**Hoe beoordeelt je de invloed van de Toudeh (Iraanse KP) binnen die komitees ?** Bij mijn weten hebben die zeer weinig invloed. Het is natuurlijk gevaarlijk om definitieve uitspraken te doen en ik kan het dus niet zeker zeggen, maar mijn indruk is dat de linkse krachten gebundeld worden door de fedayin en dat de Toudeh het zeer moeilijk heeft. De Toudeh heeft een zeer slecht verleden met wat na Mosadegh gebeurd is. Er zijn een aantal ministers van de sjah geweest na 1953 die uit de Toudeh kwamen...

#### **Vandaar een zeker anti-sowjetrefleks bij veel Iranen ?**

De Iranen zijn mensen met een geheugen. Zij leven in hun geschiedenis. Zij zijn niet vergeten dat de Russen destijds samen met de Engelsen Iran bezet en verdeeld hebben, en zij schakelen de Amerikanen, de Russen en de Engelsen op één lijn. Zij wensen geen vreemde overheersers, noch Amerikanen, noch Russen, noch Engelsen. Het is in dat verband wel typisch dat de fedayin die een marxistische lijn volgen en geen moslemovertuiging in hun politiek platform staan hebben, zeer gerespecteerd worden omdat zij nationalist zijn. De Iranen staan ook zeer wantrouwig tegenover de Chinese lijn. Tenslotte was Hua Kuo Feng de laatste hoge gast van de sjah in augustus 1978.

#### **Ook de Sowjet-Unie heeft zich in de jaren zestig verbrand met de sjah.**

De Sowjet-Unie heeft zich verbrand met de sjah : zij hadden een groot akkoord met de sjah, zij hebben militaire hulp gegeven aan de sjah en op dezelfde basissen waar de Amerikanen zaten vertoefden ook Russen. Niet zoveel natuurlijk - de

twee zijn niet te vergelijken maar het principe blijft hetzelfde. De Iranen vertrouwen de Russen voor geen haar.

**Ander probleem. De religieuze dimensie van de Iraanse opstand. Hoe ver strekt de autoriteit van Khomeiny eigenlijk ? Raakt die aan alle lagen van de bevolking ?** Die autoriteit reikt zeer ver. En dat bij alle lagen van de bevolking, zelfs bij kinderen, bij mensen die voor de buitenlandse bedrijven gewerkt hebben. Je moet je daar niet over verbazen. Khomeiny en een groot gedeelte van zijn priesters (mollahs) staan zeer dicht bij de mensen. Om te beginnen worden enorm veel kandidaat-mollahs uit het volk gerekruteerd en krijgen de Chiliëten hun geld van het volk.

**Ogenblikje. Ik dacht dat de financiering van Khomeiny's beweging vooral gebeurde door de Iraanse kleinburgerij en middenstand ?**

Niet noodzakelijk. Dat is iedereen volgens zijn kunnen. Ook arme mensen betalen hun „godsdienstige belasting“. Vandaar dat die beweging zo rijk is. Als je tegen de mensen in Iran zegt „de Kerk is rijk“ dan krijg je prompt als antwoord „ja, de Kerk is rijk, en dan, mag dat niet ?“. Dat is allemaal niet zo verbazend. De mollahs leven simpel en eenvoudig, en iedereen weet dat, want iedereen loopt bij hen binnen en buiten. Het contact tussen gemeenschap en pastoor is daar zeer groot. De Iranen kiest zijn pastoor. En er bestaat geen vaste hiërarchie binnen de Chiliëse kerk.

**Elke vergelijking met de streng gehierarchiseerde kerk is dan ook uit een boze ?**

Je kunt de Chiliëten niet vergelijken met wat wij onder godsdienst verstaan. Zij hebben een politieke beweging, zij hebben religieuze leiders die tegelijkertijd politieke leiders zijn, die op bepaalde plaatsen al jaren de gewapende strijd prediken en evenzoveel jaren in de gevangnissen van de sjah hebben verbleven (Khomeiny's vader en zoon zijn beiden doodgeschoten door de geheime politie van de sjah). Je hebt natuurlijk een gedeelte van de beweging die de feodale toer opwil, maar daarnaast heb je dan weer sociaal gezien zeer vooruitstrevende figuren als de ayatollah Taleghani uit Teheran. Die stelt dat verkiezingen moeten gebeuren op een direkter democratische manier dan in het klassiek-parlementair systeem, d.w.z. per wijk, per bazar, per fabriek en met permanente afzetmogelijkheden voor de verkozenen.

In Taleghani's visie moeten de arbeiders de directeur van hun bedrijf zelf kiezen.

**De religieuze beweging is dus zeker niet homogeen. Er bestaan verschillende strekkingen in.**

Inderdaad. Nu, Khomeiny kan die strekkingen bundelen. Hij krijgt de steun van de hele organisatie. Hij wordt als de man met het gezag beschouwd. Maar tegelijkertijd is hij gewoon de voorzitter van de ayatollah's. Eenzelfde gezag heeft Taleghani in Teheran, Yasdi in Gorn, etc. Had Khomeiny op een bepaald ogenblik gezegd dat de sjah kon blijven, dan zouden Yasdi of Taleghani of eender wie daar tegen in gegaan zijn en Khomeiny zou zijn gezag kwijt geweest zijn.

**Bepaalde linkse commentatoren bij ons maken nog al eens gewag van een geprivilegieerde band tussen Khomeiny en de Iraanse (klein)burgerij. Is daar iets van aan ?**

Neen. Het zou mij verbazen. Khomeiny is de man die altijd zeer brede sociale lagen heeft aangesproken. Ik weet wel dat de trotskisten hier Khomeiny zien als de uitdrukking van de burgerij in het algemeen. Ik vind dat een te scherpe stelling. Ik vind niet dat je dat kunt zeggen. Als zij zouden schrijven dat de regering Bazargan en wat daar aan vasthangt een uitdrukking is van de kleinburgerij, dan zou ik hen veel meer kunnen volgen.

**Bedankt.**

Jan Vermeersch

#### **VIETNAMVETERANEN.**

*De Nederlandse „Vara“ gaf een interessante reportage ten beste over de Vietnamveteranen die het slachtoffer geworden zijn van Dioxine. Dit is het goedje dat gebruikt werd voor de ontbladeringscampagnes in Vietnam. Vietnamsoldaten die eveneens door onwetendheid bloot gestaan hadden aan dit chemisch produkt lijden vandaag aan allerlei ziekten. Sommigen krijgen kanker, anderen brengen gehandicapte kinderen ter wereld enz., enz. Alle akties ten spijt blijft het Pentagon en de Regering haar verantwoordelijkheid hier ontkennen. „Dow Chemical“, de vervaardiger van dit moordend produkt, wast zich vanzelfsprekend de handen in de onschuld.*



## EEN KRITAKDOSSIER OVER DE SOVJET-UNIE

De Sovjet-Unie. Volgens sommigen één groot dwangkamp en belust op gewelddadige verovering van de gehele wereld. Volgens anderen een ontzag afdwingende vorm van socialisme in de praktijk, waaraan weliswaar enkele fouten kleven, maar dat desondanks een steun is voor alle linkse krachten in de wereld. Vrede is van mening dat de eerste opvatting vooral dienst doet als breekijzer voor een opgevoerde bewapening bij ons in het westen en voor de verdachtmaking van iedereen die met kritiek komt.

En aan zo'n koude-oorlogskampagne doet Vrede als vredesbeweging niet mee.

Aan de andere kant rijst er op dit ogenblik in linkse kringen die zich jarenlang vóór van Oost-Europa hadden afgekeerd, opnieuw de behoefte aan studie en informatie over de rol van de Sovjet-Unie.

De redactie van Vrede is van mening dat ondanks alle terecht-

De ideologische anti-propaganda van het Westen tegenover de Sovjet-Unie duurt nog altijd voort. Men kan zich terecht afvragen: hoe bestaat het, maar het zijn nog steeds dezelfde reeds veel gezongen Leitmotieven die blijkbaar populair blijven. Daartoe behoren onder meer:

- Afwezigheid van elke vorm van individuele vrijheid in de USSR.
- Uiteraard ook afwezigheid van alle privé-eigendom (tema con variazioni: omdat het niet mag of omdat er toch niets is).
- Genadeloze repressie waarbij de jongens van de geheime politie popelend aan je huisdeur wachten om je naar een kamp in Siberië of een krankzinnigengesticht te voeren.
- De dissidenten zouden zeker voor 90 procent van de bevolking van de Sovjet-Unie als spreekbuis optreden.
- De mensen ginder staan dan ook vrijwel allen startklaar richting westen, ware het niet dat ze daarvan gewelddadig worden weerhouden.
- En... wie goed luistert 's nachts als het donker is, kan reeds de opruk-

kende Sovjet-legers horen (dit voorrecht is evenwel niet iedereen gegund, maar VdB, de NAVO sekretaris-generaal en Generalissimo Haig behoren wel steevast tot deze uitverkorenen!).

- Ga zo maar door.

Dit soort „informatie“ zit bovendien overal in kleine doses verwerkt waar men het nu niet zo onmiddellijk zou verwachten als b.v. in de luchtartige sex-komedie „Boeing, Boeing“ van Marc Carnoletti op de TROS zaterdagavond 9/12, een overijverige vertaling van Luc Lutz. Dit alles maakt hier bij ons een objectieve publikatie over de Sovjet-Unie reeds bijna tot een unicum. Dit KRITAKdossier is er dus zo een.

De mensen van KRITAK zijn hiermee nochtans niet aan hun proefstuk toe. Stippen we alleen nog maar even aan: „Zaire, Ketens van Koper“ of „Militair Wetenschappelijk Onderzoek in België“, twee andere zeer verdienstelijke KRITAKdossiers uit een steeds langer wordende reeks.

Men moet toegeven dat de Sovjet-Unie

en fundamentele kritiek - Praag is nog niet lang geleden, in de D.D.R. zit Rudolf Bahro een gevangenisstraf van acht jaar uit - de krachten ter linkerzijde zich niet langer door rechts op sleeptouw moeten laten nemen maar de verwaarloosde studie en ernstige meningsvorming weer moet opnemen.

De uitgave van het Kritakdossier over de Sovjet-Unie is zeker een ernstige poging in die richting.

Het tijdschrift Vrede wil hier eveneens toe bijdragen en biedt ruimte aan deskundige en evenwichtige bijdragen die in dit debat een waardevolle steun kunnen zijn.

De onderstaande tekst van Roger STEYLS was oorspronkelijk bedoeld als boekbespreking, maar is uiteindelijk meer op te vatten als een zelfstandig artikel over de Russische buitenlandse politiek. Wij danken hem voor deze bijdrage en hopen dat er ook andere standpunten zullen komen.

E.G.

een omvangrijk onderwerp vormt om binnen het bestek van 144 bladzijden te behandelen. Dit werd echter op een schitterende wijze opgelost. De studie valt uiteen in twee vrijwel avengrote delen:

1. De Sovjet-Unie in de geschiedenis.
2. De Sovjet-Unie vandaag.

In het eerste daarvan wordt op een beknopte maar degelijke wijze een historische schets gegeven van het ontstaan van de Sovjet-Unie (vertrekend van Rusland onder het tsarisme, 1917, over: de opbouw van een socialistische samenleving, de grote vaderlandse oorlog en de koude oorlog, naar: de politieke ontwikkelingen na Stalins dood) tot heden toe. Het tweede deel omvat drie grote hoofdstukken waarin respectievelijk de Sovjet-ekonomie, het sociale leven in de USSR en de buitenlandse politiek ervan kritisch worden geëvalueerd.

Tot besluit zijn aan het boek nog vier korte tekstfragmenten uit werk van Rudolph Bahro, Jean-Marie Chauvier, Jean Elleinstein en Roy Medvedev toegevoegd. Het geheel is overvloedig geïllustreerd met grafisch en fotografisch materiaal, tabellen

en grafieken.

Het is natuurlijk onmogelijk om in deze bespreking bij elk van die belangrijke passages te blijven stilstaan. We kozen er slechts één uit, met name: de buitenlandse politiek, en meer bepaald daarin: de militaire strategie van de Sovjet-Unie. Dat is onrechtstreeks hetgene waarmee we allen zelf het vaakst worden gekonfronteerd in de vorm van nationale „defensie-uitgave“ als zoveel elkaar opvolgende aanslagen op ons nationaal budget: de F-16-gevechtsvliegtuigen, de Helix Hawk-raketten, een vliegend radarsysteem, etc. Bovendien is daar de ideologische misleiding het duidelijkst en mag men redelijkerwijze aannemen dat de geloofwaardigheid ervan daar het eerst zal afbrokkelen.

Sinds de oprichting van de Sovjet-Unie, stellen de auteurs, vormt de „vreedzame coëxistentie“ de as van de Sovjet-Russische buitenlandse politiek. Maar de manier waarop de revolutie werd aangevallen, de Sovjet-Unie geïsoleerd, opnieuw aangevallen en opnieuw geïsoleerd maakte van de „verdediging van het eerste socialistische land“ een noodzaak. Beveiliging zou één van de eerste opdrachten worden en blijven.

Nadat bleek dat de Russische Sovjet-Revolutie niet het sein werd voor een wereldrevolutie en dit ook niet spoedig zou worden, ontstond het probleem van de coëxistentie. Lenin verdedigde dit reeds op het VIIe Buitengewoon Kongres van de KPSU van 6-8 maart 1918 tegen Trotski en Bucharin in.

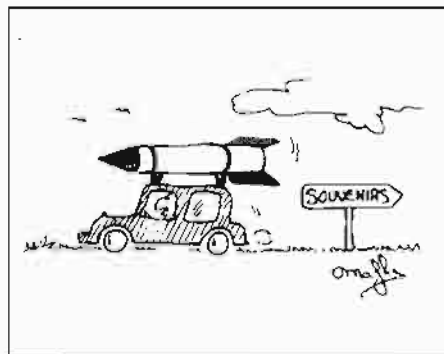
Op de konferentie van Genua in 1922 verklaarde de Sovjet-delegatie dat, ook al bleef Rusland op een kommunistisch standpunt, het toch het naast elkaar bestaan van het oud en het nieuw sociaal regime voor mogelijk hield.

Stalin zette deze politiek voort en in zijn pogingen tot vermijden (of uitstel?) van de oorlog ging hij zelfs zover met Nazi-Duitsland in 1939 nog een niet-aanvalspakt te sluiten.

In 1953 verklaart Malenkov, voorzitter van de ministerraad, duidelijk: „Er is vandaag geen enkel betwist of onopgelost probleem dat niet vreedzaam kan geregeld worden bij wederzijdse instemming van de geïnteresseerde landen. (...) Dit betreft onze verhouding met alle staten, de Verenigde Staten van Amerika inbegrepen“. Ofschoon Malenkov in 1956 van het internationale politieke toneel verdween, zette het duo Kroeisjtjov-Boelganin de lijn van de vreedzame coëxistentie tussen staten met een verschillend regime op

een voorzichtige wijze voort.

„Of het nu ging om het scheppen van een evenwicht met het Amerikaans kernmonopolie, of - eenmaal dat evenwicht bereikt - om het bedwingen van die tegenstelling ter vrijwaring van de vrede, steeds heeft de Sovjet-Unie grote aandacht besteed aan de vredesbeweging. Dat hangt niet alleen samen met defensieve imperatieven, maar ook met een traditie in de communistische beweging, waarbij gestreefd werd naar een zo nauw mogelijke band tussen arbeiders- en vredesbeweging. De analyse als zou de oorlog om economisch-sociale redenen inherent zijn aan het kapitalisme, brengt mee dat de klassenstrijd en het vrijwaren van de vrede essentieel zijn voor het bedwingen en overwinnen van het kapitalisme“ (p. 115). De Russische bezorgdheid is er steeds op gericht geweest een fatale konfrontatie met de V.S. te vermijden. Vandaar hun voorzichtige steun aan Noord-Korea, hun toegeving naar aanleiding van de Cubaanse rakettenkrisis en de beperking van hun bijdrage in Zuid-Oost-Azië tot materiële hulp.



„Het is historisch onmogelijk te bewijzen dat de Verenigde Staten de Sovjet-Unie zouden overrompeld hebben, of vernietigd, indien deze laatste geen eigen kernwapenarsenaal had aangelegd. Maar het is wel duidelijk dat de Sovjet-Unie hierdoor een strategische positie heeft gekreëerd die het de Verenigde Staten onmogelijk heeft gemaakt gebruik te maken van een diplomatieke chantage op wereldniveau. Maar juist door haar wereldomspannend karakter heeft zulk een positie lokale oorlogen niet kunnen verminderen of verhinderen“ (p. 117).

Integendeel, men zou het zelfs zo kunnen stellen dat slechts dank zij een dergelijke internationale evenwichtssituatie aan bevrijdingsbewegingen in de Derde Wereld de mogelijkheid werd geboden om het imperialistisch of neo-kolonialistisch juk af te werpen en dat zelfs nu - na de Amerikaanse debacle in Zuid-Oost-Azië - zonder dat de V.S. nog openlijk zullen ingrijpen.

Bovendien is de Sovjet-Unie er zich wel degelijk van bewust dat de revolutie geen exportartikel is, maar gedetermineerd wordt door de plaatselijke klassen- en machtsverhoudingen. Dat sluit evenwel niet in dat men elk nationalisme dat in de praktijk of in potentie het imperialisme bedreigt daarom steun zou moeten onthouden.

Het is in dat ruimer verband dat ook de militaire strategie van de Sovjet-Unie dient te worden begrepen. In de tweede helft van de veertiger- en de eerste helft van de vijftigerjaren werd deze strategie gedomineerd door de wil een antwoord te geven op het steeds nauwer sluitend net van anti-kommunistische allianties: de NAVO in 1949, de ANZUS in 1952 (Australië, Nieuw-Zeeland en de V.S.) en de SEATO in 1953 (V.S., Groot-Brittannië, Frankrijk, Australië, Nieuw-Zeeland, Thailand, Filippijnen, Pakistan) plus een toenemende gordel van militaire bases.

Toch komt het maar pas in 1955 tot de oprichting van het Warschaupakt. Onmiddellijk aanleiding hiervoor was de opname van West-Duitsland in de NAVO, een schaamteloze overtreding van de akkoorden van Potsdam, waar overeengekomen was Duitsland neutraal, ontwapend en gedenezificeerd te houden. Het lijkt geen twijfel dat de toenemende politieke en militaire ontwikkelingen door de Sovjet-Unie als zeer ernstig werden beschouwd en dat ze zich inspanden om aan elke nieuwe bedreiging het hoofd te bieden. Dit wordt trouwens meteen duidelijk als we even volgende tabel bekijken.

Op het XXe Partijkongres werd gesteld dat „sinds het socialistische kamp op wereldschaal een machtige economische en politieke kracht is geworden en de vredeskrachten een wereldwijde macht hebben ontwikkeld, oorlog sindsdien geen fatale onvermijdelijkheid meer is“ (p. 128). Onder meer de militaire sterkte van de Sovjet-Unie werd gezien als een reden die de Westerse mogendheden ervan zou weerhouden een agressie-oorlog tegen de socialistische landen te beginnen. De vreedzame coëxistentie schakelde de ideologische strijd niet uit, maar schied juist de mogelijkheid deze ideologische strijd te voeren zonder gevaar voor oorlog. „In tegenstelling tot b.v. de Verenigde Staten is het niet mogelijk de militaire doktrine van de Sovjet-Unie te verklaren aan de hand van interne wetmatigheden, van politieke of economische aard. Haar doktrine is integendeel in ruime mate uitgewerkt als een reactie op strategische ontwikkelingen in het Westerse kamp“ (p. 127). De tabel tonde dit reeds dui-



VERNIEUWING	Jaar van invoering	
	USA	USSR
A-bom (kernsplijting)	46	49
H-bom (kernfusie)	53	54
Lange-afstandsbommenwerper	53	57
Middellange-afstandsbommenwerper	54	59
Middellange-afstandsbommenwerper	55	56
Taktische Raket (100 km)	55	57
Lange-afstandsraket (vanaf de grond)	56	62
Atoomonderzeeër	59	64
Lange-afstandsraket (onder water)	60	61
Anti-raket-raket	64	71
MVR (lange-afstandsraket met richtbare bom)	70	75
MIRV (lange-afstandsraket met meerdere afzonderlijk richtbare koppen)		

delijk aan, maar in het boek staan andere voorbeelden.

Zo wordt b.v. aan de hand van de voorgeschiedenis aangetoond dat de Russische vlootaanwezigheid in de Middellandse Zee een uitsluitend defensief karakter draagt als reactie op toenemende Amerikaanse bedreiging. Een zelfde aktie-reactiepatroon kan trouwens worden teruggevonden voor de Russische aanwezigheid in de Indische Oceaan.

Over het algemeen wordt in het Westen de maritieme expansie van de Sovjet-Unie fel overdreven. Deze is in tegendeel in harmonie met de andere strijdkrachten. Als men de vlootcijfers van de USA vergelijkt met deze van de USSR dan ligt de USA inderdaad een eind achterop. Maar, ten eerste zijn de Amerikaanse schepen in alle opzichten ver superiorer, ten tweede ontstaat zo een totaal vertekend beeld omdat ook de vloot van de andere NAVO-landen indrukwekkend is terwijl die van de andere Warschaupakt-landen onbetekenend. Men dient echter in beide gevallen de totale som te maken.

Sovendien tonen de auteurs aan dat de Sovjet-Unie maritiem-strategisch voor een offensief in een haast onmogelijke situatie zit. Zo beschikt het land b.v. slechts over één permanent ijsvrije haven, nl. Moermansk, etc. Militair-strategisch zou in geval van offensieve bedoelingen voor de



Sovjet-Unie de enige oplossing erin bestaan overzeese bases te verwerven, wat niet het geval is. Ofschoon de Sovjet-Unie wel bevoorradingsfaciliteiten heeft gekregen in enkele Derde Wereldlanden (Cuba; Egypte en Somalië vroeger; waarschijnlijk Ethiopie nu), is dat niet te vergelijken met die van de V.S. op de Filipijnen, Japan, Spanje of Diego Garcia. Evenmin zijn er in de faciliteiten-havens Russische militairen aanwezig, zoals wel bij de Amerikaanse bases.

Er wordt eveneens op gewezen dat het in 1976 in de vaart genomen Russische vliegdekschip Kiev erg inferieur is ten opzichte van moderne Amerikaanse vliegdekschepen.

Bekijken we even de vergelijking:

KIEV	USS NIMITZ (reeds voor de Kiev in de vaart)
40.000 ton	91.000 ton
275 m. lang	332 m. lang
turbo-reaktoren	kernreaktoren
snelheid 30 knopen	meer dan 30 knopen
geschikt voor:	100 horizontaal opstijgende en dalende vliegtuigen
25 Helikopters	+
25 vertikaal opstijgende en dalende vliegtuigen	verschillende detachementen soldaten

Aangezien de Russische S/VTOL-vliegtuigen weinig of geen offensieve kracht bezitten, kan men slechts concluderen dat de Kiev een defensief karakter moet hebben, met name de bestrijding van Amerikaanse duikboten. Bovendien zal de effectiviteit van de Kiev nog erg dalen ten opzichte van de nieuwe Ohio-onderzeeërs met laag geluidsniveau en C4 Trident I-raketten met een bereikbaar oppervlakte van 182.000.000 km<sup>2</sup> die in de rechte jaren door de USA in gebruik zullen worden genomen.

Zo bleek ook het Sovjet-gevechtsvliegtuig MiG-25 - na onderzoek door Amerikaanse experts van het toestel dat de Russische piloot Belenko hun in handen speelde - uitsluitend voor defensieve taken geschikt te zijn, met name het onderscheppen van taktische en strategische bommenwerpers aan de periferie van de Sovjet-Unie. Het MiG-25-toestel beschikte niet over grote versnellingsmogelijkheden, boordradar en luchtdoelraketten (verder zijn er geen wapens aan boord) zijn inferieur aan deze van de Amerikaanse toestellen, er was geen uitrusting voor kernwapens, de navigatie-apparatuur was sterk verouderd in vergelijking met de door de Amerikanen gebruikte micro-electronica, etc.

Trouwens de MiG-25 werd ontwikkeld als reactie op de Amerikaanse XB-70 Valkyrie, een op grote hoogte vliegende kernbommenwerper B1 die laag vliegt en elektronisch beveiligd is, maar tegenover de opvolger daarvan de Cruise-raket, staat de MiG-25 helemaal machteloos.

Aldus wordt door dit dossier toch wel duidelijk aangetoond dat het de USA is die de wapenwedloop leidt en niet de Sovjet-Unie.

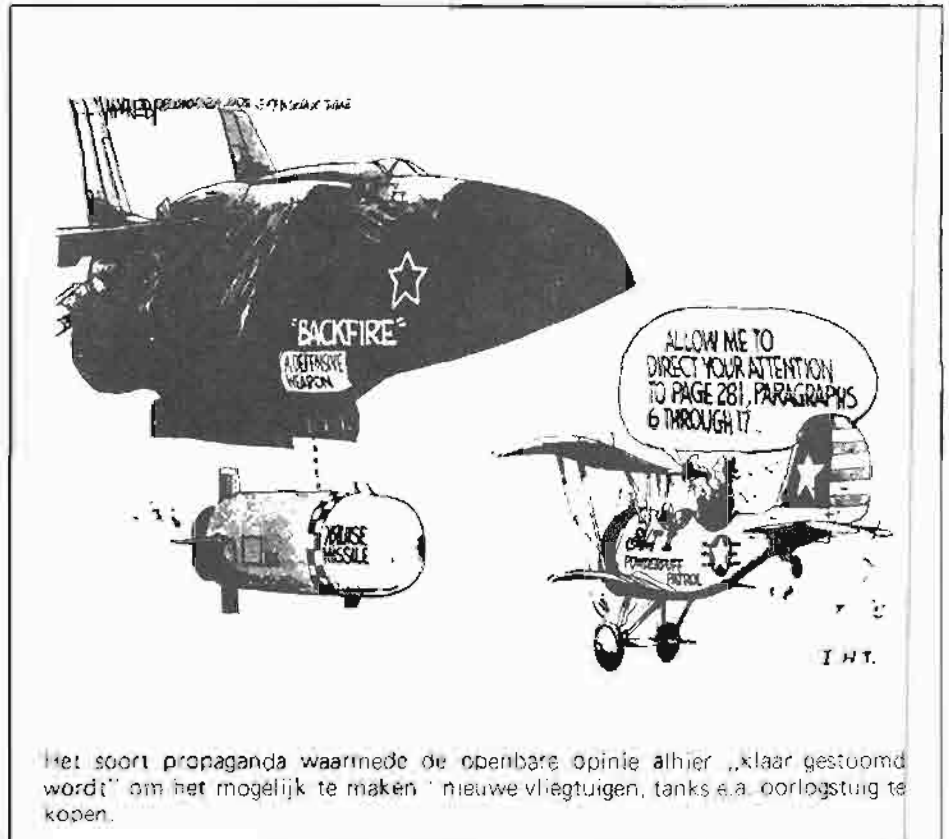
Toch, en daar wordt in het boek dan ook terecht op gewezen, blijft het een feit dat men in het Westen maar al te graag bereid schijnt om de Sovjet-Unie en haar militaire macht zo afschrikwekkend mogelijk voor te stellen. Aldus kan men gemakkelijker de publieke opinie mobiliseren, nieuwe investeringen in de bewapeningsindustrie rechtvaardigen en vooral nieuwe wapenaankopen door het parlement laten goedkeuren. In de USA valt de twijfelachtige eer voor dit soort vervalste informatie o.a. aan de CIA-rapporten ten deel (cfr. Victor Marchetti & John Marks, De CIA en de Spionagecultus, Elsevier, Amsterdam/Brussel, 1975).

Maar er wordt spijtig genoeg in het Sovjet-Uniedossier geen aandacht aan besteed dat de NAVO de bewapeningswedloop tevens bewust hanteert als drukingsmiddel op de economie van de Sovjet-Unie. Immers daar waar deze voor een aantal Westerse kapitaalgroepen die

eigenaars zijn van de wapenindustrieën en hun toeleveringsbedrijven stijgende winsten garandeert, betekent dit tegelijkertijd in de Sovjet-Unie voor niemand economisch winst maar voor iedereen economisch verlies. Want investeringen die in reactie op de Amerikaanse uitdaging in toenemende mate in de bewapeningsindustrie moeten verricht, zijn investeringen die tegelijkertijd moeten worden onthouden aan andere industriële vestigingen zoals b.v. deze der verbruiksgoederindustrie. Aldus sorteert de politiek van het Westen dubbel effect. In het licht daarvan en dat van de oprechte vredeswil van de USSR is het recente verzoek van Brezjnev aan Carter tot hervatting van de SALT-besprekingen in Genève dan ook zeer goed te begrijpen.

Uiteraard kon hier slechts een zeer fragmentarisch beeld worden gegeven van dit KRITAKdossier. Hopelijk werd toch het zeer verdienstelijk karakter ervan een weinig duidelijk. Het boek is het resultaat van de samenwerking van een aantal auteurs, terwijl de eindredactie berustte bij R. Coolsaet. Het KRITAKdossier: Sovjet-Unie is een publikatie van het KRITAK-uitgeverij- en verspreidingscentrum, Leuven, 1978. Het telt 144 bladzijden en kost 215 B.-fr.

Roger Steyls.



Het soort propaganda waarmee de openbare opinie alhier „klaar gestoomd wordt” om het mogelijk te maken nieuwe vliegtuigen, tanks e.a. oorlogstuig te kopen.

## NA DE NEUTRONENBOM OF EEN FATA MORGANA IN

### VLAANDEREN

*De vogels vielen plots dood neer.  
De vissen verdorden in het water.  
De bomen trokken hun wortels uit de aarde.  
Hun bladeren vielen loodzwaar neer.  
Jan Ruusbroec glimlachte.  
Op het strand hield de branding op.  
De bergen zakten in elkaar.  
De bloemen hielden hun geur in  
Woorden vielen uiteen in lettergrepen.  
Hadewych glimlachte.  
De aarde hield op met draaien.  
De eeuwigheid begon.  
Pieter Bruegel glimlachte.  
De mieren versteenden in lange rijen.  
De pauwen trokken hun veren uit.  
Het gras begon een blauwe droom.  
Jeroen Bosch glimlachte.  
De steden stierven uit.  
De rozen begonnen te bloeden.  
De stilte brak los.  
De eindeloze slapeloosheid begon.  
En ik, ik keek naar jou.  
De zon scheen in mijn gezicht.  
Ik knipperde met de ogen.*

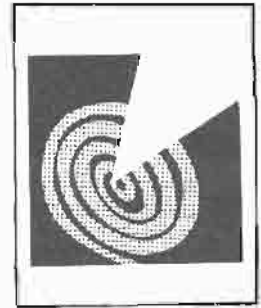
Willem-M. Roggeman

## CIA TRUKKEN.

*Soms komen zaken aan het licht die aantonen dat het niet steeds zo'n brave jongens zijn als ze er uit zien. Volgens „Newsweek” rustte de CIA zelf het presidentieel vliegtuig van „Air Force One” van President Eisenhower uit met spionagecamera's voor de reis die hij in 1960 naar de Sovjetunie wilde ondernemen. Door het neerhalen van de U 2 van Gary Power werd de reis afgeast. Volgens genoemd blad was zelfs President Eisenhower er niet van op de hoogte dat er camera's aan boord waren...*

## GEEN SLECHTE TIJD.

*EBES komt bekend te maken dat haar nettowinst voor vorig jaar 3,03 miljard fr. bedraagt tegenover 2,5 miljard fr. het jaar voordien. Dus toch geen slechte tijd voor iedereen.*



## HOLOCAUST

Geen enkele TV-film of -feuilleton heeft ooit zoveel kritiek en reacties uitgelokt als „Holocaust“. En terecht. Het behandelde verschijnsel - het fascisme - behoort immers tot het meest betwiste en de periode tot de meest pijnlijke uit onze recente geschiedenis. De reeks kende dan ook om uiteenlopende redenen voor- en tegenstanders. Het meest natuurlijk in Duitsland zelf. Met alle middelen, propagandistische en terroristische, hebben neo-nazi's getracht de uitzending te verhinderen, tegen te werken en de invloed ervan te verkleinen. Die invloed was algemeen groot, wat bewezen werd door de aansluitende debatten: 30.000 kijkers hebben de studio opgebeld om vragen te stellen; de kijkdichtheid steeg van 32 pct. bij de eerste episode tot 41 pct bij de laatste.

Voor de jeugd bleek diep geschokt door de vreselijke beelden die ze te zien kreeg. Vragen die algemeen gesteld werden waren: „Hoe is het mogelijk dat een beschaafd volk tot zulke gruwelen kan gedreven worden?“ „Hoe is het te verklaren, dat men ons, Duitsers, nooit de volle omvang van die jodenvervolgung en -uitroeiing getoond heeft?“ En inderdaad, de golf van afgrijzen en verontwaardiging die vandaag, 1979, over Duitsland gaat, komt bijna 35 jaar na de tweede wereldoorlog. Is er dan in heel die tijd nooit over de gruweldaden van het fascisme gesproken geworden? Helaas, we moeten wel zeggen: amper. Omdat die misdaden niet pasten in het kader van de politiek; de internationale: de koude oorlog, de NAVO, de eenmaking van Europa...; én de nationale herbewapening, Wirtschaftswunder, Notstandsgesetze, betuiging van contestatie en terrorisme, Berufsverbote... De militaire en economische wederopstanding van Duitsland

moest wel leiden tot revanchisme en neofascisme. Waar oorlogsmisdadigers en economische steunpilaren van Hitler de hand boven het hoofd gehouden wordt, daar kan men niet verwachten dat het fascisme als systeem werd aangeklaagd. Daarenboven: de misdaden van het fascisme waren „Duitse“ misdaden en het „Deutschland über alles“ moest onaangestast blijven. De oudere generatie begroef „haar“ misdaden onder een angstvallig en medeplichtig stilzwijgen. Wie durfde aanklagen werd als „subversief“ beschouwd.



door Jan Van Calsteren

Het is maar eerst vandaag, nu de toestand in de Bondsrepubliek terug normaler, - d.w.z. democratischer - schijnt te worden, en er ook sprake is van een verzachting van de Berufsverbote, dat ook de Hitler-periode openlijker en eerlijker kan bekeken worden. Werd er in de Duitse schoolboeken al over de nazi-misdaden gesproken, ze waren van zulk een omvang, een wreedheid en een technisch raffinement, dat ze het voorstellingsvermogen te boven gingen. „Holocaust“ echter toont in beelden wat de „Endlösung“, de planmatige uitroeiing van een volk, bete-

kent. En dat is de grootste verdienste van de film. Ondanks de grote fouten en historische vervalsingen die hij vertoont. Dat van dit gigantisch historisch drama - de uitroeiing van 6 miljoen Joden - een geromanceerd en commercieel gedoe gemaakt wordt, stuit wel een beetje tegen de borst. Tenslotte werd de reeks bekostigd door Amerikaanse firma's, die alleen maar een hoge kijkdichtheid beoogden om het hele gezin aan de kijkkast te krijgen en zo dit, om de haverklap, tussen twee massaslachtingen in, even te vergasten op een brokje reclame voor peanuts en Coca-Cola. Hier in België gaat het gelukkig zonder publicitaire inlassingen, wat tenminste een winstpunt is.

„Holocaust“ is uitsluitend de geschiedenis van het lijden van het Joodse volk. Maar de Joden hadden helaas niet het monopolie. Lang vóór de jodenvervolgung, al van 't begin van het Hitler-regime, werden Duitse kommunisten en socialisten in 't concentratiekamp gesmeten en vermoord. Daarover wordt in de film met geen woord gerept. Antisemitisme is maar een deel van het fascisme. In de film is dit echter hoofdzaak. Het wordt zo voorgesteld alsof de Joodse antifascisten „strijders voor Israël“ zouden zijn, terwijl de grote meerderheid integendeel naast en met de anderen gestreden heeft voor een vrijer, democratischer en menselijker Duitsland.

Op de vraag „Hoe is dit alles kunnen gebeuren?“ wordt geen antwoord gegeven. De achtergronden worden niet belicht. Er wordt gezwegen over het verband tussen politiek en economie, over het feit, dat Hitler de macht ontving uit de handen van de meest reactionaire monopolie-kapitalisten en dat zijn misdaden dus ook op hun rekening dienen geschreven te worden. Tenslotte gaat het evenmin op de

uitroeiing van 6 miljoen Joden te herleiden tot de lotgevallen van twee families, van enkele personen langs beide kanten van de barrière. Niet alleen het systeem, ook het Duitse volk heeft zijn aandeel in dit gebeuren gehad en heeft er zijn verantwoordelijkheid voor te dragen.

Om samen te vatten : in „Holocaust“ wordt de waarheid geweld aangedaan. „Het was allemaal veel erger, veel gruwelijker“, dit was het Leitmotiv, dat in elk debat naar voren kwam. De film is te mooi, te romantisch. Heel het gezin, kinderen inbegrepen, kan er naar zitten kijken, bij koekjes en thee. Zo bezien is hij inderdaad een commerciële uitbuiing van menselijk leed. Sommigen, waaronder een vijftal Duitse schrijvers, menen, dat het gebeuren nog dikker in de verf moet

gezet worden door middel van nog keiler, nog gruwelijker documentaires. Ik betwijfel echter of het mogelijk is de werkelijkheid te tonen en vooral om ze te laten aanvoelen. Met een hardere, meer documentaire benadering van de feiten zouden 9 kijkers op 10 ongetwijfeld overschakelen op een „aangenamer“ programma en dus onbereikbaar worden. De manier echter waarop het faillieton thans gepresenteerd wordt - met de twee families, die tegenover elkaar geplaatst worden, maakt dat de kijker zich nauwer bij het gebeuren betrokken voelt. En dat is zeer belangrijk. Doorheen de uitroeiing van de Joden oorkhult „Holocaust“ ons de barbaarse terroristische vorm van het fascistisch regime. Hij toont ons niet het geheel van de oorlogsmisdaden en misdaden tegen de mens-

heid. Maar wat getoond wordt is een openbaring voor miljoenen mensen, die geschokt worden en tot nadenken gebracht.

Dank zij de bres, die met „Holocaust“ geslagen werd kan er verder worden gewerkt. B.v. om een actie te ontketenen tegen de verjaring van de oorlogsmisdaden. Anderzijds kan een reeks als „Holocaust“ ook nuttig zijn om het wereldgevoelen te mobiliseren tegen elke vorm van racisme. Zoals het apartheidsregime in Z.-Afrika. Of de haatcampagne tegen de gastarbeiders. De uitroeiing van de Joden mag ons evenmin doen vergeten dat Israël nu op zijn beurt de Palestijnen vervolgt omdat die toevalig tot een ander ras behoren...

Jan Van Calsteren.

## LEZERSBRIEF



## EEN KWAKKEL KORTWIEKEN

„Jef Van Extergem vroeg aan Borms wat deze zou doen indien de Duitsers hem zouden aanhouden. Borms antwoordde dat hij hem zou helpen. Toen Borms aan Van Extergem vroeg wat deze zou doen, zo de partij hem bevel gaf hem terecht te stellen, kwam het beslissende antwoord : „ik zou het bevel uitvoeren“.

Aldus Vic Van Brantegem in „Tot ter dood getrouw“ (blz. 146).

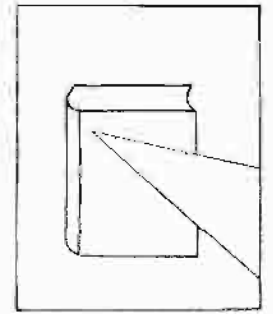
Om deze lasterlijke fabel af te doen verzocht ik de auteur zijn bron bekend te maken of zich garant te stellen voor de waarheid ervan. Na zes weken nog steeds geen antwoord en zo besluit ik dat de dappere, die in Moskou tegen het kom-

munistische pamfletten ging uitdelen, onderduikt als hij ter verantwoording geroepen wordt.

Het is ook een ongelooflijk verhaal. Wie de betrokkenen gekend heeft voelt met zijn klompen aan dat het niet kloppen kan. Ten eerste zal Van Extergem tijdens W.O. II wel geen contact gehad hebben met Borms en zulke vraag niet hebben kunnen stellen. Ten tweede was Van Extergem niet van het soort koppensnellers zoals Van Branteghem hem wil doen voorkomen. Hij zou nooit geweld gebruikt hebben tegen een weerloze en zeker niemand gedood hebben wegens verschil van opinie. Beide, Borms en Van Extergem heb ik destijds meermaals ver-

gezeid als ze buiten de stad meetings gingen geven en vaak traden ze zelfs samen op. Het ware strijdig met beider idealistische natuur dat de een de andere dood zou schieten op „vreemd bevel“. Die kwakkel dient dus gekortwiekt want van leugens, zo leerden de jezuiten ons, blijft altijd wel iets hangen. Ik kan er van meespreken. Gezien hier iemand onteerd wordt die door de nazi's in een concentratiekamp werd omgebracht wil ik dit recht zetten. Het niet beantwoorden van mijn schrijven spreekt voor zich zelf en tegen Van Brantegem.

Geert Grub - Heids - Kalmthout.



## NEERSLAG VAN EEN LITERAIRE LULAVOND OVER JAN CREMER

Een vriendelijke Hun, een sexistische Wolf of een gewiekst zakenman ?

*Yves*

Jan Cremer is plots, als een lawine, in onze literatuur binnengeduikeld. Allerlei adjectiefjes waren niet uit de lucht: „nozem, bendeleider, literatuurvernieuwer, linkse oproerkraaiër, rechtse onrustzaaiër, vrouwenhater, sexueel geobsedeerde, anaal beest, fascist, communist, anarchist, halve gare”, en dies moois meer. Jan Cremer was dus in de „golden sixties” een onbegrepen genie, een grotesk mislukking, een plagiaatpleger in het kwadraat, of een fenomeen. Links was pro/Rechts was contra: hij bezoedelde onze moraal. Na vele jaren breekt Cremer zondermeer door de schelp van zijn verontrustend literair stilzwijgen. Wij schrijven anno 1979. Opeenvolgens komen „Jan Cremers Logboek”, „Op de Fiets de Wereld in” en „Het Zwijgzame Korps” van de persen gerold. Links is nu tegen, Rechts juicht. Zo er al een ...

*Nadja*

Cremer is inderdaad een vrouwenhater; een onmogelijke sexist. In een interview beweerde hij dat feminisme lulkoek is en blijft Heer Cremer stagneren bij geluk loon voor gelijk werk. Jan Cremer is een fascist, maar houdt zielsveel van dieren. Waar hebben we dat nog gezien en gehoord? Wenen om de dood van een kanariepietje en om het hoekje mensen en dieren op hun bek geven enzo. Cremer verheerlijkt onverpoosd de mannelijkheid, de stoerheid, de kracht en probeert munt te slaan uit de neo-antifeministische trend. Hij kan alleen nog lauwe pogingen tot exalterend journalisme onder de roodfluwelen gloed van de publicitaire spots proberen te brengen. Da's alles. Uit.

*Yves*

Zo er al een omstreden figuur bestaat in onze literaire lilliputtertjeswereldje behoort daar ook Cremer bij. Zo zou hij bijvoorbeeld nooit één letter op papier hebben gezet, maar zou Simon Vinkenoog of W.F. Hermans dat hebben gedaan. Cremer berokkent zoveel onrust omdat je hem gewoon niet onmiddellijk in ons hedendaags literair gebeuren kan situeren. En ook scheidt Cremer een moreel probleem, en wel om identieke redenen. Cremer kan je niet zwart-wit zien, alleen wil ik getuigen van de liefde van de auteur voor het leven en voor alles wat bestaat, maar dan op zijn manier, die niet steeds de onze is.

*Soren*

Toen Cremer „Ik Jan Cremer” publiceerde heb ik onmiddellijk gewaarschuwd voor het literaire gansterdom. Ik vond het toen een zeer eerlijk boek, oppervlakkig geschreven, een stuntwerk. Op dat ogenblik meende ik werkelijk dat een IK Jan Cremer II een fiasco zou worden omdat zijn eerste werk slechts kon zijn indien het éénmalig zou zijn. Ik heb afgewacht en zondermeer de literaire aftakeling van Cremer rustig gevolgd. Mijn eerste opvatting was exact: Cremer is een gewiekst zakenman, die er niet voor terzondeinst laag-bij-de-vloerse knepen te gebruiken om te verkopen, zoals toen, in het programma „Bij Nader Inzien” met Anthierens.

*Frederik-Willem*

Als Anthierens daar ingetuind is moet ie maar handiger zijn. Cremer schrijft goed: eenvoudig, begrijpelijk, boeiend. Jan-met-de-pet leest graag Cremers werk en da's

toch het doel, maar Cremer heeft zo ronduit zijn eigen mening over schrijven... puttend uit zijn jeugd en zijn belevenissen scheidt hij een eigen wereld vol lol en meedogen maar daar mag het niet bij blijven. Het is ontroerend oprecht zoals Cremer rechtuit dit werk probeert aan de man te brengen, ongedwongen als een marskramer. Moet je wel toegeven dat al die lullen die op de treurbuis zitten te kwijnen over hun diepste gevoelens die zij intellectueel verantwoord in de gepaste (moderne) vorm hebben gegoten, stukken minder eerlijk zijn dan Cremer. Waarom zou een schrijver zijn waar - een boek - niet mogen aanprijzen en een tandpastafabrikant wel. Nou én ??? Dit alles vloeit steeds maar voort uit dezelfde bron: een enorme misvatting. Kunst zou boven het Leven staan, of eraanst, terwijl het volgens mij precies het Leven zelf is. Cremer schrijft zoals een arbeider werkt, met bloed, zweet en tranen. Da's pas eerlijk. Dat gezwets over „écriture automatique” is toch dik gelogen.

*Sonja*

Wat Nadja heeft gezegd vind ik niet terzake. Het zou een enorme fout zijn ethica en esthetica door elkaar te halen. Op die manier kan men immers tot radikaal verkeerde gevolgen komen. Ik bedoel: als je deze redenering doortrekt kunnen b.v. de Kerkelijke instanties een werk verbieden omdat het niet beantwoordt aan de Christelijke Moraal. Laat ons dus om godswil deze redenering uitbannen, om elke mogelijke censuur te vermijden. Het is mij trouwens ook niet zo duidelijk waarom Cremer fascist of vrouwenhater zou zijn. Cremer komt mij veeleer over als iemand die precies door zijn werk in

Nederland heel wat poorten heeft geopend voor een vrijere belaving van het menselijke, al te menselijke. Het is trouwens kenmerkend dat Links van toen pro was en nu contra. Kritiek is gezond, zelfs levensnoodzakelijk, maar „fascist“ is te vlug gescholden, al te gemakkelijk. Een fascist stelt de Partij, de Leider en een Bepaald Beeld (niet de idee) boven alles. De mens wordt hiervoor compleet terzijde geschoven. Nu staat Cremer ios van elke Partij en staat de Mens bij hem centraal, dus net het omgekeerde.

#### Nadja

Men mag toch bepaalde concrete feiten in deze discussie niet uit het oog verliezen. Jan Cremer fulmineert tegen het verzet en geeft nog alleen spreekbeurten voor politiekorpsen. Hij is verliefd op zware motorfietsen en onderhoudt uitstekende contacten met de Rijkswacht. Zijn laatste werk is daarvoor kenschetsend. Cremer heeft nl. over het Zwijgzame Korps, de Canadese bereden Politie, niks dan lof over. Hij dweept met tucht, onverbidde-lijke hardheid, gehoorzaamheid, netheid en stotheid, met uniformen en rijglaarzen, paarden en stoere ruiters, maar verliest de maatschappelijke realiteit uit het oog. In zijn boek over de „Royal Canadian Mounted Police“ stelt Cremer zich niet eens de vraag naar het waarom van de misdaad - elke maatschappij heeft de misdadigers die zij verdient - maar stelt alleen de repressie ervan in een zéér gunstig daglicht. In dit werk schenkt Cremer evenmin aandacht aan het criminogene milieu dat de Politie in elk land onvermijdelijk is. Ik vind „het Zwijgzame Korps“ een prototype van een werk van een geestelijk primair iemand, met stoere Helden en Blozende Meiden zonder Beha's... Kom nou zeg...

#### Frederik-Willem

Ais je Cremer inderdaad à la lettre neemt en bepaalde uitspraken van hem in een kadertje zet, zonder ze goed te situeren in hun kontekst, of in de omstandigheden waarin zij gebracht zijn dan kom je gevaarlijk dicht bij een fascistoïde lumme!...

#### Yves

Net wat ik wou zeggen. Neem nu dat Humo interviewe b.v., daar is het heel duidelijk dat Cremer nog niks van zijn propvoluimen heeft verloren. Als die jongens van Humo toch zo graag de linkse uithangen, maar met zeer brave interviews van b.v. figuren als een Karel Van Isacker en keiharde met linksen-dan juich ik wel even als Cremer flink wat de overjaarse rechtse uithangt en zonder blikken of blo-

zen stelt „Ja. Van een paar schoppen onder de kont is nooit iemand doodgegaan...“ of „... 't Enige wat ik wel eens heb gedaan is een voordracht voor de Duitse Politiehogeschool...“ Het verschil zit hem hierin dat ik Cremers uitspraken situeer in hun kader : nl. een Humo interview. Als je dat „au sérieux“ neemt, ben je natuurlijk de peer.

#### Frederik-Willem

Precies. In dat zelfde stukje doet Cremer trouwens nog wat meer krasse uitspraken. Hij giet met een duivels plezier heel wat olie op het vuur... én het spettert en vonkt ér van jewelste. Maar in die gekke toestand zitten ook ernstige momenten en die wil ik er nu eventjes uitpikken. Zo zegt Cremer op een bepaald ogenblik „...ik heb vier verschillende bloedsoorten : de melancholie van de Rus, de discipline van de Pruis, het avonturiersbloed van de Hollander en het temperament van de 'longaar...“. En dat die jongen gewoon wil leven blijkt wel uit het volgende citaat : „...Stel dat ik een verschrikkelijk ongeluk zou krijgen, armen en benen d'er af, romp stuk, maar nog wel mijn hoofd om te denken, mijn neus om te ruiken en mijn ogen om te zien, nou, dan vroeg ik aan een boer om mij 's morgens met een tractor het bos in te trekken en mij daar op de blaren neer te gooien, zodat ik de mieren kon zien lopen en het ruisen van de bomen horen, nou, want dat is net leven. En het leven is fantastisch...“. Als je dat doortrekt tot Erich Fromms karakteranalyse van een aantal vooraanstaande nazis, dan is het duidelijk dat Cremer slechts een vrijbouter, een huurling, een levensgenieter kan worden genoemd, doch geen rechtse doosaanbidder.

#### Sonja

In deze discussie valt het me op hoe zij- zig het is dat we geen vertegenwoordiger van een rechtse groep in ons midden hebben. Die zou dan eens lekker kunnen rotzooien over het zedenbederf dat Cremer in Noord en Zuid heeft veroorzaakt, over zijn immoraliteit en voortdurende ondermijning van alle traditionele waarden. Dan zou één van ons wat de ultralinkse toer kunnen oppaan, waaruit dan zou blijken dat Cremer slechts schappend wil bestaan, onafhankelijk van links en rechts, kortom wij zouden heel vlug bij het nijpend probleem terecht komen : bestaat er linkse of rechtse kunst, vrijzinnige of christelijke kunst, kommunistisch houtsnijwerk en gauchistische poëzie... ?

#### Hella

'Het is zonnklaar dat reeds deze vraag

stelling op zichzelf nonsens is. Deze vraag kan wel gesteld worden, maar een antwoord hierop zal steeds onmogelijk zijn. Iemand kan lid zijn van een conservatieve partij en progressieve kunst scheppen (Van Ostayen ?) of zelfs denken dat hij behoudend denkt en ongewenstheidense creaties afleveren. Ik denk hierbij aan Stijn Streuvels en de analyse van Hedwig Speliers. Dat klinkt allemaal erg ingewikkeld om te zeggen dat moraal en kunst niet mogen verward worden. Wanneer echter mensen als Cremer of Gerard Cornelis Van het Reve, of dichter bij ons Jef Geeraerts, zich in hun werk wagen aan morele uitspraken hebben wij ook het recht hierop te reageren. Wanneer Cremer dus stelt dat de politie eerst moet slaan en dan uitleg verschaffen, zeg ik „niet“ en wanneer Van het Reve het sadisme predikt zeg ik ook neen, zoals ik eveneens neen zeg wanneer Geeraerts een evengapte „Übermensen“-theorie propageert. Dat belet niet dat ik deze mensen goede schrijvers kan blijven vinden en andere aspecten van hun werk kan blijven waarderen. Zo zijn deze drie auteurs mij erg sympathiek wanneer zij reageren tegen het matte kleinburgerdom dat de Lage Landen bij de Zee zozeer overheerst. Een absolute objectiviteit zal wel nooit mogelijk zijn en waarom moet Jantje poëzie hebben en Petertje beeldhouwwerk ?...

#### Yves

Een doodgewone gedachtenwisseling over het werk van Jan Cremer, blijkt al spoedig te leiden tot een aantal onoplosbare literair-filosofische probleemstellingen. Dit is misschien het nut van deze kleine discussie : vaststellen dat grote uitspraken over kleine dingen steeds fout zijn. Een appreciatie, een uitspraak over elke vorm van kunst is moeilijk of zelfs helemaal niet weer te geven in één zinnetje in één artikel, in één discussie... Dan komt men terecht bij de vraag of het nog mogelijk is iets zinnigs te zeggen over kunst. M.i. is en blijft dit mogelijk en zelfs nuttig. Wanneer iemand, in zijn werk een mening oppert en wij menen dat hij bazelt in ons oor, dan hebben wij het recht om dit te zeggen. Op één voorwaarde echter : dat wij inzien en blijven inzien dat dit slechts een individuele mening is die steeds voor herziening vatbaar is en blijft. Absolute meningen bestaan niet... Cremer zal dus wel een beetje een vriendelijke Hun, een sexistische Wolf en een gewiekst Zakenman zijn. De accenten zullen ngt. onze eigen smaak anders blijven liggen, en wij hebben het recht deze accenten te leggen.

Nadja : Jammaar.

Januari 1979, Yves Van de Steen.



## VREDE - IN - AKTIE

### OPERATIE UNCTAD V 1979

Mei 1979, UNCTAD V in Manila op de Filippijnen. Is het nog wel de moeite waard om zo'n grote reis te maken voor een conferentie van dikke nekken die toch niets zal uithalen?

Dat is de bedenking die vele mensen maken. Ook wij. Wij willen de wereld zien met levende belangstelling. We willen meeleven met wat zich ontwikkelt aan de basis.

Daarom willen wij ons vier weken vrij maken: om de arbeiders bewust te helpen maken van het onrecht en het geweld en op te roepen tot internationale solidariteit, en dit door concrete dagelijkse strijd in onze fabrieken. Wij weten dat UNC-

TAD geen oplossing geeft... Maar onze aanwezigheid (twaalf personen) zal de druk op de regeringsdelegaties (dat zijn degenen die moeten beslissen) vergroten zodat ze hun stem meer bewust gebruiken.

Buiten de UNCTAD - conferentie zullen wij ons vooral richten naar de basisgemeenschappen en het bezoek van fabrieken en plantages. Wij weten dat de Filippijnen het paradijs is voor de internationale ondernemingen en de grootgrondbezitters.

Daarom is de band tussen ons en de onderdrukten op de Filippijnen groot. Wie vertegenwoordigen wij? We zijn actief werkzaam in allerlei massa - organisaties en instellingen, maar toch gaan we niet in hun naam. Wij gaan in naam van diegenen in Vlaanderen en in de wereld die in dezelfde richting voelen en strijden. Die streven naar een nieuwe wereld die in zelfbeheer opgebouwd wordt door ons eigen volk. Vrij van verdrukkens en hun sleep van multinationals en managers en generaals. Wij strijden voor een Vlaanderen dat solidair is met de strijd naar zelfbeschikking van de volkeren in de derde wereld in de eerste plaats op de Filippijnen.

MAKIBAKA I STA OP EN VECHT MEE

Denis Karel, Francine, Erik, Ria, Josee, Jakkien, Julienne, Jos, Jef, Frans en Ernst.

### OPERATIE UNCTAD V

Tijdens het volksfeest bestaat de mogelijkheid om met een boekenstandje af te komen.

Organisaties die dit wensen, nemen best contact op met Denis Wijs of Julienne de Saeger, Steerveldstraat 29, Wilrijk (031/27.74.03).

Er is op zeer korte termijn een kleine brochure verkrijgbaar met achtergrondinformatie over UNCTAD V, de Filippijnen en de doelstellingen van de groep OPERATIE UNCTAD V.

Omvang ong. 50 pagina's, prijs BF 40,-  
Te bestellen: zie adres onder 1e.

### ZO HOREN ZE HET OOK EENS VAN IEMAND ANDERS...

*De overgrote meerderheid van de lezers zal het er zeker over eens zijn dat dit maandblad op een steeds bredere lezerskring zou moeten kunnen rekenen.*

*Om dit te bereiken is het natuurlijk onontbeerlijk VREDE beter bekend te maken.*

*Een eerste mogelijkheid hiervoor is natuurlijk er propaganda voor maken maar... Een tweede mogelijkheid, en zelfs veel doeltreffender, is dat iedere lezer bij zijn vrienden het blad bekend maakt. Een direct contact is ook al heel wat efficiënter.*

*Het beste middel om VREDE aan kandidaatlezers voor te stellen is hun de mening te doen kennen van de lezer zelf. ZO HOREN ZE HET OOK EENS VAN IEMAND ANDERS...*

*Het zou dus fijn zijn van enkele lezers een korte tekst te ontvangen waarin ze ons de reden bekend maken waarom ZIJ het interessant vinden VREDE te lezen.*

*Wie doet het?*

### OPERATIE UNCTAD V

#### INTERNATIONALE ARBEIDERSOLIDARITEIT

#### VOLKSFEEST

met

DE BARST en GAM

Vormingscentrum  
Oostmalle  
Smekensstraat 225

Zaterdag 28 APRIL - vanaf 20.00 u.

inkom : 50 fr.

Kinderoppas aanwezig

Inlichtingen : Denis Wijs,  
Tel. : 031/ 27.74.03

## REISGROEP „VREDE“

*Kom je mee naar Madrid?*

*MADRID, dat 40 jaar onder de knoet van het fascisme zat, is voor de meeste progressieven een onbekende.*

*„VREDE“ wil zijn lezers de kans geven met de Spaanse hoofdstad en de democratische krachten van het land kennis te maken.*

*Wij organiseren dus een „vlinderreis“ met vertrek op woensdag 31 oktober 1979 om 8.35 u. en terugkomst op zondag 4 november om 21 u. te Zaventem. Reiskosten: 6.980 fr. - vliegtuig heen en terug.*

*Verblijf in hotel (2 pers. kamer) met ontbijt*

*Toeslag voor een éénpersoonskamer = 550 fr.*

*Reeds voorzien:*

- Bezoek aan het „Prado“ met zijn grote collectie schilderijen van Goya, Velasques, Brueghel, Bosch, Rubens, enz. enz.
- Kontakt met de Spaanse vredesbeweging e.a. democratische organisaties.
- Mogelijkheid voor een één-dagreis naar Toledo.

*Gezien het aantal deelnemers beperkt is, zal de inschrijving slechts genoteerd worden bij de overschrijving van een voorschot van 3.000 fr. op Prk. 000-0956015.80 van VREDE V.Z.W., Onderbergen 51, 9000 Gent.*

## „DE RECHTEN VAN DE SOLDAAAT“

In de reeks „De Rechten van de Soldaat“, uitgegeven door de Vereniging van Vlaamse Dienstplichtige Militairen, verscheen een tweede deel. Dit tweede deel handelt over „Militair Strafrecht en Strafprocesrecht“.

Dit deeltje behandelt op een overzichtelijke manier de militair-rechtelijke indeling, het militair strafrecht en het verloop van militaire rechtszaken. Een tweede hoofdstuk behandelt een deel specifieke militaire misdrijven als bijvoorbeeld insubordinatie, geweld en smaad, desertie en smokkel. Dit laatste betreft vooral dienstplichtigen die in Duitsland gekazerneerd liggen.

Niet elke overtreding brengt een soldaat voor de krijgsraad. Het militair tuchtrecht voorziet een strafreglement op lager niveau dat de zogenaamde krijgstuchtelijke vergripen beteugelt. Hiermee hebben soldaten meer te maken. Het derde hoofdstuk handelt hierover: de soorten tuchtstraffen, de vaststelling van de tucht-

vergripen (model C), het hoger beroep, de uitvoering van de straf, het recht op verdediging en de relatie tussen krijgsraad en tuchtstraf.

Evenals het eerste deel dat handelde over „Verlof en Vergunning“ is dit deel „Militair Strafrecht en Strafprocesrecht“ een boekje dat aan elke dienstplichtige warm aanbevolen mag worden.

„Verlof en Vergunning“ en „Militair Strafrecht en Strafprocesrecht“ zijn beide afzonderlijk verkrijgbaar en bruikbaar. De prijs bedraagt 50 fr. per deel (verzendingskosten inbegrepen), te storten op ASLK-rekening nr. 001-0380142-75 van VVDM, Naamse Vest 28, 3000 LEUVEN.

## WAAR EEN WIL IS...

*Een jeugdclub uit een Brabantse gemeente heeft bestoten het niet bij woorden te laten maar op een effectieve wijze de aktie aan te pakken. Vandaar hun besluit een brede informatiekampagne op gang te brengen over het gevaar van de neutronenbom en in de gemeente zeli zoveel mogelijk handtekeningen samen te brengen. Wie zegt daar ook weer dat de jongere generatie geen verantwoordelijkheidsgevoel meer heeft? Wie doet het hun na? Een leraar, lezer van Vrede, heeft een gelijkaardige aktie aangepakt op zijn manier. Met goed gevolg en praktische resultaten bovendien! Enkele honderden affiches werden, met de hulp van de leerlingen, reeds op een degelijke wijze verspreid in de Westvlaamse gemeente, waar deze leraar les geeft. Tal van collega's en studenten werden betrokken bij de inzameling van handtekeningen tegen de neutronenbom. Vandaag zijn er dit reeds een respectabel aantal gevormd en het initiatief werd reeds door andere scholen in andere gemeenten overgenomen. En de aktie gaat verder!*

## NATIONALE AKTIVITEITEN

Te Gent ging, op initiatief van het Daens-aktiefonds, Vrede V.Z.W. en Oxfam een informatieavond door over Vietnam met medewerking van Zuster D. Vermeersch uit Parijs en enkele journalisten. Een dergelijke avond zal eveneens plaats te Antwerpen.

VREDE V.Z.W. Oostende organiseerde, samen met Pax Christi, Kultuuroppbouw en Centrum Bob Claessens een geslaagde informatieavond over Cuba. Vooraf werd Ambassadeur Hernandez door het Stadsbestuur ontvangen waarbij hem het ereplakket van de Stad werd overhandigd. In de V.U.B. had op 1 maart de dag van

de Vrede plaats. VREDE V.Z.W. plaatste hierbij een informatiestand en nam deel aan het gesprek over vrede en onderwijs. Te Gent gingen verschillende lessen door van een cursus over EUROPA ingericht door VREDE V.Z.W. in samenwerking met de Stichting Lodewijk De Raedt. In Deurne sprak onze vriend Jan Van Calsteren en stelde er zijn dia's voor over de Verenigde Staten.

Oostende

- Do. 19-4-79 20.15 u., Konferentiezaal Stadhuis, informatieavond met dia's met als tema: „Te gast bij het Polisario in de Sahara“. Sprekers: Nelly Maes, André De Smet, Tjil De Clercq (gevraagd), leden van de Belgische delegatie.

Za. en Zo. 21 en 22-4 van 15 tot 18 u., nationale aktiedag „OXFAM“ op de wapenplaats.

- Di. 24-4 in het Feestpaleis, toneelvoeding met B.T.K. van het stuk van Brecht „En toen werd het oorlog“. Inleiding door Dr. J. Verheist met debat na opvoering over München 1938.

Brussel

Zaterdag 4 mei om 14 u. in het Kongressenpaleis (zaal Albert II) spreekt Eduardo Galeano over „Stilte en storm in Latijns Amerika“. Aansluitende toespraken: Hugo Van Hoecke (Sago-Kela) en Prof. J. Van Bilsen over Unctao V. Inrichter: Oxfam-Wereldwinkels.

## INTERNATIONALE AKTIVITEITEN

Op uitnodiging van VREDE V.Z.W. en de U.B.D.P. verbleef van 17 tot 24 maart j.l. een delegatie van de Vredesbeweging van de S.U. in ons land, bestaande uit Gregory Loksin, sekretaris; Youri Davidov, lid van de Academie van Wetenschappen en Helena Ponomariova, medewerkster. De delegatie verbleef te Oostende, Antwerpen, Brussel, Gent, Seraing en Waals Brabant; er waren ontmoetingen met plaatselijke verantwoordelijken en militanten van andere verenigingen. Tijdens deze kontakten werden in een open sfeer de meest verscheidene problemen die betrekking hebben op vredesproblemen aangesneden o.a. rond ontwapening, internationale solidariteit, mensenrechten! Een bijzondere aandacht ging eveneens naar de chinese agressie tegen Vietnam waarbij wordt rekening gehouden dat de chinese politiek het gevaar voor een wereldoorlog bevordert. Beide organisaties roepen de vredeskrachten op hun inspanningen te ontwikkelen en, boven de tegenstellingen en appreciaties over verschillende kwesties, elkaar te ontmoeten en de samenwerking te bevorderen.



Overgenomen uit NAVO KRONIEK, februari 1979. Tijdschrift onder de verantwoordelijkheid van de secretaris generaal van de Navo. Uit plaatsgebrek werden cijfers voor 1969 en 1970-1971 weggelaten.

### DEFENSIEUITGAVEN VAN DE NAVO-LANDEN 1949-1978

De cijfers in tabel I vertegenwoordigen de uitgaven die in de loop van het kalenderjaar werkelijk gedaan zijn of zullen worden. Zij zijn gebaseerd op de NAVO-definitie van defensieuitgaven. Gezien de verschillen tussen deze en de nationale definities, kunnen de cijfers in de tabel aanzienlijk afwijken van die welke door de nationale overheden worden genoemd of in de nationale begrotingen voorkomen.

Bij de cijfers voor de Verenigde Staten en Canada zijn de uitgaven voor militaire hulpprogramma's inbegrepen. De cijfers voor de Europese NAVO-landen omvatten niet de waarde van het in de vorm van militaire hulp van de Verenigde Staten en Canada ontvangen materieel.

### TOTALE DEFENSIEUITGAVEN VAN NAVO-LANDEN (courante prijzen)

Land	Munteenheid	WERKELIJKE UITGAVEN								Begroet
		1949	1954	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978
België	Miljoen Belg. frank	8.273	20.707	44.140	48.941	57.395	69.936	81.444	89.480	99.008
Canada	Miljoen Canadese \$	372	1.771	2.238	2.405	2.862	3.127	3.589	4.124	4.597
Denemarken	Miljoen Deense Kronen	360	885	3.386	3.520	4.439	5.281	6.680	6.343	7.135
Frankrijk	Miljoen Franse frank	4.787	11.710	37.992	42.284	47.878	55.873	63.899	73.530	83.414
Duitsland (a)	Miljoen DM	.....	6.287	28.720	31.908	35.644	37.589	38.922	40.184	42.588
Griekenland	Miljoen drachma	1.630	3.428	17.211	19.866	24.126	43.917	.....	.....	.....
Italië	Miljard lire	301	543	2.162	2.392	2.852	3.104	3.608	4.533	5.223
Luxemburg	Miljoen Lux. frank	112	565	517	601	710	836	983	1.029	1.160
Naderland	Miljoen gulden	680	1.583	4.974	5.465	6.254	7.248	7.817	9.260	9.367
Noorwegen	Miljoen Noorse Kronen	370	1.141	3.239	3.505	3.938	4.771	5.333	5.934	6.758
Portugal	Miljoen escudos	1.419	2.100	16.046	16.736	25.108	19.898	18.845	22.082	26.111
Turkije	Miljoen Turkse ponden	556	934	9.961	12.192	15.831	.....	.....	.....	.....
Verenigd Koninkrijk	Miljoen pond sterling	779	1.569	3.258	3.512	4.180	5.165	6.132	6.822	7.492
Verenigde Staten	Miljoen V.S. \$	13.503	42.786	77.630	78.956	85.906	90.948	91.013	100.928	106.136
<b>Gebied</b>										
Geheel Europa (b) (c)	Miljoen V.S. \$	4.531	11.308	32.315	39.173	44.088	51.932	51.869	58.363	68.951
Geheel Noord-Amerika	Miljoen V.S. \$	13.875	44.557	79.898	80.761	88.832	94.023	94.653	104.806	109.238
Geheel NAVO (b) (c)	Miljoen V.S. \$	18.406	55.865	112.213	119.934	132.920	146.955	146.522	163.169	178.189

- (a) Alvorens toe te treden tot de Noordatlantische Verdragsorganisatie (mei 1955) leverde Duitsland een bijdrage tot de defensiebegrotingen van zekere NAVO-landen door bezettingskosten te betalen. Bovendien droeg het zekere andere kosten die eveneens binnen de NAVO-definitie van defensieuitgaven vallen. Behalve uitgaven voor de defensie (NAVO-definitie) is de Duitse overheid verplicht tot aanzienlijke jaarlijkse uitgaven voor Berlijn, vanwege de uitzonderlijke situatie van deze stad en de noodzaak, in het belang van de verdediging van de vrije wereld, om haar leefbaar te houden. Deze uitgaven die niet opgenomen zijn in de hierboven genoemde cijfers daar zij niet binnen de NAVO-definitie vallen, worden voor 1978 geraamd op 10.181 miljoen DM.
- (b) De totalen voor Europa en voor de NAVO als geheel zijn gebaseerd op de in de betrokken jaren geldende wisselkoersen. Dit betekent dat de tendensen zoals die uit bovenstaande tabel blijken, in uiteenlopende mate beïnvloed zijn door de schommelingen welke zich hebben voorgedaan in de wisselkoersen van de nationale munteenheid tegenover de VS-dollar. Omzichtigheid is dus geboden bij het maken van rechtstreekse vergelijkingen tussen de cijfers voor verschillende jaren, des te meer omdat, als gevolg van prijs- en loonsverhogingen, de geciteerde cijfers slechts een onvolledig beeld geven van de defensie-inspanning in de diverse landen. Wat 1949 betreft dient opgemerkt te worden dat voor de Europa- en NAVO-totalen geen rekening werd gehouden met de Duitse uitgaven.
- (c) De cijfers voor Griekenland en Turkije, die niet voor elk jaar beschikbaar zijn, werden geheel buiten de regionale totalen gehouden. Geen gegevens beschikbaar.

## TE ZOT...

\* In een brochure ter gelegenheid van 21 maart, door de VN uitgeroepen tot dag tegen apartheid en rassendiscriminatie, wordt door minister van BZ Simonet herinnerd aan de Belgische veroordeling van het apartheidregime. De brochure heeft het uitvoerig over de enkele miljoenen hulp aan de slachtoffers van de apartheid. Ze zwijgt echter in alle talen over de politieke garantie van de Belgische regering aan het Synatom-contract voor de levering van uranium voor zo'n 5 miljard BF.

\* En nog i.v.m. racisme. In de VS werd door twee sociologen overtuigend aangetoond dat moord op een blanke veel vaker met de doodstraf wordt bestraft dan de moord op een zwarte. Moord op een blanke werd in Texas tussen 1973-77 71 keer met de doodstraf gesanctioneerd, tegen 2 keer op 2.740 zwarten. In Georgia waren er 75 terdoodveroordelingen op 3.265 voor moord op blanken tegen 4 op 2.520 voor moord op zwarten.

\* Een nieuwe studie van Prof. Frank schat dat de fiscale fraude die in 1975 106,5 miljard frank bedroeg, in 1979 is opgelopen tot 197,5 miljard. D.i. 1/5 van de totale staatsinkomsten. 54 pct. van deze fraude wordt gepleegd door 5 pct. kapitaalkrachtigen.

\* Ondanks de toenemende druk op de staatsfinanciën schijnt de regering vooralsnog niet van plan op te treden. Volgens Le Soir zou de Hoge Raad voor Financiën in een geheim document wel aandringen om naast de gewone leningen nog eens een extra lening van 75 miljard in het buitenland aan te gaan.

\* Volgens experts zou de hongersnood in Beneden-Zaire thans groter zijn dan vijf jaar geleden in de Sahel. In Kivu is de bevolking met regelrechte uitsterving bedreigd. De 15 miljard die Mobutu in het Westen komt zoeken zal wel niet voor hen bestemd zijn. Hoelang nog zal België dit misdadige regime blijven steunen ?

\* Het Romeinse spreekwoord indachtig dat „als je vrede wil, je op oorlog moet

voorbereiden“, schijnt het voornaamste tastbare resultaat van de Pax Americana in het Midden-Oosten te bestaan in de massale militaire steun aan beide partijen. Egypte kreeg van de VS 65 miljoen toegezegd voor landbouwhulp, en 2 miljard voor militaire. Aan Israël werd naast de jaarlijkse militaire hulp van 1,8 miljard dollar, nog eens 3 miljard dollar toegezegd.

\* Blijven de Palestijnen het voornaamste slachtoffer, ook de bevolking van Israël en Egypte is met deze „vrede“ niet erg gediend. De Israëlische minister van financiën denkt er zelfs aan een nieuwe „vredestaks“ van 5 pct. in te stellen !

\* De regering van de DBR maakt zich zorgen om de talrijke secretaresses die naar de DDR verowijnen, misleid door Oostduitse romeo's. Ze acht het gevaar zo groot, dat ze zich verplicht zag de jonge meisjes op affiches te waarschuwen zich niet door charmante DDR-agenten via de liefde tot spionage te laten verleiden. Want, wat begint met liefde, eindigt vaak met landverraad. „Heel wat liefdesverhoudingen zijn gepland. In Oost-Berlijn. En de partner is sedert lang gehuwd. Met de staatsveiligheid. Denk daar alstublieft aan !“. Zo luidt de waarschuwing.

\* De firma R. De Smet Vijfhuizen 4 te 9410 Erpe-Mere, is een firma die met haar tijd mee weet te gaan. Zij bouwt u nu uw atoom-neutronenbomschuilkelder. Geheimhouding verzekerd.

\* Ook de BRT ziet die ontwikkeling blijkbaar als onafwendbaar. In niet minder dan drie programma's werd op deze schuilkelders teruggekomen. Jammer dat vredesinitiatieven en acties tegen de neutronenbom bij de BRT niet diezelfde belangstelling wegdragen.

\* De Nederlandse volksvertegenwoordiging besloot geen onderzoek in te stellen naar het NSB-verleden van NAVO-secretaris-generaal Luns. De volksvertegenwoordiging schaarde zich hiermee achter de uiteindelijke uitleg van de heer Luns die vond dat hij toch niet kon verheipen dat hij door een van zijn broers was aangemeld.

\* Het Amerikaanse tijdschrift Progressiviteit heeft aan het ministerie van energie

een artikel voorgelegd onder de titel „Hoe een waterstofbom werkt“. Gevraagd werd de juistheid van de gegevens even te willen controleren. De gegevens waren niet alleen juist ; maar sommige bleken ook zeer geheim. De regering probeert nu via een uitspraak van de rechtbank een tijdelijk publicatieverbod voor het tijdschrift te verkrijgen. Publicatie van het artikel zou tot ernstige en onherstelbare schade toebrengen aan de nationale veiligheid. Het aantal landen dat zo'n bom kan maken zou op korte tijd aanzienlijk toenemen. En zoals bekend leveren de VS die liever zelf.

\* N.a.v. de acties van de Franse staalarbeiders verklaarde EG commissaris Davignon voor Europe Nr 1 dat de toestand in de ijzer- en staalnijverheid over de hele lijn zo is dat er in de hele gemeenschap onvermijdelijk arbeidsplaatsen moeten verloren gaan in een verhouding die overal even pijnlijk is als in Frankrijk. Volgens hem zou België tot nog toe het grootste aantal afvloeiingen voor zijn rekening hebben genomen. Zo hoort u het ook eens van een ander !

\* En nog over de staalnijverheid. Volgens De Standaard is de kostprijs van de Belgische staalpolitiek thans opgelopen tot een schuld van 10.000 F per Belg, 30.000 F per belastingbetaler. De tussenkomst van de NMKN voor 1979-84 wordt op 74 miljard geschat. De schuldenlast van de staalnijverheid zou hierdoor oplopen tot 110 miljard in 1983.

\* Bij de opening van de „week van de soldaat“ weest Milac-voorzitter G. De Poovere er op dat er nog nooit zoveel sociale gevallen, deserties en... zelfmoorden onder de miliciens werden genoteerd dan heden ten dage... Is het geen reden om ernstig over ongerust te zijn ?

\* Gehoord op donderdag 8 februari om 19.30 u in onze BRT radio. Gevraagd : chef kok met 10 jaar ervaring, kan aan het werk in Nicaragua. Zie je wel dat de doppers aan werk kunnen geraken als ze maar willen...

## OM LOS TE LOPEN

gentse  
offsetdrukkerij

**goff**

Hoveniersberg 13 9000 GENT  
(Zijstraat Sint-Pietersnieuwstraat)

- Aiffiches
- Brochures
- Tijdschriften
- Boeken
- Omslagen, Briefhoofden . .

Snelle en verzorgde afwerking !

Tel. 091/25.02.59

ALLE VERZEKERINGEN  
HYPHOTHEKEN  
ALLE MAATSCHAPPIJEN

**LEON EECKMAN**

VERZEKERAARS - ADVISEURS N.V.

Waterlose steenweg 255  
1060 BRUSSEL  
Bussen 10 en 11

Tel. : 02/ 539.00.80  
Telex : 23.711

SINT-KRISTOFFEL BESCHERMT U,  
LEON EECKMAN VERZEKERT U.

### HET IS NOG ALTIJD MOGELIJK...

... om uw vrienden, familieleden en kennissen te verrassen met één van onze geschenkjes. Daarmee kan elke vredesmilitant ook de v.z.w. VREDE beter laten kennen.

Daarom blijft dit voorstel geldig :

10 kogelpennen bedrukt met „Ontwapenen om te overleven" voor 100 fr. en/of 4 latten met de tekst „Oorlog is niet gezond voor kinderen en andere levende dingen" voor 60 fr., terwijl de portkosten door ons betaald worden (de latten zijn ook met een Franse tekst te verkrijgen).

Ook de halsdoeken (125 fr.) kunnen wij U nog op onze kosten opsturen.

Stort het bedrag van uw bestelling op onze Prk. 000-0956015-80 met de vermelding wat U wenst te ontvangen.

o **Kwaliteit**

o **Snelheid**

o **Matige prijzen**



dit zijn drie redenen  
om te laten drukken bij

**n.v. Volksuitgave**

**TYPO OFFSET ROTATIE**

Kazernesstraat 33-35 - 1000 BRUSSEL - Tel. (02) 512.87.00

BOEKHANDEL

# DE FAKKEL

Pluimstraat 14, 8500 KORTRIJK  
Tel. 056/ 22.13.16

Men vindt er de NIEUWSTE BOEKEN  
en GROTE KEUS JEUGDWERKEN

Korting voor rechthebbenden

PAPIERGROOTHANDEL  
W. DE TREMERIE

DUPLIKATOR & OFFSETPAPIER  
STENCILS - INKTEN  
DE GOEDKOOPSTE

Land van Waaslaan 36,  
9110 Sint Amandsberg

Tel. 28.18.64

De „Topboekhandel“  
ALLE UITGAVEN  
Meer dan 300.000 „pocket“  
boeken in 6 talen

## CORMAN

Ravensteinstraat 28-30  
1000 BRUSSEL  
Tel. 02/ 511.67.29



Sociale Zetel :  
Ad. Buylestraat 51  
8400 OOSTENDE  
Tel. 059/ 70.27.24

Kustlaan 169 en  
Strandstraat 9  
8300 HET ZOUTE  
Tel. 050/ 60.18.28

Het boek dat u zoekt is  
er. Zoniet CORMAN  
zoekt en vindt.  
M. CORMAN,  
8400 OOSTENDE  
Prk. 16.83.33

## BOEKENFONDS MARNIX

Heeft steeds een uitgebreide keus van :

- Literaire
  - Wetenschappelijke
  - Politieke
- boeken.

Alsook :

- Engelse  
(Penguin - Pelican...)
  - Franse  
(Livre de Poche - 10/18...)
  - Duitse  
(D.T.V. - Goldmann...)
- pocketseries.

AJUNLEI 18 - 9000 GENT  
(evenwijdig met Veldstraat)

Tel. 091/ 25.10.92  
Doorlopend geopend van 8.30 u. - 18.30 u.

VRIJE TOEGANG

### ALLE GOEDE DINGEN BESTAAN IN 3

1. KWALITEIT      alleen grote merken :  
PHILIPS - AEG - GRUNDIG - BAUKNECHT - SIEMENS - DUAL - BRAUN - TOSHIBA
2. PRIJS            de laagste prijzen voor elektrische huishoudtoestellen in onze discount-afdeling.
3. SERVICE        eigen gespecialiseerde technische dienst, gegarandeerde herstelling van alle merken.

Stereo & Hifi  
Kleuren TV  
Huishoudapparaten

# Electros

aan het stadhuis te Oostende.